

КАРЛ МАЙ ОЛД ФАЙЕРХЕНД

Превод от немски: Любомир Спасов, 1998

chitanka.info

*Дните на моята пролет
превалиха,
аз зная причината много добре.
Устните, които ме целуваха,
студени и неми останаха те.*

Звуците се понесоха по равнината и Суолоу^[1], моят храбър мустанг, наостри малките си уши, изпръхтя радостно и повдигна грациозно за менует изящните копита.

Защо точно тази песен, която преди три месеца бях чул последно в Синсинати от една компания тиролци, прозвуча на устните ми, не знаех. Уста още не беше ме целувала и пролетта ми можеше значи тепърва да започне, а не да е свършила, но животът ми досега не беше нищо друго освен борба с препятствия и трудности. Бях вървял самотен по пътя си, оставен без внимание, неразбран и необичан и при тази вътрешна уединеност в мен се бе развила своего рода мирова скръб, към която тъжното съдържание на тази строфа добре подходеше.

Слънцето вече клонеше към онази част на Роки Маунтайнс^[2], образуваща границата между Небраска и Орегон, а все още не се виждаше никаква падина на осеяната с хелиантуси (слънчогледи) равнина. Конят се нуждаеше от почивка, аз самият бях уморен и ето как отдавна копнеех по Ню Венанго. Там се канех в продължение на цял ден добре да си почина от дългото странстване и да допълня доста понамалелите муниципи.

Внезапно Суолоу изви малката си глава и издаде с изпускащ пара дъх онзи особен звук, с който истинският прериен кон сигнализира за близостта на живо същество.

С леко дръпване го спрях и се обърнах на гърба му, за да огледам хоризонта.

Ето, странично от моя наблюдателен пункт, приближаваше един ездач. Идваше право към мен и караше коня си в галоп. Понеже разстоянието беше твърде голямо, за да мога точно да го различа,

посегнах към далекогледа и за свое немалко удивление установих, че ездачът не бе мъж, а жена.

— Всички дяволи, една дама във Фар Уест^[3], посред прерията, че даже с рокля за езда и развян воал! — изплъзна се от устните ми и изпълнен с очакване, наместих отново револвера и боуи найфа^[4], крило предпазливо бях разхлабил. Или пък това е Флетс Гоутс, Духа на равнината, дето летял на огнен жребец по Уудлендс^[5], прогонвайки белите хора от ловните полета на техните „червени братя“?

С известни опасения огледах външността си, която действително не изглеждаше като за отбрано общество. Мокасините с времето бяха зяпнали чистосърдечно, легинсите лъщяха от мазнина, понеже на „трапезата“ имах навика да ги ползвам за салфетка, чувалоподобната кожена риза ми придаваше достолепния вид на малтретирано от ветрове и пек бостанско плашило, а бобровата шапка, покриваща главата ми, беше изгубила по-голямата част от космите си и явно бе завързала, в свой ущърб, интимно запознанство с разните там лагерни огньове.

Но пък в крайна сметка не се намирах на паркета на някоя опера, а между Блек Хилс и Скалистите планини. Впрочем не ми остана и време да се кося, защото още не бях свършил със своя самоанализ и ездачката спря пред мен, вдигна дръжката на камшика за поздрав и извика с дълбок, чист, сонорен глас:

— Good day, sir!^[6] Какво смятате да намерите, че толкова сте се заоглеждали?

— Your servant, mistress!^[7] Закопчавам си ризницата, за да не би нещо да пострадам под изпитателния поглед на красивите ви очи.

— Нима човек няма право да ви гледа?

— Напротив, напротив, стига да ми дадете разрешение за ответен оглед.

— Ще го имате.

— Благодаря. Тогава нека се разгледаме според сърдечното си желание, при което аз ще се отърва с по-малко от вас. — И завъртайки мустанга си на задните крака, прибавих: — Тъй, ето, че ме имате на кон и в естествена големина! Как ви харесвам?

— Почакайте малко и първо огледайте и вие мен! — отговори тя засмяно, вдигна кобилата на задните крака и ми се представи с дръзко

обръщане по същия начин, по който го бях сторил и аз. — Сега представянето е пълно и кажете първо вие как ви харесвам.

— Хм-м, нелошо, най-малкото ми изглеждате достатъчно добре за това място. А аз?

— Горедолу бива! От всичко най-добър е конят.

— Вие сте дама, следователно имате право. И изобщо вашето присъствие посред прерията така ме обърква, че не намирам необходимите думи да ви внуша по-добро понятие за моята красота.

— Посред прерията? Значи не сте тукашен?

— Какъв въпрос... в пуцинака!

— Ако ме последвате, ще видите колко голям е този пуцинак.

Обърна коня си в посоката, която бях следвал, и го накара да мине от бавни крачки през всички видове ход до кариер. Суолоу я следваше с лекота, макар да бяхме на път от ранни зори. Да, доблестното животно сякаш разбра, че става въпрос за малка проверка, и препускаше съвсем доброволно по такъв начин, че скоро ездачката вече не бе в състояние да поддържа темпото и обузда животното си с възглас на удивление.

— Имате изключително добър кон, сър. За продан ли ви е жребецът?

— На никаква цена, мистрес.

— Я зарежете това „мистрес“!

— Тогава „мис“, ако ви е удобно. Конят ме е отнасял от някоя и друга опасност, така че му дължа повече от един път живота си и не ми е възможно да го продам.

— Той има индианска дресура — каза тя е острия поглед на познавач. — Откъде го имате?

— Получих го подарък от Винету, един апахски^[8] вожд, с когото се събрах за кратко при Рио Суанка.

— От Винету? Та това е най-прочутият и опасен индианец между Сонора и Калъмбия! Вие нямате вид на човек, който е бил познат с него, сър!

— Защо, мис? — попитах с отворена усмивка.

— Аз ви считам за сървейър^[9] или нещо от тоя род, а тези хора често са добри стрелци, наистина, ама да се осмелят да навлязат сред апахи, нихораси и навахоси... за тая работа се иска малко повече. Вашите излъскани револвери, красивият нож там в колана и коледната

карабина до седловия ремък, да не говорим за парадната ви стойка върху коня... тези неща малко се съгласуват с всичко онова, което човек обикновено забелязва по един истински трапер или скватер.

— Отново имате право и аз откровено признавам, че съм само един янлъш ловец, но оръжията не са съвсем лоши. Купих ги от Фронт Стрийт в Сейнт Луис и ако в това поле сте си като у дома, както изглежда, би трябвало да знаете, че там за добри пари човек получава и добра стока.

— Само че тази стока показва своята годност единствено при правилна употреба. Какво ще кажете за този пищов?

При тези думи тя измъкна от кобура на седлото един стар, заръждавял стрелящ инструмент и ми го поднесе за оглед.

— Хм-м, тая вещ сигурно произхожда още от времето на Ано Покахонтас, но може и да е добра. Често съм виждал индианци да боравят удивително добре с най-мизерни пукала.

— А съумявали ли са да постигнат и подобно нещо?

Извърна рязко коня настрани, описа в бърз тръс един кръг около мен, вдигна ръка и гръмна по мен, преди да съм добил и най-малката представа за нейното намерение.

Почувствах лек тласък по покривалото на главата си и по същото време видях да падат пред мен цветовете от хелиантус, които бях забучил там. Имах чувството, че сигурният стрелец иска да се информира какво да мисли за моя янлъш авджилък, и ето защо отговорих хладнокръвно на зададения въпрос:

— Подобно нещо може да направи всеки, но аз ви моля най-учтиво, мис, отсега нататък да оставите на мира шапката, нахлупена случайно на главата ми.

Тя се засмя и се пристрои отново до мен. Цялата среща ми се струваше като сън и ако бях чел нещо такова в някой роман, определено щях да заподозра автора в стремеж да представи невъзможното за възможно. Във всеки случай беше ясно, че наблизко трябваше да има поселище, и понеже от дълго време бойната пътека не бе водила някое от дивите племена из тези райони, то дори и една дама можеше да се осмели да излезе на езда донейде в прерията.

Не така ясни ми бяха нещата с моята спътница. Цялата ѝ външност показваше изисканост, но, от друга страна, тя издаваше познания за Запада и проявяваше необходимите тук умения, което

навяваше заключения за друг начин на живот. Ето защо никак не бе зачудене, че очите ми се спираха на нея с най-голям интерес.

Сега яздеше половин конска дължина напред и златистите слънчеви лъчи заливаха нейната съвършена, безупречна фигура. „Мургав и красив на лице“, както говори Библията за Давид. Въпреки момичешката си мекота своеобразните ѝ черти показваха твърд израз, който говореше за духовна извисеност и енергия на волята, и цялото държане, всяко отделно движение на очарователното същество излъчваше самостоятелност и увереност, изискващи наред с неволното възхищение безусловно уважение.

Открито признавам, че никога не бях виждал момиче с такава красота, и се удивлявах на самия себе си, дето, при моята обичайна свенливост в общуването с другия пол, можех да бъда при днешната среща толкова... толкова несмутим. Вярно, нейните маниери помагаша тази свенливост да не се появи, но при едно по-обстойно вглеждане разбихах, че все пак не мога да овладее една лека потиснатост.

Често бях слушал за въздействието, което тембърът на един женски глас е в състояние да упражни върху някой иначе затворен мъж, ала аз самият няхах опит в това отношение. Сега обаче отведнъж го почувствах това въздействие и усетих, че нещо сякаш проникна в моето самотно сърце, изпълни неговата пустота и празнота и бе в състояние да ме помири с цялото минало.

Внезапно тя дръпна юздите.

— Немец ли сте?

— Да. С толкова лош акцент ли говоря английски, та така точно определите произхода ми?

— Не, сър. Английският ви е безукорен, но държането ви е чисто немско. Първо шумно, ведро и непринудено, а сега тихо, вгълбено и замислено. Ако желаете, можем да си служим с нашия матерен език.

— Как? Вие имате същата родина?

— Татко е немец, аз съм родена край Куикърт. Майка ми беше индианка от племето асинибоини. Някоя американка сигурно щеше да ви срещне по друг начин.

Сега ми беше ясно своеобразното очертание на нейното лице и наситеният тен. Значи майка ѝ беше мъртва, а баща ѝ — жив. Във всеки случай тук се натъквах на необичайна ситуация и сега изпитвах към нея нещо повече от голо любопитство.

— Погледнете там отсреща! — подкани ме тя с вдигната ръка. — Виждате ли пушека, дето се издига от земята?

— Аха, това ще е блафът^[10], който отдавна търся и в чиято падина се намира Ню Венанго. Познавате ли Еймъри Форстер, Краля на петрола?

— Малко. Той е бащата на жената на моя брат — тя живее с мъжа си в Омаха. Аз дойдох от там да видя татко и се настаних тук. Някаква работа ли имате с Форстър, сър?

— Не, имам работа в стора^[11]. Трябва да се снабдя с някои неща и попитах за Форстър само защото е известен като един от най-големите петролни крале.

— Вие не бихте и могли да му се препоръчате особено много. Знаете какви са тези хора. Но нека побързаме, свечерява се.

Скоро спряхме при ръба на едно дефиле и погледнахме към малкото заселище, чийто брой на къщите си бях представял малко по-висок. Намиращата се пред нас долина образуваше нещо като тава, обградена от стръмно изкачващи се скали. По средата ѝ протичаше представителна река, която си търсеше изход долу между близко пристъпилите канари.

Целият терен под нас беше покрит с инсталации, постройки и съоръжения, каквито се изискват за извличането на петрола. Горе, съвсем близо до водата, видях една сонда да работи с пълен ход, край средното течение, малко пред същинския промишлен терен, се издигаше една въпреки временното положение внушителна жилищна постройка, а докъдето окото стигаше, се виждаха дъги, дъна и готови бурета, отчасти празни, но повечето пълни с така търсеното гориво.

— Там отсреща виждате стора, сър, който е същевременно и ресторант, и какво ли още не. Пътят, водещ оттук надолу, е малко стръмен, така че ще трябва да слезем, но ще се разминем все пак без опасност за живота. Ще дойдете ли с мен?

Изстрелях се пъргаво от седлото, за да ѝ помогна при слизането. Но позакъснях. Тя вече стоеше пред мен с приповдигната рокля и ми викна със сребрист смях:

— Благодаря! Тук нямаме навика да претендираме за подобно внимание. Хванете животното си.

— Суолоу сам ще ме следва, мис. Позволете да се заема с вашето.

Взех поводите на кобилата и докато моят мустанг ни последва без специална подкана, имах възможност и да се възхищавам на ловкостта и сигурността на стъпките на вървящото пред мен момиче. Този тренинг определено не можеше да се придобие в института и моят интерес към удивителното същество растеше от минута на минута.

Стигнали дъното на долината, ние възседнахме отново конете и се насочихме с бързо темпо към стора.

— Форстър стои на вратата, сигурно няма да ме пусне.

Въпросният мъж имаше дълга мършава фигура и физиономия на чист янки.

— Стоп, Елън, тук ще слезеш! В каква компания си попаднала, а?

Тонът на думите му не съдържаше и най-малка учтивост към мен и също така малко го беше грижа за момичето. Той веднага пристъпи към коня ми.

— Хм... хм... още отдалеч си личи... хм... хм... трябва да купя животното... Какво ще речеш, Фендърс?

Заговореният беше мъж с пиянски черти и много вероятно ирландец. Предположих, че е съдържателят, но без да обръщам внимание на двамата, тръгнах след момичето, което беше отишло в бара. То ме посрещна с думите:

— Ако наистина продавате коня, дайте го на мен, ще ви платя същото като Форстър.

— Какъв кон? — обадиха се неколцина, застанали до плота, след което хвърлиха един поглед през прозореца и излязоха.

После вън бяха разменени няколко оживени реплики и Форстър понечи да яхне коня за проба. Аз отворих прозореца.

— Суолоу!

Послушното животно отърси натрапника с рязък страничен скок и приближи. Вързах повода за кръстачката на прозореца.

— Да не мислиш, че искам да ти открадна коня, мастър? — озъби ми се хвърленият. — Аз ще го купя и следователно мога първо веднъж да го яхна. Давай го!

— Не помня да съм ти го предложил, сър. Жребецът е уморен, остави го на мира!

— Охо! Ти си май доста сърцат младеж. Ще трябва хубавичко да те поогледаме!

Насочи се към вратата и влезе в салона начело на другите. След един кратък поглед към мен каза с презрително поклащане на глава:

— Щеше да създаваш по-добро впечатление, ако беше поугледен. Струва ми се, че едно хубаво капаро ще ти бъде от полза.

— Това не е твоя, а моя работа, човече. С моите неща аз сам си се оправям!

— Good luck^[12], звучи надутото! Но аз ще проявя разбиране и ще ти предложа сто и петдесет долара.

— Конят не ми е за продан.

— Сто седемдесет и пет!

— Не е за продан!

— Двеста, но нито цент повече.

— Не го продавам и за три пъти повече, а сега ме остави на мира!

— Ти си един грубиян, който трябва да е радостен, че един джентълмен му помага да стане нещо. Знаеш ли го?

— Ха!

Задоволих се само с този звук, макар че някой друг сигурно щеше да посегне към оръжието.

Моето мнение за дуел, оскърбление и удовлетворение не е общоприетото. А и който има у дома си бедни, стари родители, залагащи своята надежда единствено на него, той рискува живота си само когато се касае за нещо по-достойно от юмручната учтивост на един американски пионер. Вярно, това самообладание щеше да ме постави под подозрение, че съм страхливец, ала оценката на тези хора можеше да ми е напълно безразлична.

Имаше действително едно същество, към чието мнение не бях безчувствен, и това бе Елън, както я нарече Форстър. Тя беше следила с напрегнато внимание нашата кратка размяна на реплики и сигурно беше очаквала, че ще избухна. И понеже това не се случи, видях по красивото ѝ лице да минава сянка на разочарование. В погледа ѝ се четеше видимо съгласие, когато Форстър каза, свивайки презрително рамене:

— Койот, нищо повече. Зарежете го, хора!

Въпреки това ново и по-голямо оскърбление аз се въздържах и сега момичето се обърна наистина с най-ясно изразеното презрение и каза на роднината си, че си тръгва.

Очите ми я проследиха, докато последната дипла от роклята ѝ изчезна, и сега ме обхвана горчивина, каквато не бях изпитвал през целия си живот. Съвсем сигурно беше, че сам си бях виновен за сполетялата ме неправда, ама такъв си бях — благоразумен и разсъдлив! Едно малко избухване, едно малко лекомислие най-често не си е на мястото.

Така си мислех в своето възмущение и накрая се надигнах, та дано го забравя в пазаруването.

След като се бях снабдил с необходимото и платил на съдържателя поисканата сума, той попита:

— Няма ли да останеш тая нощ тук? При мен хората биват добре обслужвани!

— Благодаря, не съм заприритал за дупката ти.

— Все пак би могъл да поостанеш, човече, не само днес, а утре, вдругиден и за постоянно. Имам нужда от баркийпър^[13], който не скача веднага, ако получи ритник-два. В нашия занаят честолюбието често е излишен и много вреден артикул. Та, както казах, можеш да останеш. Мисля, че си най-подходящият човек за тая работа.

Всъщност би трябвало да дам на остроумния лендлорд^[14] *per figuram*^[15] да разбере, че много се заблуждаваше в мен, но офертата си беше повече за смях, отколкото за ядосване. Оставих го и излязох на открито, където Суолоу все още ме чакаше.

Вечерта междувременно бе заметнала плащеницата си над долината и бе станало доста тъмно. Беше ми минало желанието и първоначалното намерение да остана, да се задържа. Кон и ездач си бяха починали и ето как можех още днес да навляза донякъде в откритата прерия, където във всеки случай щеше да се спи по-приятно отколкото в миришещата на петрол долина. Но преди това нещо ме подтикна да измина късото разстояние надолу до жилищната постройка, която бях видял следобеда от височината.

Пътят водеше покрай реката и онова, което преди туй не бях забелязал, понеже вниманието ми бе ангажирано от красивата спътница, сега веднага ми направи впечатление. В близост до водата

петролната миризма се усили, значи реката носеше доста голямо количество от горивото.

Комплексът от постройки лежеше напълно черен пред мен, но когато оставих зад себе си един лек завой на пътя и можех да поема към господарската къща отпред, от верандата падна ярка светлина и аз видях, че там се беше събрала малка компания. Сkochих от коня, вързах го за един прът от оградата и се промъкнах тихо по тъмните места на предната площадка до ниския зид, в който бяха вградени трегерите на лекия навес.

Никога през живота си не бях се наемал с ролята на подслушвач, но сега нещо неопределено и непознато ме тласкаше да предприема непозволеното наблюдение и аз със задоволство установих присъствието на търсената личност — лежеше на един от хамаците, обгърната от лека домашна рокля. Тъкмо се канеше да направи някакво обяснение на седящия в нейна близост Форстър.

— Това е едно безполезно и порочно начинание, dear uncle^[16], и ти навярно не си разчел правилно нещата.

— Я не ни учи на калкулации, момиче. Цените са толкова занижени само защото изворите дават твърде голям дебит. Ако всички ние оставим маслото да си изтича ей така в продължение на месец, то отново ще поскъпне и ние ще направим добра далавера, казвам ти. И ще го въртнем тоя ку^[17], решено е и всеки ще си сдържи обещанието.

— Вие, мисля, сте изоставили изворите там в старите земи и освен това по други места още осем. Вашето поведение веднага ще пришпори до крайност тамошната конкуренция, така че сами ще дадете оръжие в ръката на дремещия засега още противник. А и впрочем струпаните тук в щата запаси са толкова големи, че ще стигнат за доста дълъг период.

— Ти не познаваш нуждите и следователно нямаш правилна преценка. Вие жените и бездруго изобщо не можете да мислите. Колчем го направите, все на погрешни пътища попадате.

— Би трябвало да го докажеш и си мисля...

— Доказателството ни е подръка — прекъсна я той. — Не призна ли преди малко, че си се заблудила в уудсмана^[18] или какъвто е там оня тип? Никога не съм си представял, че подобна компания може да ти хареса!

Видях как тя силно се изчерви, но бързо отговори:

— Не става дума за заблуда, защото аз само казах, че първоначално ми се стори друг, а аз обикновено правя разлика между привидност и доказана действителност.

Форстър поиска да отвърне нещо, но не стигна до там, защото в същия миг се разнесе такъв гръмотевичен грохот, сякаш земята под нас се разцепи на две. Почвата потрепери и когато отправих стреснато очи настрани, видях в горната част на долината, където би трябвало да работи сондата, да се извисява един огнен гейзер на може би петдесет стъпки височина. Високо горе се разстилаше нашироко, спускаше се пак на земята и с бясна бързина заливаше стръмния терен. Същевременно една остра, задушаваша миризма на газ проникна в дихателните органи и въздухът сякаш се изпълни с етеричен огън.

Познавах този страховит феномен, защото го бях виждал в долината Кънеую в цялата му ужасия. С един-единствен скок се озовах сред вцепенената от смъртен страх компания.

— Гасете светлините, гасете светлините! Сондата се е натъкнала на петрол и при издигането на струята наблизо е имало огън. Гасете светлините, иначе до две минути цялата долина ще пламне!

Хукнах от един светилник към друг, но горе в стаята лампите също горяха, а и отсреща в стора видях проблясъци на светлина. При това потокът на високо бликащото масло, разпространяващо се с невероятна бързина по цялата долина, достигна реката и сега нещата опираха само до спасяване на голия живот.

— Спасявайте се, тичайте, за Бога! Опитайте да се доберете до височините!

Без да се грижа повече за никого, вдигнах рязко Елън на ръце и в следващия миг седях с нея на седлото. Момичето, несъзнаващо големината на опасността, се противеше с всички сили на прегръдката, но както човек в такива мигове притежава исполинска сила, така и се изгуби тя под мощта, с която я държах. Суолоу, чийто инстинкт правеше излишна употребата на юздите и шпорите, се носеше в бесен бяг надолу по течението на реката.

Планинската пътека, която ни бе довела до Ню Венанго, бе затворена за нас, тъй като огненият поток вече бе потекъл край нея. Можехме да намерим спасение само надолу, но през деня не бях забелязал нищо подобно на път. Само разпенената река диреше там изход.

— Кажете, мис — извиках с тревожна припряност, — има ли някакъв път, излизащ тук долу от долината?

— Не, не! — простена тя под спазматичните усилия да се отскубне от мен. — Пуснете ме да си вървя, казвам ви, пуснете ме!

Аз естествено не се вслушах в думите ѝ, а заоглеждах внимателно близо пристъпилия хоризонт, формиран от двете рязко извисяващи се вериги хълмове. В този миг почувствах един натиск в областта на пояса и същевременно момичето извика:

— Пуснете ме! Освободете ме или ще ви забия в тялото собствения ви нож!

Беше измъкнала боуи найфа. Нямах време за дълги разправнии. Стегнах с бърза хватка двете ѝ китки с дясната ръка, а с лявата я обгръщах още по-здраво.

Опасността нарастваше с всяка секунда. Пламтящата река беше достигнала складовите площи и буретата излитаха с топовен грохот, изливайки съдържанието си, което тутакси лумваше в ярки пламъци, във все по-разрастващото се и все по-бързо напредващо огнено море. Атмосферата беше гореща до задушаване. Имах чувството, че се варя в някое гърне с кипяща вода, а знойт и сухотата растяха с такава светкавична бързина, та си мислех, че и отвътре гори. Съзнанието ми се канеше аха-аха да изчезне, но тук се касаеше не само за моя живот, ами за този на безценния ми товар. В тези ужасни мигове се чувствах, все едно съм отмъкнал най-ценното благо на целия необятен всемир, най-голямото съкровище на небето и земята на пламтящия Оркус^[19] и трябва сега да крия и закрилям великолепната си плячка от сподирящия ме със светкавици, искри и зной Подземен свят. Макар че едва ли бях способен за някаква мисъл, все пак ме прониза създанието за първата, всемогъща любов и трябваше да намеря за нея спасение, спасение, та дори да се наложеше сам аз десет, не, хиляда пъти да загина!

— Суолоу, напред, напред, Суо...!

Не можах да продължа, а пък и храброто животно и бездруго се носеше с почти невъзможна бързина. Доколкото виждах, от тази страна на реката нямаше изход. Пламъците осветяваха скалистите стени достатъчно ярко, за да установя, че бяха неизкатерими. Затова във водата... отвъд, от другата страна!

Един лек натиск на бедрата... скок на послушния мустанг и вълните се затвориха високо над нас. Получих нови сили, нов живот запулсира в артериите ми, ала конят беше изчезнал под мен. Но това сега нямаше значение, само отвъд... отвъд! Плувах както никога, никога през живота си... със страх, толкова уплашен... толкова уплашен, не за мен, а за нея... нея... нея... Зад мен шумно се изпръхтя...

— Суолоу, верни, храбри, ти ли си?

Ето брега... Отново на коня... напред... напред! Така продължавах. В полусъзнание от възбуда и пренапрежение яздех, скачах, тичах и се катерех, без вече да знам какво върша, но най-сетне... най-сетне — стигнах и се свлякох с товара си на земята.

След няколко мига на принудително възстановяване аз я отнесох няколкостотин крачки навътре в сигурната нощ. Небето пламтеше кървавочервено, а дъхът на разюзданите стихии се кълбеше над огнището на опустошението в гъсти, черни бали, пронизани от пурпурни зари.

Но аз нямах време за оглед, защото момичето лежеше пред мен, все още стискайки конвулсивно ножа, толкова бледо, студено и вцепенено, че го сметнах за мъртво, удавено във водата, докато съм се старал да го изтръгна от пламъците.

Леката дреха беше прогизнала и плътно обхващаше нейната чудно красива фигура. По лицето играеха сърдитите отражения на стрелкащите се с рой искри над периферията на равнината огнени лъчи. Устата, която толкова сърдечно се бе смяла през деня, беше затворена. Очите, чийто поглед беше проникнал толкова дълбоко в душата ми, бяха скрити зад спуснатите клепки. Чистият, благозвучен глас... но не, и отново не! — тя не биваше, не можеше да е умряла! Взех я в обятията си, отмахнах дългите, гъсти, разпуснати коси от челото, разтрих нежните слепоочия, прилепих уста върху устните ѝ, за да върна дъха на неподвижните гърди, зовях я с най-нежните имена, които някога бях чувал, и... ето, един трепет мина по нейното тяло, първо лек, после все по-осезаем. Почувствах туптенето на нейното сърце, пиех лъха на диханието ѝ, видях дългите копринени мигли да се отварят... тя беше жива, пробуждаше се, беше се изплъзнала от смъртта!

Притиснах я до сърцето и зацелувах с безкрайна, блажена радост все повече и повече затоплящите се устни. Отведнъж тя отвори широко, широко очи и се взря в лицето ми с неописуем израз. После възвърналият се поглед се оживи и със силен крясък тя се изтръгна от мен и скочи.

— Къде съм? Кой сте вие? Какво ми се е случило?

— Вие сте спасена, мис, от жаравата там долу.

При прозвучаването на гласа ми и гледката на все още високо пламтящия, пожар съзнанието ѝ се възвърна.

— Мистър, аз ви презирам!

Не можах веднага да намеря отговор, толкова неочаквано ми дойдоха тези думи, и едва след известно забавяне отвърнах:

— Не ви разбирам!

— Това е понятно. За един човек без чест съображенията никога не са разбираеми. И не е само това, ами вие сте на всичкото отгоре и страхливец!

— Това го разбирам още по-малко!

— Нима не е страхливост една беззащитна...

Запъна. Наситена червенина покри лицето ѝ до шията. И с израз на възмущение, от който едва не се отдръпнах, пристъпи непосредствено до мен и извика:

— Ако бяхте мъж, щях да ви поискам удовлетворение, кърваво удовлетворение, но вие се боите от разприте като някой ученик, така че можете да си вървите. Само внимавайте да не застанете някой ден пред дулото на пушката ми, защото тогава ще ви сметна за онова, което Форстър заяви, че сте — койот!... Боже мой, Форстър... а аз стоя тук!

Едва сега споменът ѝ се възвърна напълно и с вик на болка се спусна към скалистата урва. С няколко бързи скока я настигнах и хванах двете ѝ ръце.

— Останете, мис, в името на всичко свято за вас! Вие сте изгубена, ако дръзнете да приближите това огнено море!

— Пуснете ме, окаянико! Вие сте съзнавали опасността, можели сте да спасите всички, всички, но не сте го сторил. Оставете ме да си вървя, или ще опитате собствената си стомана!

Ножът беше все още в ръката ѝ. Тя го забеляза едва когато ѝ стиснах ръцете и употреби цялата си сила да се освободи. Ако не исках да ѝ счупя ръката, трябваше да отстъпя. Добивайки свободата на

десницата, тя изтръгна от хватката ми и лявата си ръка и аз почувствах между пръстите си някакъв малък предмет. Тя не забеляза загубата и се затича по хребета на хълма.

Вече се канех да я последвам, когато от известно разстояние се донесе лек тропот от копита. Спрях и се заслушах.

— Суолоу!

Едно силно, радостно цвилене ми отговори и в следващия миг верният кон стоеше пред мен, потърквайки гальовно глава по рамото ми.

— Суолоу, мой скъпи, скъпи Суолоу — извиках аз, прегръщайки от радост животното, — и ти ли се спаси? Ти се върна, макар да те изоставих в миг на опасност, а тази, за която сторих нещо почти извън човешките възможности, ме заплаши с оръжие и избяга като от някой мръсен ямбарико! И все пак нека запазим пръстена, Суолоу, който изхлузих от пръста ѝ не по своя воля. Ще я намерим и тогава може би ще се реши дали господаря ти не е нищо повече от един презрян... койот!

* * *

— Уф! — обади се моят спътник. — Белият ми брат е прав. Тук е яздил червеният мъж. Нека видим какво е търсил насам.

— Винету, големият вожд — отвърнах аз, — е мъдър и има очите на Великия дух. Той много добре вижда какво е търсил тук неговият зъл брат, но иска да ме изпита.

По остро изрязаното лице на индианеца плъзна бегла усмивка, когато отговори, все още наведен над дирята:

— И какво мисли моят бял приятел за тази следа?

— Мъжът, яздил тук, е търсил своите спътници. На всеки хълм е спирал коня си и се е оглеждал за тях и ние следователно трябва да бъдем предпазливи, ако не искаме да загубим скалповете си.

Винету — защото това бе този, от когото бях получил Суолоу — се изправи и ме измери с дълъг учуден поглед.

— Моят бледолик брат ме познава. Той е замятал заедно с мен ласото върху рогата на бизона и е убивал мечката на планините в бърлогата ѝ, стоял е до мен срещу числения превес на арапахосите и е

виждал манданите да лежат в кръв пред нозете ми, броил е скалповете по стените на моя вигвам и сега вижда кичурите на враговете ми да висят от моя пояс. Винету напусна своето племе, за да види големите колиби на белите, техните огнени коне и парни канута, за които му е разправял неговият приятел, но неговата глава от нож няма да бъде докосната!

— Великият вожд на апаките има право — кимнах аз и продължих, посочвайки следите: — А забеляза ли той още, че този кон е бил уморен?

Вместо какъвто и да е отговор, той последва дирята, водейки животното си с ласото, и спря после, като показва земята.

— Тук той се е отморил — и прибави с напрегната физиономия: — Вижда ли брат ми на каква пътека се намира?

Прегледах грижливо земята. Конят е бил вързан за колче и беше опоскал снопчетата полуизсъхнала прерийна трева. Ездачът е лежал на земята и си е играл с колчана. При това занимание беше строшил стеблото и на една стрела и противно на обичайната за индианците предпазливост беше оставил двете отчупени парчета да лежат тук.

Вдигнах ги да ги разгледам. Стрелата не беше ловна, а бойна.

— Той се намира на бойната пътека, но е още млад и неопитен, защото иначе щеше да скрие издайническите парчета, а и следата на неговите крака не е тази на зрял мъж.

Винету оповести с одобрителен звук своето задоволство. При нашата първа среща той ми беше, така да се каже, учител и ме беше свикнал да обръщам внимание и на най-незначителната дреболия, тъй като това бе неизбежна необходимост при многообразните опасности на прерията. Сега използваше всяка възможност да разбере дали неговите уроци са били резултатни.

Един поглед към продължаващите отпечатыци бе достатъчен да ни покаже, че мъжът съвсем наскоро е напуснал мястото — ръбовете на следите бяха още остри, а повалените и смачкани стръкове още не бяха се изправили напълно. Винету върза коня си, просна одеялото и се изпъна.

Аз последвах примера му и извадих две пури от страничния джоб на ловната си риза. Бяха последните от дузините, които преди няколко седмици бях взел от Проуво. Бях ги скътал за някой по-специален случай, но тъй като нищо подобно не се очертаваше, можеха

да бъдат изпушени също така добре и сега. Индианецът посегна с видима жадност, когато му подадох едната пура. Който познава въздържаността, която Запада налага, ще разбере с какво блаженство се отдавахме на рядката наслада. Аз издохвах с неподправено задоволство своите колелца, а Винету първо поемаше пушека по индиански маниер и после го издишваше през носа си.

Мина известно време, през което, не беше разменена нито дума. Мълчаливостта дори сред спътници принадлежи към основните добродетели и аз в никой случай не възнамерявах с ненавременна разговорливост да загубя приятелството и уважението на моя придружител.

Най-сетне, след като пурата отдавна беше изпушена и угарката изчезнала зад устните на индианеца, той се надигна и след късо време отново яздехме един до друг, силно привели тела и отправили изпитателно очи към земята.

Сенките ни ставаха по-дълги и по-дълги, започна да се мръква и сега трябваше да слезем, ако не искахме да загубим дирите. Но преди да слеза от коня, аз посегнах към далекогледа, за да обследвам още веднъж равнината.

Спряхме точно на едно от многобройните възвишения, които в тази част на прерията се редуваха като вълните на някакво застинало море, и поради това имах доста свободен изглед.

Едва бях приближил стъклото до окото и ми направи впечатление една дълга права линия, протегляща се по северния хоризонт от изток до най-отдалечената западна точка.

Изпълнен с радост, подадох тръбата на Винету и му показах посоката, към която да я насочи. След като бе гледал известно време през нея, той я свали с едно изразяващо любопитство „Уф!“ и ме погледна с въпросителен израз.

— Знае ли моят брат каква е тази пътека? Това не е пътят на бьфало^[20], нито пък я е отъпкал кракът на червения мъж.

— Знам я. Никой бизон не може да изтърчи разстоянието, което тази пътека изминава, и никой индсман не е в състояние да я прокара през прерията. Това е пътеката на Огнения кон, когото брат ми ще види още днес.

Той вдигна рязко отново тръбата и заоглежда с жив интерес приближения от лещите релсов път. Внезапно обаче видях по

обветреното му лице да преминава израз на изненада и в следващия миг беше скочил от коня, теглейки го с бърз бяг надолу към падината между „вълните“.

Тази постъпка естествено трябваше да си има своята уважителна причина и ето защо аз имитирах действията му без забавяне!

— Там отсреща при пътеката на Огнения кон лежат червените мъже — извика той. — Крийт се зад ръба на възвишението, но аз видях един от конете им!

Добре беше постъпил, като напусна нашия издигнат наблюдателен пункт, тъй като там лесно можехме да бъдем забелязани. Вярно, разстоянието беше твърде голямо дори за острото око на индианеца, но по време на моите скитания аз на няколко пъти бях виждал далекоглед в ръцете на тези хора. Културата крачи неудържимо напред и докато изтласква дивака все повече и повече, тя му предлага същевременно и средства да се отбранява до последния човек срещу нейната мощ.

— Какво ще каже моят приятел за намерението на тези хора? — попитах.

Той премълча. Очевидно му беше трудно да си обясни тяхното поведение. Те се намираха на бойната пътека, а пък не бяха разставили стражи. Следователно трябваше да знаят, че в една доста обширна околност няма налице никакъв враг, и понеже при своя явно неголям брой не можеха да замислят далечен поход, той не знаеше какъв отговор да ми даде. За мен, напротив, не бе трудно да отгатна тяхното намерение. Вземайки тръбата от ръката му, аз го приканих да ме чака тук и се запромъквах предпазливо напред.

Макар да бях почти убеден, че те си нямат представа за нашата близост, опитвах по възможност да се придържам към прикрития и така достигнах толкова близо до тях, че можех да ги преброя и наблюдавам, проснат на земята.

Бяха шейсет и трима, всички изрисувани с бойни краски и въоръжени както със стрели, така и с огнестрелни оръжия. Броят на вързаните за колчета коне беше значително по-голям и това обстоятелство потвърди моето предположение.

В този миг чух зад себе си леко дишане. Рязко измъквайки ножа, се обърнах. Беше Винету, когото не беше го стърпяло при конете.

— Уф! — прозвуча от устните му. — Моят брат е много дързък, като е отишъл толкова напред. Това са оглала, най-неустрашимото племе на сиу, а там лежи Парано, Белия вожд.

Погледнах го удивено.

— Белия вожд?

— Моят приятел нищо ли не е чувал за Парано, свирепия вожд на атъбаските? Никой не знае откъде е дошъл, но той е силен воин и е бил приет сред червените мъже от съвета на племето. Когато всички сиви глави отишли при Маниту, Великия дух, той получил калюмета и събрал много скалпове. Но ето че бил заслепен от Злия дух, започнал да смята своите воители за нигърси и трябвало да бяга. Сега живее в съвета на оглаласите и ги води към велики дела.

— Познава ли моят брат лицето му?

— Винету е премервал своята томахава с него, но белият е изпълнен с коварство, не се бие честно.

— Той е един изменник, това виждам аз. Искан да спре Огнения кон и да избие и ограби братята ми.

— Белите мъже? — попита вождът учудено. — Та нали той носи техния цвят! Може ли да спре коня?

— Не и дори да събере всички индсмани, които умеят да въртят ласо, пак не би могъл да забави неговия бяг. Но ако разруши неговата пътека, той ще трябва да спре и ще умъртви собствените си ездаци.

Удивлението на вожда нарастваше. Той си нямаше и представа за същината на локомотива и следователно не можеше да схване думите ми. След известно време на мълчание, през което не преставахме да наблюдаваме зорко бивакуващите пред нас воители, той попита:

— Какво ще прави моят приятел?

— Ще чака и ще следи дали Парано ще разруши пътеката на Железния кон, а после ще язди срещу своите братя, за да ги предупреди.

Той кимна.

— Винету ще му помогне. Колко мъже ще седят на коня?

— Не зная.

— Ще бъдат ли приятелски настроени към бащата на апахите?

— Те ще стиснат ръцете на моя приятел, ще изпуснат с него голямата лула и ще му дадат барут, олово и тютюн колкото иска.

Лицето му просия от радост и с едно пренебрежително тръсване на глава каза:

— Ако братята на приятеля ми са наполовина колкото тези лапачи на кучета, ние ще ги пратим във Вечните ловни полета.

Мракът на вечерта се спускаше все по-ниско и ставаше все по-мъчно да държим под око вражите фигури. Трябваше да бъде точно осведомен за действията на индианците и помолих Винету да се върне при конете и да ме чака там. Той не можеше да ми бъде полезен с нищо, тъй като не познаваше естеството на железницата, и се подчини на искането ми, макар и против волята си.

— Ако брат ми се озове в опасност, нека нададе кряка на прерийната кокошка. Аз ще дойда да му помогна.

Започна да се придвижва назад, а аз поех, пълзейки по земята и внимателно съблюдавайки всеки шум, косо към железопътното платно. Мина доста време, докато го достигна. После го прехвърлих пълзешком и си насочих от другата страна с удвоена предпазливост към мястото, на което бях видял огласите.

Ето че до ушите ми достигна тихо звънтене. Ослушах се. Беше звук от равномерно стоварващи се удари и когато изпълзях на насипа и сложих ухо на една от релсите, толкова ясно чух удрянето на чук, че не остана никакво съмнение.

Нямаше време за губене и след като бях пропълзял едно късо разстояние назад, аз се изправих и се затичах обратно по пътя, по който бях дошъл. Не познавах железопътния участък, при който се намирахме, и също така малко знаех времето, в което трябваше да мине влакът. Това можеше да се случи всеки миг, а за предупреждението беше необходима значителна преднина. Намирах се в немалка възбуда и едва не бях взет за друг и намушкан от Винету, върху когото кажи-речи връхлетях.

След няколко думи на разяснение и съвещание седнахме на конете и поехме в бърз тръс покрай релсите на изток. Малко лунна светлина щеше да ни е добре дошла, но и ярките блясъци на звездите бяха все пак достатъчни да различаваме трасето.

Мина четвърт час и още толкова. Опасност за приближаващия влак следователно вече нямаше, стига само да ни забележеха. Още по-добре щеше да е, разбира се, ако това можеше да стане без знанието на

индианците, но при равния терен пронизващата светлина на американските машини се забелязваше от няколко мили.

Подтикнахме конете към по-бърз ход и изминахме, яздейки мълчешком един до друг, още едно значително разстояние.

Според мен времето беше настъпило. Спрях и скочих от коня. Винету стори същото. След като вързахме добре конете, аз събрах купчина суха трева и я усуках до нещо като факел. С помощта на малко поръсен барут лесно щях да го запала и сега можехме спокойно да изчакаме събитията.

Изтегнати върху одеялата си, ние се заслушвахме в нощта и почти не отделяхме очи от посоката, от която следваше да се очаква влакът. Винету не обелваше дума, той малко или никак не разбираше намерението ми и ме оставяше да действам, без да се намесва. Освен шума, причиняван от пасящите коне, можеше да се чуе най-много само лекото шумолене на някоя излязла на лов буболечка. И минутите се разтегляха все по-мъчително.

И ето, след една малка вечност, далеч, далеч проблесна светлина, първо малка и едва забележима, но полека-лека все по-нарастваща.

— Великият вожд на апаките сега ще види Огнения кон. Той идва.

Винету се надигна. Нито звук от устата му не издаде напрежението, в което се намираше. Взех фитила в ръка и го посипах с барут.

Сега приближаването на вагоните стана доловимо от засилващото се тракане, което постепенно прерасна в шум, напомнящ тътена на далечна гръмотевица.

— Огнения кон има зъл глас — обади се Винету. — Какви ли са неговите мисли за племето на апаките?

Значи все пак изпитваше някаква угриженост за своята сигурност. Пред един враг, дори превъзхождащ, не би го споходила ни най-малка боязън, но непознатата, по толкова плашещ начин оповестяваща своята мощ пара, смущаваше неговото душевно спокойствие.

— Това не е гласът на Огнения кон, а тропотът от колелата, върху които лети.

— Тогава цвиленето на неговата уста трябва да е още по-страховито. Моят брат няма да изостави Винету!

Успях да изрека само една кратка дума за успокоение, защото мигът беше дошъл. Хвърляйки заслепяващ светлинен клип, влакът приближаваше с громолене.

Измъкнах револвера и натиснах спусъка. В миг барутът пламна и разпали сухата трева. Размахвайки фитила, аз го разгорях в ярък пламък и дадох с другата ръка знак за спиране.

Машинистът трябва веднага да бе забелязал сигнала през ветроупорното стъкло, защото още след първите размахвания на факела прозвуча пронизително и бързо повторено изсвирване, почти в същия миг спирачките бяха дръпнати и влаковата композиция прелетя край нас с гръмовит тътен.

— Уф, уф, уф! — извика изпълнен с уплаха Винету, ала аз нямах време да обръщам внимание на тревожното му удивление, а само му дадох знак да ме следва и затичах след видимо намаляващия скоростта си влак.

Най-сетне той спря. Без да зачета навелите се от своите издигнати места служители, притичах покрай вагоните до локомотива и хвърлих върху рефлектора одеялото, което предвидливо бях грабнал от земята. Същевременно викнах с възможно по-силен глас:

— Изгасете светлините!

Фенерите веднага изчезнаха. Служителите на Юниън Пасифик бяха хора с присъствие на духа и бързи реакции.

— S'death!^[21] — извика някой от машината. — Защо покрихте прожектора, човече? Надявам се, там отпред не се е случило нещо!

— Трябва да останем в мрак, сър — отговорих. — Пред нас има индианци и имам основание да мисля, че са извадили релсите!

— Всички дяволи! Ако това е така, вие сте най-почтеният тип, спявал се някога в тая проклета страна.

И скачайки на земята, така ми стисна ръката, че ми идеше да изкрещя.

След няколко мига бяхме обградени от любопитни и аз се удивих на значителния брой хора, измъкнали се от вагоните.

— Какво става, какво има, защо спряхме? — завикаха наоколо в кръга.

С кратки думи обясних ситуацията и предизвиках немалко вълнение сред мъжете.

— Добре, много добре! — извика инженерът. — Вярно, това ще ни пообърка нещата, но то не е нищо пред великолепната възможност малко да поопърлим кожата на червените нехранимайковци. Това е третият път в последно време, когато се осмеляват да нападат и ограбват влакове, ама днес са се излъгали и веднага ще си получат благодарността в брой. Във всеки случаи са мислили, че влакът кара товар и разполага с обичайните пет-шест човека. Но за щастие ние сме качили няколкостотин работници и тъй като всички тези хора са въоръжени, работата само ще ни достави удоволствие! Ама що за човек стои там отсреща? За Бога, червенокож!

Посегна към колана и поиска да се втурне към Винету, който ме бе последвал и сега бе застанал в изправена, очаквателна поза странично в мрака.

— Остани си спокойно на мястото, сър! Това е моят ловен другар, който ще се радва да се запознае с дръзките ездаци на Огнения кон.

— Това е друго нещо. Повикай човека!

Махнах на вожда и той приближи с бавни крачки, но отскочи с тревожен възглас, тъй като инженерът се бе качил да изпусне парата, която излезе с пронизително съскане от вентилите и обгърна машината с бял облак.

— Уф, уф! Защо брат ми вика Винету, след като конят е сърдит?

— Винету? — извика някой отзад и един мъж чевръсто си пробиха път през околностоящите. — Винету, великият вожд на апаките, е тук?

Беше мъж с исполински форми, както можах да различа в тъмнината, а и ми се видя, че носи не облеклото на бързо правещите му място работници, а дрехите на прериен ловец. Застана пред вожда и попита с доловимо радостен тон:

— Да не би Винету да е забравил фигурата и гласа на своя приятел?

— Уф! — отговори със също такава радост запитаният. — Как може Винету да забрави Олд Файерхенд, най-великия от всички бели ловци, макар да не го е виждал от много лета!

— Вярвам, вярвам, стари скалпировачо, нали и аз се чувствам като теб, но...

— Олд Файерхенд? — извикаха, прекъсвайки го, в кръга и присъстващите почтително отстъпиха на крачка от споменатия.

На мен също ми беше познато името на този най-прочут сред враговете на индианците мъж, с чиято личност се свързваха разкази за почти невероятна дързост, така че суеверието на прерийните ловци го обгръщаше с един растящ от все нови и нови добавящи се истории нимб.

— Олд Файерхенд? — възкликна и инженерът. — Защо не ми назовахте истинското си име, когато се качихме, човече? Щях да ви предоставя по-добро място от на всеки друг, на когото правим услугата да го закараме донейде в Запада!

— Благодаря, сър, то си беше достатъчно добро! А сега нека не губим скъпоценното време за празни приказки, а да се посъветваме какво ще предприемем срещу индсманите.

Веднага всички се групираха около него, сякаш се разбираше от само себе си, че неговото мнение ще бъде най-доброто, и сега трябваше да повтори доклада си в по-големи подробности.

— Значи сте приятел на Винету? — попита той, когато свърших. — Аз не приемам току-тъй хората, но онзи, на когото той оказва уважение, може да разчита и на мен. Ето ръката ми! А сега нека ви кажа мнението си, хора! Ще сформираме две отделения, които ще се промъкнат към индианците от двете страни на линията. Имаме си двама водачи, така че не можем да се заблудим. Докато едното отделение обхване предпазливо в полукръг индсманите и ги подкара към линията, другото ще ги посреща. Врагът ще се озове по средата и ще бъде напълно изстребен. Но внимавайте да не бъдем преждевременно забелязани. Влакът естествено ще остане тук и комуто не стиска да дойде, нека остане при него.

— Well, сър, аз съм съгласен! — обади се инженерът. — И макар всъщност да не бива да напуснем поста си, не ми се ще да притежавам чифт здрави юмруци само за тоя, що духа. Не бих могъл да издържа в старата печка, слушайки как пукат пушката ви, така че идвам с вас. — И обръщайки се към персонала, продължи: — Вие ще останете по вагоните и ще внимавате. Човек понякога не знае какво може да се случи... Том!

— Сър! — отговори огнярят.

— Ти доста добре умееш да се оправяш с машината. За да не се налага после пак да се връщаме, ще ни последваш с вагоните; веднага

щом видиш сигнален огън. Но бавно, възможно по-бавно. Сигурно ще се наложи да поправяме трасето.

Не след дълго дълбока тишина полегна върху околността и най-малкият шум не издаваше, че царящият по ширната равнина мир криеше приготовленията на кървава драма.

Изпървом изминахме едно значително разстояние в изправено положение, но когато стигнахме близостта на предполагаемия боен плац, залегнахме и запълзяхме един след друг покрай насипа. Луната междувременно беше изгряла и хвърляше спокойна, бистра светлина над местността, така че можеше да се вижда на доста обширно разстояние. Тази светлина затрудняваше, наистина, промъкването, но в друго отношение отново бе в предимство за нас. При еднообразието на издиганията и сниженията на земята иначе нямаше да ни е лесно в мрака да определим точно мястото, на което бяхме видели оглаласите, и като едното нищо можехме из един път да им наскочим. От това сега нямаше защо да се страхуваме.

Спирайки от време на време при придвижването за миг, аз се надигах и хвърлях изпитателен поглед през дигата. Ето че сега съгледах на едно издигащо се встрани възвишение една фигура, открояваща се отчетливо на хоризонта. Значи индианците сега бяха поставили страж и ако мъжът не насочваше вниманието си само към очаквания в далечината враг, а и към близката околност, непременно трябваше да забележи отделението, придвижващо се от другата страна на релсовия път. Но аз се доверявах на разсъдливостта на апахския вожд, който често бе показвал пред мен едно направо достойно за удивление майсторство в промъкването.

След броени минути можехме да видим останалите, лежащи неподвижно на земята. На късо разстояние зад тях стояха вързаните за колчета коне — обстоятелство, усложняващо внезапното нападение, тъй като животните лесно можеха да станат издайници. По същото време видях съоръжението, което индианците бяха стъкмили за спирането на влака. Те бяха изкъртили няколко релси и ги сложили заедно с извадените траверси върху коловоза. С тръпка на ужас помислих за съдбата, която щеше да сполети пътниците, ако не бяхме забелязали намерението на диваците.

Продължихме да се придвижваме, докато се намерихме точно срещу отряда. Сега спряхме и останахме да лежим, изпълнени с

очакване и държейки оръжията в готовност за незабавна употреба.

По-добре щеше да бъде нападението да се предприемеше от наша страна, но диспозицията беше вече решена, така че сега трябваше само да си траем. Главната задача на нашите съюзници беше най-напред да обезвредят поста — начинание, за което считах способен единствено Винету. При тази силна лунна светлина мъжът можеше да различава точно и най-дребните неща в близката околност и да долавя и най-лекия шум при владеещата наоколо тишина. А и дори да им се удадеше да го изненадат, за да го обезвредят с един добре премерен удар с нож, трябваше да скочат, при което веднага щяха да бъдат видени от другите.

Питайки се как може да се премахне тази злина, видях как той внезапно изчезна сякаш в земята, но в следващия миг вече стоеше отново изправен в прежното си положение. Цялото това движение бе станало със светкавична бързина, но аз знаех какво означаваше. Сегашният страж вече не беше оглала, а Винету. Той се беше промъкнал с още някой непосредствено до поста и в мига, в който онзи бе дръпнал стража за краката и го бе направил неспособен да издаде звук, той бе изникнал прав като свещ.

Това бе отново един от неговите достойни за възхищение индиански номера, при който можеше да му е помагал само Олд Файерхенд. Никой друг от нас не бе забелязал събитието и тъй като враговете упорито оставаха неподвижни, трябваше и на тях да се е изплъзнало. С това най-трудното беше благополучно преодоляно и сега можехме да очакваме нападението в най-кратко време.

И действително малко по-късно съгледах една редица от тъмни точки, които се придвижваха на известно разстояние зад конете все по-напред и се стремяха да се стеснят в полукръг. Незабелязано от индианците приближаваха все повече и повече и вече ми се струваше, че изненадващото нападение е съвсем сигурно, когато... отсреща проблесна пламък... последва силен пукот... беше гръмнала пушка.

Оглаласите незабавно скочиха на крака и едва бях забелязал втурналите се към тях фигури, те се озоваха с бързината на мисълта върху седлата, извъртяха рязко конете и се понесоха в галоп към дигата на линията.

Не бяха очаквали нападението и следователно не бяха уговорили мерки на поведение за подобен случай. Ето защо, виждайки числения

превес на белите, опитваха най-напред да се махнат по-далече, за да вземат решение от по-сигурна позиция. Не можеха да видят, че от другата страна на дигата лежи засада, и сега се касаеше да бъде спряно тяхното бягство.

— Have care!^[22] — извиках аз, когато бяха отдалечени само на няколко конски дължини от нас. — Целете се по конете и после върху тях!

Имах карабина „Хенри“ с дващест и пет куршума в приклада — едно опасно оръжие срещу ездаци, което употребявах с пълна сила. Още при първия ни залп индсманите образуваха кълбо, към което всички се втурнаха. Аз засега запазих позицията си, изпращайки куршум след куршум от сигурната цев.

Битката вилнееше със смъртоносна неумолимост. Вярно, на един малък брой се бе удало да пробие нашата линия и да офейка в далечината, но повечето бяха или хвърлени от ранените коне, или нашето надмощие им бе попречило да избягат. И макар да се биеха като дяволи, беше очевидно, че са обречени на загиване.

Първоначалната бъркотия на ръкопашния бой постепенно се разпадна в отделни, по-добре видими двубои. Неучастващият зрител имаше възможност да наблюдава дела, за които едва ли имаше място на цивилизованата земя. Дружината на железопътните работници се състоеше, както лесно можеше да се разбере, от хора, закалили силите си в бурите на живота, но за начина на битка на индианците май никой не беше подготвен. И където не стояха по неколцина срещу един индсман, определено той вземаше връх и арената се покриваше с все повече паднали под мощните удари на томахоука.

Само трима от нас — Олд Файерхенд, Винету и аз, бяхме снабдени с тези оръжия и в действителност се оказа, че при еднакви оръжия по-интелигентният европейец има предимство. Аз отдавна бях оставил пушката и участвах в ръкопашния бой. Колкото по-малък ставаше броят на враговете, толкова повече работниците мислеха, че са си изпълнили дълга и отстъпваха встрани, за да се възстановят. Но толкова повече се натоварвахме ние, другите, и имахме предостатъчно работа по сразяване остатъка от враговете.

Винету познавах достатъчно и следователно можех да не го наблюдавам. Напротив, нещо сякаш със сила ме привличаше към Олд Файерхенд, чийто вид ми напомняше за онези древни бранници, за

които толкова много и с такова възхищение бях чел като момче. Беше застанал с разкрасени крака и поемаше изтласкваните към него индианци с бойната секира, която, размахвана от неговата исполинска ръка, се стоварваше със съкрушителна мощ върху главата на врага. Дългите, бели, подобни на грива коси се развяваха около откритата му глава, а по ярко осветеното от луната лице бе изписано чувство на блаженство, което придаваше на чертите му странен израз.

Странично от него и мен се биеше един индианец, който отваряше много работа на своите противници, и в крайна сметка сигурно щеше да му се удаде да си пробие път и да избегне съдбата на другите. Тъкмо отблъсна последния от стоящите на пътя му и се канеше да потърси далечината, когато съвсем неочаквано насреща му застана нов враг. Беше Винету, който, при виждането на дивака, притича още преди аз да съм осъществил същото намерение.

— Парано! — извика, макар иначе по индиански обичай да не бе отварял уста по време на битката. — Кучето на атъбаските иска да избяга от Винету, вожд на апахите? Устата на земята ще изпие неговата кръв и ноктите на лешояда ще разкъсат тялото на предателя, но скалпът му ще краси пояса на апахата!

Захвърли томаховката далеч от себе си, измъкна ножа, от украсения скоси колан и сграбчи Белия вожд за гърлото.

Когато противно на привычката си се бе втурнал с висок вик към оглала, Олд Файерхенд хвърли един бърз поглед насам и той се плъзна по лицето на врага. Но въпреки мимолетността на този поглед той видя една физиономия, която мразеше с всяка фибра на своята душевност, която дълги, дълги години със страхотно напрежение, но напразно, бе дирил, и която сега толкова неочаквано се появи на това място пред очите му.

— Тим Финети! — изкрещя, разбута с ръце индианците като стръкове трева и се впусна през тях към Винету, хващайки вдигнатата му за удар ръка. — Стой, братко, този човек ми принадлежи!

Парано застина от ужас, като чу да се извиква истинското му име, но едва бе хвърлил поглед в лицето на Олд Файерхенд, той се отскубна от ръката на раздвоилия вниманието си Винету и се понесе като изстрелян от тетива. В миг се освободих и аз от индианеца, с когото по време на тази сцена водех битка, и се втурнах да гоня беглеца. Вярно, аз нямах никаква сметка за уреждане с него, но дори и

да не си бе заслужил правото на куршум като същинския подбудител на планираното нападение, знаех, че е смъртен враг на Винету, а сега научих, че и Олд Файерхенд много държи на неговата особа.

Двамата също така на мига се бяха заели с преследването, ала аз знаех, че няма да намалят преднината, която имах пред тях, и по същото време установих, че си имам работа с изключителен бегач. Макар според чутото Олд Файерхенд да бе майстор във всички умения, изисквани от живота в Запада, той отдавна вече не бе в годините, които биха улеснили едно надбягване на живот и смърт, а Винету често бе признавал, че не е в състояние да ме настигне.

За свое удоволство забелязах, че Парано вършете грешката да търчи презглава все направо, без да жали сили, и в объркването си не следваше обичайната тактика на индианците да бяга в зигзаг. Аз се опитвах да пестя дъха и с пълно отчитане на силите и възможната издръжливост прехвърлях ритмично напрежението при бягането от единия на другия крак — предпазливост, която винаги ми е била от предимство.

Другите двама оставаха все по-назад, така че вече не долавях шума от дишането им, което първо бях слушал непосредствено зад мен. И сега от доста голямо разстояние, прозвуча гласът на Винету:

— Нека Олд Файерхенд спре! Моят млад брат ще залови и умъртви жабата на атъбаските. Той има краката на вятъра и никой не може да му се изплъзне.

Този ласкаво прозвучал вик се отнасяше за мен, но аз не можех да се огледам, за да видя дали разгневеният ловец откликна на призива. Луната грееше, наистина, ала при нейната измамна здрачина трябваше непрекъснато да държа беглеца под око.

До момента не бях го доближил и с крачка, но сега забелязах, че бързината му започна да намалява, и засилих темпото. След късо време вече летях толкова близо зад него, че долових запъхтяното му дишане. Нямах в себе си друго оръжие освен двата изстреляни револвера и боуи найфа, който сега изтеглих. Секирата ми беше пречила при бягането и я бях захвърлил още при първите крачки.

Внезапно оня отскочи настрани, за да се стрелна покрай него в пълен бяг и да се озове зад мен, но аз естествено бях подготвен за този маньовър и свърнах встрани в същия миг, така че се сблъскахме с пълна мощ и ножът ми потъна до дръжката в тялото му.

Сблъсъкът беше толкова силен, че и двамата се стоварихме на земята. Той не се изправи, а аз мигновено скочих, тъй като не можех да знам дали е смъртоносно улучен. Но той не помръдваше крайник и, поемайки си дълбоко дъх, измъкнах ножа.

Това не беше първият враг, когото повах, и тялото ми носеше някои спомени от невинаги благополучно състояли се схватки с опитните в боя обитатели на американските степи, но пред мен лежеше бял и аз не можех да се преборя с едно потискащо чувство. Ала той при всички случаи си бе заслужил смъртта и следователно не бе достоен за съжаление.

Още не бях решил какъв трофей от победата да си взема, когато чух зад себе си бързия бяг на някакъв човек. Хвърлих се рязко на земята, но нямаше от какво да се опасявам — беше Винету, който от приятелска загриженост все пак ме беше последвал и сега спря до мен.

— Моят брат е бърз като стрелата на апаха, а ножът му улучва сигурно целта.

— Къде е Олд Файерхенд?

— Той е силен като мечка по времето на снеговалежа, ала ръката на времето задържа неговите нозе. Не иска ли брат ми да се украси със скалповия кичур на атъбаска?

— Подарявам го на моя червен приятел!

С три среза косата бе отделена от черепа на мъртвия. За да не бъда засегнат от тази процедура, аз се бях извърнал и сега ми се стори, че няколко тъмни точки се движат бавно към нас.

— Нека Винету залегне, защото ще трябва да брани скалпа на Белия вожд!

Идващите приближаваха с видима предпазливост. Бяха към половин дузина оглаласи, очевидно от онези, които ни се бяха изплъзнали и сега се връщаха, за да разузнаят нещата и потърсят евентуално разпръснати съплеменници.

Апахът запълзя, плътно притиснат към земята, настрани и аз го последвах, отгатвайки намерението му. Олд Файерхенд отдавна вече трябваше да е при нас, но след като бе изгубил Винету от очи, вероятно беше поел в погрешна посока. Сега забелязахме, че приближаващите имаха коне, които водеха след себе си за юздите. По този начин бяха готови във всеки момент за бързо бягство, но за нас това обстоятелство можеше да стане опасно. Ето защо трябваше да

завладеем животните. Описахме една дъга, която трябваше да ни отведе зад гърба им между тях и конете.

На такава отдалеченост от бойната арена те естествено не бяха очаквали да видят мъртвец и издадоха едно удивено „Хух!“, когато съгледаха пред себе си едно неподвижно човешко тяло. Ако знаеха, че е бил намушкан тук, сигурно щяха да се отправят с по-малка бързина към него. Предполагайки, че се е довял дотук ранен от ръкопашния бой, те се наведоха без бавене към него и като го разпознаха и видяха как е обезобразен, нададоха приглушени яростни възгласи. Това беше подходящият миг за нас. В миг уловихме ремъците на всички коне, които те в уплахата си бяха пуснали, възседнахме и препуснахме в галоп към нашите. Една битка нямаше да ни допринесе никаква полза. Достатъчно беше, че се изплъзнахме кажи-речи невъоръжени на трикратно превъзходящ ни противник и освен това бяхме смъкнали скалпа на вражеския предводител и задигнали няколко коня.

С напълно извинимо удоволствие си представях обърканите физиономии, които бяха направили подире ни измамените индианци, и дори толкова сериозният Винету не съумя да потисне едно изречено с усмивка „Уф!“ Но същевременно имахме немалка грижа за Олд Файерхенд, който също като нас можеше да срещне група разбити врагове.

И тази тревога се оказа основателна, защото при връщането си на мястото на нападението не го намерихме, макар от отдалечаването ни да бе минало доста време.

Битката беше приключила, хората се бяха заели с превързване на ранените и отнасяне на мъртвците. Близко до мястото, където лежаха изтръгнатите релси, горяха два високи огъня. Те разпространяваха необходимата светлина и същевременно служеха като сигнал за влаковия персонал.

— Ето че сте отново тук! — викна насреща ни инженерът. Носеше кърпа на едната ръка, подаде ни непострадалата десница и заговори на Винету: — Храбро се държа, старо, не очаквах такова нещо от един индсман, но ще съумея да го докладвам! Накъде води пътеката ти?

— Винету отива да види могъщия народ на бледоликите — отвърна запитаният.

— В такъв случай не забравяй да идеш в Уошингтън, града на Великия баща, на когото аз ще пиша за храбрия и добър вожд на апахите.

— Винету ще го види и ще му предаде желанията на червените мъже.

— Той ще изслуша думите на нашия брат и ще отговори с мъдрост и доброта. Но къде е Олд Файерхенд, когото видях да се носи след вас?

— Моят бял брат е изгубил дирята на червения мъж и се е натъкнал на нов враг. Апахът ще отиде да го потърси със своя млад приятел.

Аз също хранех такова намерение, тъй като ако не му се беше случило нещо, той отдавна трябваше да е тук. Без да губя време в излишни приказки, се присъединих към индианеца. След като си прибрахме, оръжията и ги приведохме в надлежно състояние, отведохме конете на сигурно място и закрачихме към посоката, от която току-що бяхме дошли. Луната хвърляше своята бледа, несигурна светлина върху проснатата се пред нас шир. Зад нас пламтяха двата огнени езика, а в източната част на кръгозора се появи Силната светлина на приближаващата машина. Възелът, свързал ни за кратко време с цивилизацията, беше халтаво вързан. Може би се развързваше още в настоящия миг, който ни водеше в неznайната и пълна с опасности нощ.

* * *

Бяха изминали ред дни. Бяхме благополучно преодолели пътя посред територията на враждебни племена и сега, когато грозящите опасности бяха останали зад нас, можехме да се посветим на себе си и да си отпочиваме колкото душа иска.

— Пушките ни в последните дни бяха оставали неми, за да не привлекат с пукота си вниманието на червенокожите, но въпреки това не бяхме чувствали лишения. От заселището на железопътните работници се бяхме снабдили богато с провизии и някои други неща. Тъкмо сега Олд Файерхенд изсипа съдържанието на последното шише

ром в горещата вода и с видимо удоволствие вкуси това толкова рядко по тези райони питие.

Винету беше поел стражата и сега пристъпи към огъня, връщайки се от една от своите обиколки. Олд Файерхенд му предложи изпускащото пара канче.

— Няма ли брат ми да седне при огъня? Пътеката на арапахо не води до това място.

— Окото на апаха стои винаги отворено, той не вярва на нощта, защото е жена.

След като бе сръбнал дълга глътка, той закрачи обратно в тъмнината.

— Той мрази жените — подхвърлих аз, поставяйки началото на един от онези задушежни разговори, които, водени под спокойно проблясващите звезди, остават в спомените за дълги години.

Олд Файерхенд отвърза висящия на врата си калъф, извади грижливо съхраняваната в него къса лула, натъпка я без бързане и я запали.

— Така ли мислиш? Може би не е тъй.

— От неговите думи май така излиза.

— Излиза — кимна старият ловец, — ама не е така. Някога имаше една, за чието притежание той щеше да се бие и с човек, и с дявол, но от онези дни думата „скуоу“ се е изгубила от паметта му.

— Защо не я е отвел в колибата си?

— Тя обичаше друг.

— За тези неща индианецът обикновено не пита.

— Само че този друг беше негов приятел.

— И името на този приятел?

— Е, сега е Олд Файерхенд.

Вдигнах изненадано поглед. Тук се натъквах на една от онези драми, с които Запада изобилства и които придават на неговите, образи и събития силен и отличителен характер. Естествено няха право да разпитвам повече, но желанието да науча нещо по-подробно трябва ясно да се бе изразило на физиономията ми, защото след известна пауза той продължи:

— Остави миналото на спокойствие, човече. Ако исках да говоря за него, ти щеше въпреки младостта си да си единственият, наистина,

пред когото щях да го сторя, защото те обикнах за краткото време, през което сме заедно.

— Благодаря, сър! Мога открито да ти кажа, че аз също не съм безчувствен.

— Зная, зная, та нали предостатъчно го доказа. Без твоята помощ онази нощ щях да бъда изгубен. В изблика на гняв, до който ме доведе физиономията на Тим Финети, изгубих от очи следата ви. Наскоро една стрела бе пронизала крака ми и не можех достатъчно бързо да ви следвам. Въоръжен само с нож, попаднах на група прокрадващи се наоколо оглаласи, към които сетне се присъединиха и онези, на които бяхте отмъкнали конете. Бях в дяволски тежко състояние и кървах като прострелян на много места бизон, когато вие най-сетне пристигнахте.

— Това говори много, сър. Синът на някоя друга майка щеше в твоето положение да си плюе на петите само за да има честта да офейка жив.

— Я стига, още никой червенокож не може да каже, че е видял гърба на Олд Файерхенд. За ядосване си беше само, че не можах лично да си уредя сметката с Тим Финети и бих дал начаса ръката си, само и само да ми беше позволено аз да бях дал на негодия да вкуси желязото ми.

При тези думи по иначе толкова спокойното и открито лице на говорещия премина сянка на стаено ожесточение. И както лежеше сега срещу мен с яростно святкащи очи и стиснати пестници, не бе трудно да си представя, че споменатата сметка с оня Парано, или Финети трябва да е била от изключително естество.

Признавам, че любопитството ми ставаше все по-голямо, и така щеше да е с всеки друг на мое място. Но трябваше да го сдържа, което никак не бе трудно, тъй като със сигурност можех да очаквам разяснение от бъдещето.

Когато тръгнахме да го търсим с Винету в нощта на нападението, намерихме го в битка с превъзхождащ брой индсмани и при липсата на професионални грижи в прерията получените рани скоро-скоро щяха да му докарат смъртта. За щастие наличният влак ни предложи спасителното средство и ние с радост приехме поканата на инженера да пътуваме до най-близката и същевременно най-далеч изнесената по това време административна точка на все още намиращата се в процес

на строеж железопътна линия и там да дочакаме оздравяването на ранения.

Това оздравяване бе преминало по-бързо, отколкото бяхме очаквали, и ето как след сравнително кратко време бяхме продължили прекъснатия си път. Трябваше най-напред да минем през земите на арапахите и поуните и да стигнем до Манкисита. При нейния бряг се намираше „крепостта“ на Олд Файерхенд, както той я нарече. Може би в скоро време щяхме да я достигнем, тъй като преди ден бяхме преплували Киъй Паха.

Там възнамерявахме да си починем няколко дена и после през Дакота и Кучешката прерия да се опитаме да стигнем до езерата. По време на този престой се надявах да ми се удаде възможност да хвърля един поглед в миналото на Олд Файерхенд и ето защо сега запазих мълчаливо неподвижното си положение, като от време на време го променях само за да подбутна огъня и добавя нови съчки.

При едно от тези движения надянатият на пръста ми пръстен проблесна на светлината на пламъците. Въпреки бързината на това просветване остроото око на Олд Файерхенд бе съгледало добре малкия златен предмет и със смаяна физиономия той скочи от удобната си поза.

— Какъв пръстен носиш, сър?

— Той е спомен за един от най-ужасните часове в моя живот.

— Би ли ми го дал за малко да го разгледам?

Изпълних желанието му. С видима припряност посегна той към пръстена и едва му бе хвърлил един по-обстоен поглед, прозвуча въпросът:

— От кого го имаш?

Беше го овладяло неописуемо вълнение, докато аз отговорих спокойно:

— Получих го от една млада дама в Ню Венанго.

Той изговори с усилие:

— В Ню Венанго? При Форстър ли си бил? Видял си Елън? Говориш за ужасни часове, за нещастие!

— Едно приключение, при което бях подхвърлен заедно с моя храбър Суолоу на опасността да бъда жив опечен — отвърнах, протягайки ръка към пръстена.

— Почакай! — отклони той. — Трябва да знам как тази халка се е озовала в твое притежание. Аз имам свещено право над нея, посвещено и по-голямо от който и да е друг!

— Седни си спокойно, сър. Ако някой друг бе отказал да ми я върне, щях да съумея да го принудя. На теб обаче ще разкажа подробно нещата, а после навярно и ти ще можеш да ми докажеш своето право.

— Говори, но знай, че този пръстен в ръката на друг човек, комуто имам по-малко доверие, отколкото на теб, много лесно би могъл да се превърне в неговата смъртна присъда. Хайде разказвай, разказвай!

Той познаваше Елън, познаваше и Форстър и възбудата, в която се намираше, свидетелстваше за големия интерес, който проявяваше към тези лица. Имах стотици въпроси на езика, но ги преглътнах и започнах разказа си за срещата с чудното и загадъчно момите, чийто образ се бе впечатил така трайно в паметта ми, че само за кратки прекъсвания можех да отклоня мисълта си от него.

Той лежеше подпрян на лакът срещу мен зад огъня и във всяка отделна черта от лицето му се четеше напрежението, с което следеше моя разказ. С всяка дума вниманието му растеше и когато стигнах до мига, в който я бях метнал пред мен на коня, скочи и извика:

— Човече, единствено по този начин си могъл да я спасиш! Аз треперя за живота ѝ, бързо, бързо говори нататък!

Преживявайки наново онази ужасна възбуда, аз също се бях надигнал и продължих описанието. Той пристъпваше все по-близо и по-близо, устните му се отваряха, сякаш искаше да попие всяка отделна дума, широко отворените очи бяха приковани в устата ми и тялото му се изви в поза, сякаш, самият седеше на стремглаво носещия се Суолоу. Заедно с мен скочи във високо разпенените талази на реката и изкатери в ужасен страх за прелестното същество стръмната, зъбата скална стена. Отдавна бе сграбчил ръката ми и неосъзнато стискаше с такава сила, че едва не стиснах зъби. Дъхът му излизаше с шумни изпъшквания от стегнатите от страх и угриженост гърди.

— Heavens!^[23] — извика с дълбока, дълбока въздишка, когато се бях добрал с нея до края на клисурата и значи я бях отвел на сигурност. — Беше ужасно, ужасно! Изживявах страх, сякаш собственото ми тяло беше в пламъците, макар да знаех, че си успял да я спасиш, защото иначе нямаше да ти даде пръстена.

— Тя не го и стори. Аз го изхлузих неволно от пръста ѝ и тя изобщо не забеляза загубата.

— В такъв случай е трябвало непременно да върнеш чуждата собственост на притежателката ѝ.

— Поисках, но тя избяга. Вярно, последвах я, но я видях едва на утрото в компанията на едно семейство. То беше избегнало смъртта, понеже жилището им се намирало в най-горния край на долината, а пожарът бе взел посока надолу.

— И тогава ѝ заговори за пръстена?

— Не, тя въобще не ме прие и аз после естествено продължих да яздя по пътя си.

— Такава си е тя, такава си е! Не мрази нищо повече от страхливостта и те е смятала за бълзливек. Какво стана с Форстър?

— Чух, че единствено онова семейство се спасило. Огненото море, изпълнило котловината, беше погълнало всичко, което се бе намирало в неговия обсег.

— Това е едно ужасно наказание за действително безполезното и смехотворно намерение да се остави маслото да изтича, за да му се вдигне цената!

— И него ли познаваше, сър? — попитах сега.

— Бил съм няколко пъти при него в Ню Венанго. Беше надменен парвеню и имаше основание поне с мен да се отнася с малко по-добри маниери.

— И Елън си видял при него?

— Елън? — каза със странна усмивка на сега отново спокойното лице. — Да, при него и в Омаха, където тя има брат... може би и другаде.

— Навярно би могъл да ми разкажеш нещо за момичето!

— Възможно, но не сега, не сега! Твоят разказ така ме завладя, че не мога истински да се съсредоточа за един такъв разговор, но в подходящо време ще научиш повече за нея, сиреч колкото знам самият аз. Тя не ти ли каза какво е правила в Ню Венанго?

— О, да! Искаше да види баща си и там само се бе настанила на квартира!

— Тъй, тъй, тя все така прави през всичките години. Та ти твърдиш, значи, че наистина и със сигурност е избегнала опасността?

— Съвсем определено.

— И си я видял също как стреля?

— Превъзходно, както вече ти казах. Трябва да се е радвала на изключително добри уроци.

— Така е. Нейният баща е стар скалпировач и сред излетите от него куршуми няма и един, който да не е намерил пътя си между известните две индиански ребра. От него е научила как да се цели и ако си мислиш, че в даденото време и място няма да съумее да го приложи, страшно се лъжеш.

— Къде е този баща?

— Намира се ту тук, ту там и мога да ти кажа, че доста добре се познаваме. Възможно е да ти помогна някой път да го видиш.

— Де да можеше, сър! — извиках аз, скачайки.

— Ще го видиш, човече, дъщерята заслужава баща й да ти каже благодаря.

— О, не това имах предвид!

— Разбира се, разбира се, достатъчно добре те познавам. Но ето ти пръстена. Едва по-късно ще съзнаеш какво означава това, че ти го връщам. А сега ще ти пратя апаха, неговата стража свърши. Легни си по ухо, та на сутринта да си бодър. Утре ще поизпитаме нашите жребци, като ги накараме да вземат два дни път.

— Два? Нямаше ли утре да яздим само до Грийн парк?

— Дойде ми друг ум. Good night!^[24]

— Good guard!^[25] Не забравяй да ме събудиш, когато дойде ред да те сменя!

— Ти си спи! Направи достатъчно за мен, така че и аз мога малко да си подържа отворени очите за теб!

Чувствах се много странно. Не знаех какво да мисля за този разговор и когато си легнах сега сам, хиляди предположения ми минаха през главата, от които нито едно не намерих за състоятелно. Дълго след като Винету се бе върнал и увил в одеялото си, се мятах в безсъница от едната страна на другата. Разказът ме бе възбудил, онази ужасна вечер отново и отново преминаваше през душата ми с всичките си подробности, сред нейните страховити картини отново и отново изплуваше Олд Файерхенд и до последните битки между будване и сън прозвучаваха в ушите ми думите: „Ти си спи! Направи достатъчно за мен!“

Когато на утрото се събудих, бях сам край огъня, но другите двама не можеха да бъдат далеч, тъй като малкото тенекиено котле висеше с вряща вода над пламъците, а до парчето мечи език, останало от снощи, лежеше отворената торбичка брашно.

Отгърнах одеялото и тръгнах към водата да се измия. Там стояха спътниците, заети в усърден разговор, и техните движения, когато ме съгледаха, ми казаха, че аз съм бил предметът на този разговор.

Малко по-късно бяхме готови за потегляне и поехме в посока, успоредна на Мисури и на разстояние двайсетина мили от реката, която щеше да ни отведе до долината на Манкисита.

Денят беше хладен. Имахме добри коне и, тъй като през последния преход ги бяхме щадили и винаги се грижехме добре за тях, полака-лека оставихме един порядъчен участък от зелената земя зад нас.

Странна беше промяната, която забелязах в държането на двамата спътници към мен. Досега те се бяха поставяли като стари, опитни доброжелатели и към един образован, наистина, но не особено вещ в тукашните неща повереник. Сега обаче в поведението им бе залегнало едно ясно доловимо внимание, бих казал уважение, и ми се струваше, че в погледа, който единият или другият плъзгаше от време на време към мен, се съдържаше нещо като стаена нежност.

Освен това правеше впечатление какво любвеобилно внимание и преданост тези двама души проявяваха един към друг. Двама братя, свързани с връзката на кръвта и всяка фибра на своята душевност, едва ли щяха да бъдат по-загрижени един за друг. И сега ми се струваше, че тази взаимна загриженост се простира и върху моя милост.

Когато по обяд спряхме и Олд Файерхенд се отдалечи да разузнае околността на бивака, Винету се изпъна до мен, докато vadex провизиите, и рече:

— Моят брат е дързък като голямата котка в гората и ням като устата на скалите.

Премълчах при това странно въведение.

— Той е изтръгнал Цветето на саваната от огъня и нищо не е казал на своя приятел Винету.

— Езикът на мъжа — отговорих аз — е като ножът в канията. Той е остър и островръх и не става за игра.

— Брат ми е мъдър и има право, но Винету е тъжен, когато сърцето на неговия млад приятел е затворено като камъка, в чиято утроба лежат скрити зрънцата на златото.

— Сърцето на Винету отворено ли е било за ухото на неговия приятел?

— Не му ли каза той всички тайни на прерията? Не го ли научи да вижда следите, да хвърля ласото, да отделя скалпа и да прави всичко онова, което един голям воин трябва да умее?

— Винету го стори, но говори ли той за Олд Файерхенд, който притежава неговата душа, и за жената, чийто спомен още не е умрял в неговото сърце?

— Винету я обичаше, а любовта не живее в неговата уста.

— Сега апахът знае защо неговият брат не спомена за девойката, която той нарече Цветето на саваната!

— Той дарил ли ѝ е своята любов?

— Винету го каза.

— Те са достойни да живеят заедно във вигвама и апахът ще им даде една голяма медицина^[26], която ще ги направи щастливи и ще ги закриля срещу всяка опасност и вмешателство от страна на Злия дух.

— Моят брат виждал ли е Цветето?

— Той го е носил на ръцете си, показвал му е цветята в полето, дърветата в гората, рибите във водата и звездите на небето. Учил го е да изстрелва стрелата от лъка и да възсяда дивия кон, подарил му е езика на червените мъже и му даде накрая огнестрелното оръжие, чийто куршум уби Рибана, дъщерята на асинибоините.

Погледнах го удивено. Едно подозрение проблесна в мен, на което не се осмелих да дам думи, и все пак може би щях да го сторя, ако точно сега не се бе върнал Олд Файерхенд и не бе насочил вниманието ни към обяда. По време на яденето непрекъснато мислех за думите на Винету, от които, свързани с казаното от Елън, почти излизаше, че Олд Файерхенд ѝ е баща. Неговото поведение по време на разказа ми предната вечер действително се съгласуваше с това предположение, но той говореше за баща ѝ в трето лице и не каза нищо, което да превърне предположението ми в твърдо убеждение.

След няколко часа почивка потеглихме отново. Знаейки сякаш, че пред тях се намира място на няколкодневно възстановяване, животните поеха бодро в тръс. Бяхме изминали значително разстояние,

когато планинската верига, зад която се намираше долината на Манкисита, пристъпи толкова близо до нас, че теренът започна да се изкачва. Навлязохме в една теснина, която според мен трябваше да ни отведе перпендикулярно до коритото на реката.

— Стой! — отекна внезапно от растящите встрани памукови храсти и същевременно между клоните се появи цевта на една отправена към нас пушка. — Как гласи думата?

— Храбър!

— И?

— Потаен — поде паролата Олд Файерхенд, опитвайки с остър поглед да пониже храста.

При последната дума той се раздели и пропусна един мъж, при чийто вид не успях да прикрия усмивката си.

Изпод печално увисналата периферия на една филцова шапка, чиято възраст би причинила главоблъскане и на най-проницателния мислител, надничаше между гора от чорлави сиво-черни косми един нос с направо плашещи размери, който спокойно можеше да служи за колче на който и да е слънчев часовник. Поради гъстата растителност, освен този така прахоснически създаден обонятелен орган, от останалата част на лицето можеха да се забележат само двете малки умни очички. Те, изглежда, бяха надарени с изключителна подвижност и скачаха по трима ни с израз на закачливо лукавство.

Тази горна част почиваше на тяло, оставащо до коленете напълно невидимо за нас. Беше вмъкнато в стара ловна шуба от кожата на някой пръч, която очевидно е била изготвена за значително по-едра персона и придаваше на дребното човече вида на дете, напъхано се за майтап в домашния халат на дядо си. От тази прекомерно дълга дреха се подаваха две сухи, криви като сърп крачета, намъкнати в изръфани легинси с такава дълбока старост, че сигурно му бяха окъсели още преди десетилетие и предлагаха по този начин един обхвaten поглед върху чифт индиански ботуши, в които притежателят можеше в случай на беда да намери място за цялата си особа.

В ръката си човечето носеше стара „Райфъл“, която бих докоснал само с най-голяма предпазливост. И както се движеше то сега към нас с осъзнато достойнство, не можех да си представя по-голяма карикатура на прериен ловец.

— Сам Хокинс! — извика Олд Файерхенд. — Толкова пи са ослепели очичките ти, та ми искаш парола?

— Не мисля, сър! Но смятам, че постовият трябва сегиз-тогиз да показва, че не я е забравил. Добре дошли в нашия баиу^[27], мешърз! Каква радост ще падне, голяма радост.

— Кой от мъжете е тук? — попита нашият предводител, като му разтърси ръката от коня.

— Всички, освен Бил Балчър, Дик Стоун и Харис, мисля, които тръгнаха да „правят месо“. Малката лейди също пристигна и ако право съм видял, станала е малко по-голяма.

— Зная, зная, че е тук. Иначе как мина? Имаше ли червенокожи?

— Благодаря, благодаря, сър, не мога да се сетя да съм мяркал такива, макар че — прибави, посочвайки стрелящия си инструмент — Лиди има сватбени мисли.

— А капаните?

— Имахме добър улов, много добър, ако не се лъжа. Сам ще можеш да видиш, сър. При портата ще намерите малко вода, мисля.

Обърна се и закрачи обратно към скривалището си, а ние продължихме ездата.

Малката сцена ми подсказа, че сме стигнали в близост до „крепостта“, защото Сам Хокинс при всички случаи стоеше като верен страж недалеч от входа, и с внимание се взирах в околността да го откроя.

Сега вляво се откри един тесен пролом, образуван от толкова близо пристъпващи едни към други и покрити горе с къпинови ластари канари, че човек можеше да достигне с разперени ръце двете странични стени. Цялата ширина на дъното бе заета от един поток, чието твърдо, скалистото корито не приемаше и най-малката следа от крак. То водеше бистрите му прозрачни води към рекичката, покрай която бяхме яздили нагоре в теснината. Олд Файерхенд свърна тук и ние го последвахме, яздейки бавно срещу течението на водата. Сега разбрах думите на поста, че ще намерим малко вода при портата.

Само кратко време, след като бяхме поели в тази посока, скалите съвсем се събраха и пристъпиха към нас в толкова плътна маса, че пътят сякаш свършваше дотук. Но за мое удивление Олд Файерхенд продължи да си язди и аз го видях да изчезва посред стената. Винету го последва и, когато стигнах загадъчното място, забелязах всъщност, че

спускащите се отгоре гъсти ластари на дивия бръшлян не обличаха камъка, а образуваха завеса, отворът, зад която продължаваше под формата на тунел и водеше в непроницаем мрак.

Дълго, дълго време следвах в различни извивки през тъмнилката язденците отпред, докато най-сетне пред мен отново се появи мъждива дневна светлина и стигнахме до един пролом, подобен на този, през който завихме преди малко.

Когато той се разтвори, спрях изненадан и чух Винету също да възкликва удивено с едно „Уф!“.

Намирахме се при входа на една огромна, ширнала се надалеч котловина, обградена наоколо от непристъпни скални стени. Един пояс от гъсти шубраци обрамчваше покрита с вълниста трева площ с почти кръгова форма, по която пасяха няколко групи коне и мулета. Между тях се скитаха безчет кучета, част от които бяха от онази вълча порода, служещи на индианците за стражеви и товарни животни, а другата — малките, бързо угояващи се мелези, чието месо, след това на пантерата, се смята за най-голям деликатес.

— Ето ви моя замък — обърна се Олд Файерхенд към нас, — в който се живее по-сигурно отколкото в Лоното Авраамово.

— Има ли някаква междина там в планините? — попитах аз.

— Даже и скункс не може да се промуши, а отвън е почти невъзможно да се изкатерят височините. Някои червенокожи може и да са се промъквали вече там отвън, без да подозират, че тези стръмни зъбери не образуват компактна маса, а обграждат една толкова приятна долина.

— И как откри това прелестно кътче?

— Преследвах един раkun^[28] в цепнатината, която по онова време не беше закрыта от бръшлян, и естествено веднага влязох във владение на мястото.

— Сам?

— Първоначално да, и сто пъти съм избягвал смъртта, намирайки тук сигурно и безпогрешно скривалище. По-късно доведох моите момчета и сега можем да събираме кожата си въпреки страхотите на зимата.

По време на последните думи пронизително изсвирване се разнесе надалеч по зелената морава и едва бе отзвучало, храстите се разтвориха на различни места и от тях се измъкнаха на бял свят

известен брой фигури, чието право на гражданство за Запада си личеше от повече от хиляда крачки.

Насочихме се в тръс към средата на мястото и скоро бяхме обградени от хората, които оповестиха радостта си от пристигането на Олд Файерхенд с най-крепки изрази.

Докато траеше тази олелия, която можеше да бъде допусната само в това напълно изолирано място, видях Винету да се занимава с разседлаването на коня си. Когато това стана, той с един лек удар даде наставление на животното да се погрижи за вечерята си, взе седлото, юздите и одеялото на рамо и се отдалечи, без да удостои с поглед околностящите.

Тъй като нашият водач сега бе твърде ангажиран, за да може да ни обръща внимание, аз последвах примера му, освободих напълно храбрия Суолоу и предприех, отървавайки се набързо от любопитните, едно изследване на мястото.

Като някой исполински сапунен мехур са били повдигнати каменните маси при образуването на планините от плутоническите сили и при разпукването са оставили куха, отгоре открита и отвън непристъпна полусфера, наподобяваща хлътналия кратер на огромен вулкан. Въздух и светлина, вятър и пек после са се заели да разложат твърдото дъно и го направят достъпно за растителността. А събраните води лека-лека са пробии едната страна на скалната стена и са образували потока, който днес бе наш водач.

Избрах за моята разходка периферията на долината и закрачих между храсталака и отвесно изкачващата се, на места дори надвиснала, скална стена. В нея забелязах множество закрити с животински кожи отверстия, водещи най-вероятно към жилищата и складовите помещения, от които колонията ловци се нуждаеше.

Тя сигурно се състоеше от повече хора, отколкото се бяха появили за посрещането ни — можех да го заключа от броя на скуоу, които съгледах по време на обиколката — но мнозина вероятно бяха на ловни походи и щяха да се върнат едва при започването на зимата, чието идване не след дълго можеше да се очаква.

Докато се размаивах така, видях върху една от непристъпните наглед скали малка колиба, направена от възлести клони. От нея можеше да се обхване с поглед цялата долина с всичките ѝ

подробности и аз реших да се изкача. Пътека не намерих, но открих следи от стъпки, катерещи се нагоре, и ги последвах.

Бях изминал късо разстояние, когато, видях от тясната и ниска врата да се измъква един мъж. Той едва ли бе обезпокоен от идването ми, защото изобщо не ме забеляза. Пристъпи, обърнат с гръб към мен, досами ръба на скалите и хвърли поглед надолу, засенчвайки с ръка очите си.

Носеше пъстра ловна риза от здрав плат, легинси, украсени по външния ръб от кръста до глезените с ресни, а малките мокасини бяха гарнирани с мъниста и иглички от бодливо свинче. Около главата беше увил като тюрбан червена кърпа и един също така оцветен шарф заемаше мястото на обикновения колан.

Когато поставих крак на малката площадка, той долови шума от стъпките ми и бързо се обърна. Истина ли бе това, или измама? Пред мен стоеше образът на моите сънища, постоянният предмет на моето съзнание и мислене, целта на всички мои възжелания и надежди и аз в силното си, откровено ликуване извиках:

— Елън, възможно ли е? — и пристъпих с бързо движение към нея.

Сериозно и студено гледаха нейните очи, гордо ѝ неподвижно стоеше нейната фигура с явно не непривичното за нея мъжко облекло и нито една черта от тъмното, загоряло лице не издаваше и най-лекото душевно вълнение от моето идване.

— Ако не беше възможно, нямаше да ме срещнете тук, сър. Но аз имам по-голямо основание от вас на този въпрос. Каква причина ви даде разрешение да нарочите пътя си към нашия бивак?

Като поток леденостудена вода върху разгорещено тяло въздействаха тези думи върху моя прехлас от срещата с прекрасното момиче и по-студено и отмервано отвърнах единствено с думата:

— Pashaw! — и обръщайки ѝ гръб, повлякох предпазливо крака отново надолу.

В изненадата си бях разголил най-чистото и свято чувство на моето сърце и бях претърпял унижение, което ме засегна по-дълбоко, отколкото би могла да го стори стрелата, на някой индианец. И сегашната горчивина беше коренно различна от изпитаната в онази нощ, когато ме отблъсна толкова енергично.

Значи тя беше, както предполагах, дъщерята на Олд Файерхенд и сега и другото ми беше почти ясно. Никога не бях считал възможно, че една жена, едно толкова нежно и красиво създание като нея, което със сигурност не е останало чуждо на насладите и предимствата на цивилизования живот, може да замени този живот с опасностите и лишенията на пущинака. Че това се бе случило, трябваше да си има някаква особена причина и не ми беше трудно от отделните парчета да сглобя цялото.

По-трудно ми беше да разбера антипатията, която тя проявяваше към мен — съвсем противоположно на отношението от първите мигове на нашето запознанство. Твърдението на Олд Файерхенд, че ме смятала за страхливец, се съгласуваше с тогавашното й изявление, но на мен ми беше абсолютно невъзможно да кажа в какво всъщност се състоеше тази страхливост. Един по-добър познавач на човешката душа щеше без съмнение да търси мотивите на съвсем друго място, но аз твърде малко бях запознат с неподдаващото се на измерване женско сърце, за да нацеля вярното.

* * *

Беше станало вечер. В средата на котловината един огън виеше високи езици, около който се бяха събрали всички присъстващи обитатели на бивака. Елън — равноправна на мъжете във всяко отношение, както скоро забелязах — беше заела място сред ловците, но ми се стори, че всичките приключения, разказани в бърза последователност, малко я заинтересуваха. Очите й търсеха мечтателно далечината, а когато се връщаха, погледът им се спираше с особен израз на моето лице, така че моите също отново и отново биваха привлечани от нея.

Аз също слушах с половин ухо разказвачите. Не можех да се освободя от усещането, че съм героят на някоя от онези фантастични приказки, които вземат своите образи от силата на въображението на автора и са толкова по-интересни, колкото по-невъзможни изглеждат разказваните събития. Като някоя омагьосана принцеса, която, преследвана от зла фея, се е спуснала от бляскави висини, за да чака в невзрачна фигура спасителя, лежеше тя пред мен. И в този миг

чувствах, че съм способен на всяко напрежение и всичко, всичко, което един мъж може да направи за жената, на която се е посветил с всеки удар на своето сърце.

Но какво помагаше тази любов спрямо същество, което проявяваше такова биещо на очи неблагоприятно положение към мен? Станах и закрачих в тъмата, над която се ширеше ясното звездно небе.

Тихо радостно изцвилване откъм обточващия потока храсталак ме повика при Суолоу. Той ме беше разпознал и сега нежно потърка глава по рамото ми. Беше ми станал двойно по-мил, откакто я бе пренесъл през огън и пламък, и аз галювно притиснах буза към неговата мека, грациозна шия.

Късо пръхтене от ноздрите му, което ми бе известно като предупредителен знак, ме накара да погледна настрани. Една мъжка фигура крачеше към нас и аз видях да се появява крайчецът на увитата около главата кърпа. Беше Елтън.

— Прощавайте, ако ви смуцавам — прозвуча нейният дълбок, малко неуверен глас. — Сетих се за вашия Суолоу, на когото дължа живота си, и ми се прииска да поздравя храброто животно.

— Ето го, мис. Няма да накърнявам с присъствието си сърдечността на този поздрав. Good night!

Обърнах се да си вървя, но едва бях извървял дванайсетина крачки, долових полугласния ѝ вик:

— Сър!

Спрях. Тя ме последва с колеблива стъпка и странното вибриране на нейния глас издаде смущението, което не можеше така бързо да преодолее.

— Аз ви оскърбих!

— Оскърбили сте ме? — отвърнах хладно и спокойно. — Заблуждавате се, мис. Мъжът може да изпитва снизхождение към една дама, но никога чувство за оскърбление.

Мина цяла минута, преди да намери отговор на тези може би неочаквани думи.

— В такъв случай простете заблудата ми.

— С удоволствие, свикнал съм.

— Навярно няма да проявя нови претенции към вашето снизхождение.

— Въпреки това то винаги ще бъде на ваше разположение.

Вече поисках отново да се извърна, когато тя пристъпи с бърза крачка близо до мен и сложи ръка върху моята.

— Нека засега не засягаме личността. Вие с най-голяма опасност за собствения си живот за една вечер на два пъти сте съхранили този на моя баща. Ще ви благодаря дори и да изречете два пъти по-лоши и отблъскващи думи.

Топлите ѝ, меки пръсти бяха обгърнали ръката ми и лъхът на нейния дъх докосваше моето лице. Големите открити очи се взираха изучаващо в моите. Колкото по-дълго този магичен поглед почиваше върху мен, толкова по-дълго той ме привличаше към нея и аз трябваше да се заставя да не я обгърна с ръце и да извърша същата грешка, с която я бях подплашил в Ню Венанго.

— Всеки уестман би сторил същото, а се случиха и някои съвсем други неща. Онова, което един прави за друг, на него може би вече десетократно се е случвало и не си заслужава да се говори. Не бива да съдите според мерилото на дъщерната си обич.

— Първо аз, а сега вие сам сте несправедлив към себе си. И спрямо мен ли ще бъдете такъв?

— Не!

Само тази дума успях да изрека, толкова изпълнена беше моята душевност от въздействието на този глас, чиято модулация ме караше да потръпвам. Колко остро и отблъскващо бе звучал той там горе при къщичката на скалите и с какво пленяващо благозвучие слагаше сега мек и успокояващ балсам върху горчилката, която преди туй бе натрупал в сърцето ми!

— Тогава мога ли да изкажа една молба?

— Говорете, мис!

— Сърдете ми се, сър, бъдете лош, колкото можете, когато не постъпвам правилно, но не говорете вече за снизхождение. Искате ли?

— Да!

— Благодаря. А сега да се върнем при огъня да кажем „лека нощ“ на другите. Ще ви покажа спалното ви помещение и ще трябва скоро да потърсим почивката, тъй като утре ще потеглим още рано-рано.

— По каква причина?

— Имам заложен капани по Бийфорк и вие ще доихте с мен да видим улова.

Няколко минути по-късно стояхме пред една от кожените врати. Тя я отметна и ме въведе в едно тъмно помещение, което скоро освети, запалвайки с помощта на пункса^[29] една свещ от еленова лой.

— Ето ви вашата бедрум^[30], сър. Хората обикновено се оттеглят в тези помещения, когато се опасяват от пристъпи на ревматизъм под открито небе.

— И вие си мислите, че тази неприятна компания не ми е непозната?

— Бих ви желала обратното, но долината е влажна, понеже околните планини задържат вятъра, а предпазливостта навсякъде помага, както казват в родината. Спете спокойно!

Подаде ми ръка и излезе с дружеско кимване.

Когато останах сам, аз се огледах в малката „постница“. Пещерата не беше естествена, а издълбана в камъка от човешка ръка. Скалният под беше застлан с щавени кожи. С такива бяха покрити и стените, а отзад бе стъкмен от черешови стебла един креват, върху който беше нахвърлян дебел слой юта и върху него предостатъчен брой навахски одеяла.

Няколко забити в цепнатините дървени колчета носеха предмети от изключително женски тоалет и един по-грижлив оглед ме убеди, че Елън ми е отстъпила собствения си „кабинет“.

Единствено и само това обстоятелство можеше да ме задържи в тясното затворено пространство, защото който е свикнал да прекарва нощите си в безпределността на откритата прерия, много трудно може да се реши да се възползва от онзи затвор, който цивилизованият човек нарича „жилище“.

Но никога не си бях лягал с по-голямо удоволствие от тази вечер. Нейното възбунтуване срещу моята „снизходителност“ отново оправи всичко, а и, строго погледнато, единствено аз носех вината за пукнатината между нас.

Уединеността на моя „будоар“ може би бе виновна, че сънят ме държа в обятията си малко по-здраво от обикновено, защото още не бях станал, когато ме, разбуди бодър глас:

— Rooh!^[31] Има си хас, човече, още да не си приключил с меренето на одеялата! Изпъни се още малко, ама не по дължина, а по височина. Това ще бъде добре, както ми се струва!

Скочих и погледнах нарушителя на спокойствието ми, който стоеше на отметнатата врата. Беше Сам Хокинс. Докато вчера бе въоръжен само с „Райфъл“, сега го видях в пълно траперско снаряжение — доказателство, че щеше да ни придружава.

— Ей сега ще бъда готов, човече.

— Така се надявам, сър. Малката мис вече стои, мисля, при хоула^[32].

— Ти с нас ли ще идваш?

— Така изглежда, ако не се лъжа. Малката мис — а тя като едното нищо може да се справи с цяла тълпа — та малката мис, исках да кажа, няма да вземе да ти носи всичките такъми, а ти — малките му очички проблеснаха крайно почтително от чорлавата брада, — е-е, мисля, че ти също не си бил погълщан от лешояд, сър!

— Възможно, но ще го науча.

— Добре, надявам се. Иначе не ми мязаш на чак толкова нескопосан грийнхорн. Вече съм учил някой и друг новак да държи райфъла! Е, ето, че си готов, мисля. Хайде!

Вътрешно бях развеселен от мнението, което старата миеща мечка имаше за мен. Вярно, моята външност не беше точно тази на обруления от ветровете планинец и грижливо поддържаните, излъскани оръжия може би създаваха впечатление за играчки, но аз толкова често се бях сблъсквал с това мнение, че бях свикнал, и то не можеше да ме оскърби.

Излизайки пред вратата, забелязах Елън, която ни чакаше при входа на пролома. Сам вдигна няколко свързани наедно капана, метна ги на рамото и закрачи към нея, без да се убеди дали го следвам.

— Конете тук ли ще ги оставим?

— Не мисля, че твоето животно е научено да поставя както му е редът железата или да измъква от дъното на реката някой дебелоопашатко^[33]. Трябва да си поразмърдаме краката, ако искаме да свършим навреме. Така че тръгвай!

— Първо трябва да погледна коня, старо!

— Не е необходимо, сър! Малката мис, вече го стори, ако не се лъжа!

Без да знае, с последните думи ми каза нещо твърде радостно. Тя значи още в сипващия се ден се бе погрижила за Суолоу — знак, че бе мислила и за неговия господар. Много вероятно нейният баща й е

говорил за мен и ѝ е дал импулс за промяна на мнението ѝ за мен. Тъкмо се чудех, че той, бдителният, още никакъв не се вижда и ето че прегазил потока заедно с Винету и един от ловците.

— Good morning, sir!^[34] — поздрави, подавайки ми ръка. — Поогледах се навън и смених стражата. Ходил ли си някога за бобри?

— Не.

— Тъй, значи все пак ще има нещо ново за теб. Но няма да бъдеш без учител, блицмедел^[35] знае как да прочиства бентовете.

За първи път той употреби пред мен немска дума. Значи Елън му бе обърнала внимание върху моята националност.

Винету също ме поздрави по своя маниер с едно приятелско „Хау!“ и направи после на Елън своя индиански комплимент.

— Дъщерята на Рибана е красива като почервенелите планини и силна като воините от брега на Хила. Нейните очи ще видят много бобри, а ръката ѝ няма да може да носи големия брой кожи. — И забелязвайки погледа, с който потърсих Суолоу в долината, каза успокоително: — Моят добър брат може да върви, неговият приятел ще се погрижи за коня, който притежава и любовта на апача.

След като минахме теснината, ние се отправихме наляво, противоположно на посоката, от която дойдохме вчера, и се запускахме по течението на рекичката, докато стигнахме мястото, при което тя се вливаше в Манкисита.

Гъст, почти непроходим храсталак растеше по брега на реката и ластарите на дивата лоза се катереха по издигащите се един до друг стволове, преминаваха от клон на клон, спускаха се здраво вплетени едни в други, изкачваха се отново по следващото дърво и образуваха такава плетеница, в която човек можеше да си проправи проход само с помощта на ножа.

Дребосъкът Сам все още вървеше пред нас и неговата хубавичко натоварена фигура живо ми напомняше за словашките продавачи на капани за мишки, които от време на време се появяваха в моето приветливо родно градче. Макар в близост да не се предполагаше враже същество, неговите обути в големи чизми крака избягваха с достойна за възхищение бързина и ловкост всяко място, което можеше да задържи следа от неговата лека стъпка. А малките му очички се плъзгаха с непрекъсната подвижност ту надясно, ту наляво по гъстата

растителност, която въпреки късното годишно време можеше да се мери с пищността на девствения ботъм^[36] на мисисипската долина.

Сега той повдигна няколко вейки и пропълзя приведен под тях.

— Елате, сър — подкани ме, следвайки го, Елън. — Тук се отклонява нашата боброва пътека.

Наистина, зад зелената завеса се проточваше през гъсталака една открита линия и ние доста време се провирахме все успоредно на реката през лабиринт от дървета и храсти, докато откъм водата се донесе полуръмжащ-полусвирец звук. Сам спря и се обърна към нас, слагайки предупредително ръка на устата си.

— На мястото сме — прошепна Елън — и стражата нещо се е усъмнила.

След известно време, през което наоколо цареше дълбока тишина, отново се запромъквахме напред и достигнахме един завой на реката, където ни се предостави възможност да наблюдаваме една значителна боброва колония.

Един широк, достъпен за предпазливия човешки крак, бент бе построен далеч навътре във водата и неговите четириноги обитатели бяха усърдно заети да го укрепват и уголемяват. На отсрещния бряг видях известен брой от трудолюбивите животни да се стараят така да прогризат с острите си зъби тънки дълги стебла, че да паднат във водата. Други имаха задача да ги транспортират, бутайки ги с плуване пред себе си. Трети пък заздравяваха градежа с глина, която носеха от брега и обмазваха с крака и широката като мистрия опашка по съоръжението от дървета и храсти.

С жив интерес наблюдавах шетнята на пъргавия народ и отделях особено внимание на един необикновено голям екземпляр, който седеше в бдителна поза на дигата и по всяка вероятност изпълняваше функцията на осигурителен пост. Внезапно дебелакът наостри късите си уши, направи полуобръщане около собствената си ос, издаде споменатия предупредителен звук и в следващия миг бе изчезнал под водата.

Другите моменталното последваха и бе крайно забавно да се гледа как при потопяването изхвърлят нагоре задница и нанасят с плоската опашка удар по водната повърхност, който отекваше надалеч и предизвикваше високи пръски.

Но не беше време да се отдаваме на хумористични наблюдения, защото това неочаквано смущение можеше да бъде предизвикано само от приближаването на някое враже същество, а най-големият враг на това миролюбиво и толкова търсено животно бе... човекът.

Ето защо последният от бобрите още не беше изчезнал под водната повърхност и ние вече лежахме с оръжие в ръка под надвисналите клони на няколко пинии, очаквайки с напрежение появата на нежелания гост. Не мина много, върховете на папурището в един участък нагоре по течението се раздвижиха и само броени мигове по-късно видяхме двама индианци да се спускат по брега с прокрадващи се стъпки. Единият беше провесил на рамото си няколко капана, а другият носеше известен брой кожи! Но двамата бяха напълно въоръжени, а от стойката им се виждаше, че имат сведения за вражеска близост.

— Zounds! — процеди Сам. — Нехранимайковците са попаднали на нашите капани и са жънали там, където не са сели, ако не се лъжа. Почакайте, негодяи, моята Лиди ще ви покаже на кого принадлежат железата и кожата!

Вдигна бавно пушката и се приготви за стрелба. Аз смятах стария мъж годен само за някой донейде сносен изстрел, а и бях дотолкова убеден от необходимостта двамата червенокожи да бъдат очистени тихомълком, че улових ръката на трапера. От пръв поглед бях забелязал, че бяха оглала, а черната цапотия по лицата им ми гарантираше, че не се намират на ловен поход, а на бойната пътека.

Следователно не бяха сами и всеки изстрел можеше да им докара тук помощници или поне отмъстители.

— Не стреляй, старо! Вземи ножа. Те са изровили бойната секира и значи не са само двама.

Дребният, жаден за стрелба мъж ме погледна с особена, неуверена физиономия и отвърна:

— Виждам го естествено, би трябвало да се досетя и действително е по-добре да бъдат очистени мълчешката. Но моят найф^[37] е твърде намалял от точене, за да може да се провре през двама такива типа.

— Я стига! Ти ще вземеш единия, аз другия, some on^[38]!

— Хм-м! Четири от нашите най-добри капани, всеки струва три долара и половина. Ще се радвам, ако към задигнатите кожи прибавят

и собствените си, мис. Ама ако някой от техните ножове ти прониже душата, значи си изял последната си бодан^[39], ако не се лъжа.

— Напред, човече, преди да е станало твърде късно!

Двамата индианци тъкмо сега се бяха извърнали пред нас и се оглеждаха по земята за следи от крака. Заприбутвах се тихо, тихо напред, оставил пушката, с нож в зъбите. Тогава досами ухото ми се прошепна тревожно:

— Останете, сър! Аз ще го сторя вместо вас.

— Благодаря, мис Елън! Това не е женска работа.

— Тогава да се върнем в бивака и...

Не чух по-нататъшните думи, защото вече бях достигнал края на храсталака. Скочих и в следващия миг бях пипнал по-близкия до мен индианец с лявата ръка врата, а с дясната му забих ножа между лопатките. Той се срина беззвучно. Рязко се обърнах с изтегленото острие, за да се заема в случай на нужда и с другия, но той също лежеше на земята, а Сам стоеше разкрачен над него. Беше увил дългия скалпов кичур около лявата и ръка и сега отдели отрязаната кожа от черепа.

— Така, момчето ми, сега във Вечните ловни полета можеш да задигаш колкото си искаш капани, но от нашите там няма да имаш нужда.

И избърсвайки кървавия скалп в тревата, прибави с къс смях:

— Едната кожа имаме, а другата... Но, by God^[40], сър, ти имаш сигурен удар и при това си уцелил сърцето точно под калъфа за лулата. Не бих си го помислил, ако не се лъжа, изглеждаш ми толкова... толкова... толкова зелен. Няма ли да си смъкнеш скалпа?

— Моя скалп, Сам? Предпочитам да си го запазя там, където е израсъл.

— Добре, добре, сър, ти си мъж на място, не си хаби хумора заради миризмата на капка индианска кръв. Имах предвид кожата на този плъх. Ще ми я оставиш, а? — прибави, подсмивайки се.

— Не ми е притрябвала. Вземай я!

— Благодаря, сър, благодаря. Доставяш ми голямо удоволствие с позволението да направя един такъв срез. Имам си своята причина за това. Я гледай тук!

Свали печалната филцова шапка от главата, смъквайки заедно с нея и дългата си коса. Почти се уплаших от гледката, която предлагаше

голият кървавочервен череп.

— Какво ще кажеш за тая работа, сър. Ако не се лъжа, аз си имах качулката още от дете, носех си я почтено и с пълно право и никой лойър^[41] не дръзваше да ми я оспори, докато един ден една или две дузини поуни ме налетяха и ми взеха косата. Сетне отидох до Текама и си купих нова кожа. Наричат я „перука“ и ми коства две дебели връзки боброви кожи, ако не се лъжа. Ама нищо не вреди, защото новата сегиз-тогиз е по-практична от старата, особено през лятото — мога да я сваля, когато започна да се потя. Но въпреки това някой и друг червенокож ще трябва да загине за тая работа и един скалп ми доставя повече удоволствие, отколкото най-хубавият дебелоопашатко.

По време на тези думи той отново си бе надянал шапката и перуката и се зае да смъква скалпа на втория индианец. Бях подценявал стария човек. Въпреки невзрачната си фигура, той бе една от многобройните железни натури на Запада, закалени в борбата със стихии и хилядите опасности. И когато се наведе над трупа с грубоватия хумор на думите си, с разкривени от омраза и гняв черти, със святкащи от ярост очи и прекара ножа с бързи движения по челото и слепоочията, създаде у мен впечатлението за най-дива непримиримост.

Извърнах се, ужасен от самия себе си и изпълнен с чувство на разкаяние. То би трябвало да живее в сърцата на всички онези, които правят безотечествени и обявяват извън закона гордите нации на американските савани, изстребват ги с отрова, огън и меч и ги изтласкват в каньоните на Скалистите планини, където им остава единствено изборът да измрат без слава и чест или с оръжие в ръка да понесат смъртоносния удар.

Елън стоеше пред мен. Очите ѝ се бяха приковали към двете бездушни тела с поглед, от който ме побиха мразовити тръпки и който ме отблъсна от нея. Едва по-късно, когато го вдигна към мен, той доби полека-лека по-дружелюбен израз.

— Защо не си взехте скалпа, сър? — попита. — Един вече сте оставили на Винету.

Зададен от женско същество, този въпрос ми беше напълно непонятен, поради което отговорих само с поглед на удивление. А и не му беше мястото за деликатни забележки, защото иззад всяко дърво можеше да избръмчи тетивата на някой лък или да изщрака петлето на

някоя пушка. Преди всичко трябваше да вдигнем на крак бивака и да обърнем внимание на ловците върху близостта на индианците.

— Залавай се бързо, Сам, да скрием индсманите.

— Имаш право, сър! Това е необходимо, ако не се лъжа. Но нека малката мис иде там зад храстите. Залагам мокасините си срещу чифт обувки за балет, че в скоро време тук ще се появят червени мъже.

Тя откликна на предупреждението на стария, а аз се заех да скрия с негова помощ трупите. От предпазливост не биваше да ги бутнем във водата, а да ги потулим в крайбрежната тръстика. Когато свършихме, Хокинс рече:

— Тъй и тоя въпрос го уредихме. Сега върви с малката мис към „крепостта“ и предупреди нашите хора. Аз ще тръгна по тези следи, за да узная нещо повече от онова, което двамата мургавелковци ни казаха, ако не се лъжа.

— Няма ли да бъде по-добре ти да отидеш при татко, Сам Хокинс? — попита Елън. — Ти по-добре умееш да се оправяш с капаните, а четири очи виждат повече от две.

— Хм-м! Щом малката мис иска така, ще го сторя, мисля, но няма аз да бъда виновен, ако „тоягата заплава по-иначе“ отколкото си мисли тя сега.

— Няма да бъдеш виновен ти, старо! Знаеш, че обичам да действам както ми е угодно. Имаш си твоите два скалпа и сигурно съзнаваш, че аз също трябва да си взема своите. Хайде, сър!

Заряза дребния трапер и пое през гъсталака. Последвах я.

Макар обстоятелствата да изискваха да насочвам цялото си внимание към околността, не можех да не мисля за поведението на момичето, което се провираше през храстите с ловкостта на опитен горски скитник и с всяко движение предлагаше картини на напрегнатост и предпазливост.

А и другояче не беше възможно. Елън още от детинство е трябвало отблизо да бъде запозната с живота в „ловната страна“, да трупя впечатления, които са изострили нейните сетива, закалили са чувствата ѝ и са придали на руслото на нейната съдба една толкова необикновена насока. Но въпреки всичко демонстрираната преди малко сила на нервите ми въздейства едва ли не изстудяващо, а ореолът, с който споменът бе обграждал нейния образ, беше затъмнен от суровата, безцеремонна действителност.

Загрижеността, която прояви преди малко, когато понечих да се спусна към индианеца, при друго положение можеше да ме ошастливи, но изговорените при това думи „аз ще го сторя вместо вас“ ме навеждаха на убеждението, че бе в състояние хладнокръвно и без двоумение да прекъсне един човешки живот. А аз не можех да се отърся от мнението, че пушката и ножът в ръцете на мъжа са оръжия, но в тези на една жена — инструменти за убийство.

В продължение на може би час се бяхме придвижвали непрекъснато напред, когато достигнахме до втора боброва колония, чиито обитатели обаче не можеха да се видят извън техните жилища.

— Тук бяхме поставили откънатите от червенокожите капани, сър, а по-нагоре Бийфорк се разделя. Там се гласяхме първоначално да отидем. Но може би ще стане другояче, следите идват откъм гората. Трябва да ги проследим.

Накани се да продължи, но аз я задържах.

— Мис Елън!

Спря и ме погледна въпросително.

— Няма ли да бъде по-добре да се върнете и да предоставите другото на мен?

— Как стигнахте до тази мисъл?

— Познавате ли опасностите, които може би ни очакват там отпред?

— Защо да не ги познавам? Те не могат да бъдат по-големи от тези, на които вече съм устоявала, които съм преодолявала.

— Трябва да се пазите!

— Така възнамерявам и това и ще правя. Или си мислите, че ще се стресна от гледката на някой пъстро нашарен мъж?

— Бих искал да е така!

— Наистина ли?

Изговори думата бавно и разтеглено, а очите ѝ се приковаха с изучаващ поглед върху лицето ми. Но видях една лека, постепенно съгъстваща се червенина да се изкачва нагоре по страните ѝ и сега знаех, че ме е разбрала.

Очите ѝ потърсиха земята и ясно забелязах как се бори с чувствата си.

— Трябва ли едно женско същество да е достойно за омраза, ако върши същото, което иначе е позволено само на мъжа?

— Достойно за омраза, не — отговорих, натъртвайки на последните срички, — но омразата не е единственото чувство, което човек трябва да се стреми да избягва.

Дълго време премина в мълчание, преди да вдигне отново поглед и да го отправи към мен.

— Вие съдите според мига и прилагате обикновеното мерило за условия, които са нещо повече от необикновени. Ще научите какви събития са дали на моя живот девиза на битката и отмъщението. Но сега да вървим, не бива да проявяваме непредпазливост или нехайство.

Отново тръгнахме напред. Сега се отдалечихме от реката и вървенето беше по-спорно между стройните, свободни от увивни растения дървета на високостеблената гора. Гъст зелен свод се издигаше над облечената с влажен мъх почва, чието меко естество позволяваше без особено усилие да различаваме отпечатъците.

По едно време крачещата напред Елън спря. Сега можеха да се видят дирите не на двама, а на четирима мъже. Те бяха вървели заедно и тук се бяха разделили. Двамата обезвредени от нас бяха в пълно бойно снаряжение, което ме бе накарало да приема, че трябва да има налице по-голям брой техни съплеменници, заставени само от някое важно начинание да поемат такъв дълъг път през територията на вражески орди. Сега стигнах до мисълта, че това начинание може би бе свързано с осуетеното нападение на железницата и беше един от онези походи за отмъщение, при които индианците полагат всички усилия, за да се разплатят за някое претърпяно поражение или да уравнят някоя загуба.

— Какво ще правим? — попита Елън. — Тези дири водят в посока към нашия бивак, който не бива да бъде открит. Ще ги проследим ли, или ще се разделим, сър?

— А тази четирикратна следа при всички случаи води до бивака на червенокожите, които естествено са се скрили и чакат завръщането на своите съгледвачи. Преди всичко трябва да потърсим бивака им, за да добием сведения за техния брой и намеренията им. А входът за нашия рицарски замък е пазен от пост, който ще направи всичко възможно да съхрани нашата тайна.

— Имате право. Да вървим напред!

От възвишението, към което се изкачваше речната долина, гората навлизаше на значително разстояние в равнината и беше прорязана от

дълбоки скалисти оврази. В тях вирееха буйна папрат и къпинаци. Тъкмо приближавахме тихо към една от тези хлътнатини, когато усетих мирис на изгоряло. Станал по-внимателен, опитах да проникна с по-остър поглед в гората и ето как забелязах рехав стълб дим, който, къде с прекъсване, къде напълно изчезвайки, се издигаше право пред нас с игриво движение към дървесните корони.

Този дим можеше да идва само от индиански огън. Докато белият хвърля дървото с цялата му дължина в жаравата и по този начин създава широки и високи пламъци, съпроводени от значителен, често издайнически дим, дивакът слага в огъня само краищата на цепениците, при което възниква малък пламък с едва доловим дим. Винету нееднократно ми бе обръщал внимание върху този начин, казвайки: „Моят брат прави с огъня си толкова много жегата, че не може да седне до него и да се грее.“

Дръпнах Елън и привлякох вниманието ѝ върху морето откритие.

— Скрийте се зад онзи гъсталак, мис, аз ще отида да поогледам тези хора!

— Защо да не дойда и аз?

— Един е достатъчен, при двама опасността от откриване е двойно по-голяма.

Тя кимна в знак на съгласие и тръгна нагоре, грижливо заличавайки всяка следа, докато аз се запромъквах към врага, търсейки прикритие от ствол на ствол.

По дъното на падината седяха и лежаха плътно притиснати един до друг толкова множество червено-кожи, че тя едвам ги побираше. При излаза ѝ долу бе застанал неподвижен като бронзова статуя един млад, дългокос нехранимайко и също от двете страни забелязах стражи покрай оврага, на които за щастие моето присъствие напълно се бе изплъзнало.

Опитах да преброя бивакуващите и ето защо спирах поглед на всеки един, но скоро престанах силно изненадан. Най-близо до огъня седеше — нима беше възможно? — Белия вожд, Парано, или Тим Финети, както го беше нарекъл Олд Файерхенд. Онази нощ бях видял твърде ясно лицето му на лунната светлина, а и също после, когато го бях намушкарал, за да мога сега да се заблудя. И все пак бях объркан, защото от главата му се спускаха великолепни дълги коси, а пък

Винету нали му бе взел скалпа и той нито за минута не бе напускал неговия колан.

В този миг застанах от тази страна на дерето пост направи движение към мястото, на което лежах скрит зад един скален къс, така че трябваше незабавно да се оттегля.

Стигнал благополучно при Елън, аз ѝ дадох знак да ме следва и тръгнах обратно по пътя, по който бяхме дошли, до мястото, където дирите се разделяха. Оттук продължихме по новата следа, водеща през най-гъстата плетеница на растителността все направо към долината, през която вчера бяхме дошли и където бяхме повикани от поста.

Сега ми беше ясно, че оглала са ни следвали стъпка по стъпка, за да си отмъстят. Нашият престой при железопътните работници поради неразположението на Олд Файерхенд им бе дал време да съберат всички налични сили. Но защо заради нас тримата се бе събрал толкова голям брой храбри воители, защо не бяха ни връхлетели отдавна, а вместо това ни бяха оставили спокойно да се изтеглим, можех да си обясня единствено с предположението, че Парано знае за колонията на ловците и включва в планове си всички нейни членове.

Двамата промъкнали се преди нас съгледвачи бяха направили добра просека, така че напредвахме сравнително бързо и трябва вече да се намирахме недалеч от перпендикулярно врязаната на нашата посока долина, когато долових тихо звънтене, прозвучало иззад един гъсталак диви черешки.

Давайки с движение на ръката указание на Елън да се скрие, залегнах веднага на земята, извадих ножа и по обиколен път запълзах към споменатата посока. Първото, не принадлежащо към това място, нещо, което съгледах, беше купчина железни боброви капани, редом с които се виждаха чифт красиви крачета, напъхани в огромни мокасини. Промъквайки се по-нататък, забелязах също дълга, широка като чувал дреха, на чиято горна част лежеше широката, сбръчкана периферия на допотопна филцова шапка, а малко по-надолу от тази периферия видях да стърчат правите бодливи върхове на чорлава брада, от която две малки очички надничаха бодро и бдително през листака.

Беше дребосъкът Сам. Но как ли се бе озовал насам, след като отдавна би трябвало да бъде в „замъка“! Това можех лесно и веднага да науча, необходимо беше само да го попитам. И когато запълзах

възможно най-тихо към него, още отсега предвкусих удоволствието от уплахата, която щеше да предизвика у него неочакваното нападение.

Тихо, тихо, съвсем тихо, посегнах към райфъла, лежащ до него, примъкнах старата, допотопна Лиди към себе си и отворих покритото с ръжда петле. При причиненото от него щракане той се обърна толкова рязко, че надвисналият клонак му смъкна шапка и перуката. А като видя собствената си пушка насочена към него, непосредствено под преливащия във всички цветове на дъгата папагалски нос зейна огромна дупка, която изумлението все повече и повече разширяваше.

— Сам Хокинс — прошепнах, — ако не си затвориш скоро устата, ще напъхам в нея цялата дузина капани, дето лежат тук!

— Good luck, здравата ме изплаши, човече, ако не се лъжа! — отговори траперът, който въпреки сащисването си не издаде и един непредпазлив звук и незабавно отреди отново на шапката и перуката тяхното загубно владетелско място.

— Все още ли мислиш, че съм грийнхорн, когото трябва да учиш как да държи пушкалото?

— Дяволите да те вземат, сър! Разтрепериха ми се мартинките, струва ми се, защото ако беше някой червенокож, то...

— То щеше да си си изял последната бодан, както се изрази неотдавна. Ето ти пукалото! А сега кажи как ти скимна да си легнеш тук да хъркаш?

— Да хъркам? Ей, ей, я чуй, сър, за хъркане хич и не ставало дума, макар да се натъкна на тялото ми, без да те усетя. В ума ми се въртяха само мислите за двете плъхови кожи, които исках още да взема. И не е нужно да разправяш за щяло и нещяло вътре на другите как е бил изненадан старият Сам.

— Ще си трая.

— Къде остави мис?

— Стои там отзад. Чухме капаните ти да дрънчат и аз естествено трябваше да разбера какви са тези хлопатари.

— Хлопатари? Толкова високо ли беше? Сам Хокинс, ама че стар и загубен кун (ракун) си ти! Лежи си тук дъртото муле, за да причаква скалпове, пък дига дандания, дето може да се чуе чак горе в Канада, както ми се струва! Ами вие как хванахте тази посока? Сигурно и вие сте тръгнали подир двамата червенокожи?

Отговорих утвърдително на въпроса и му разказах какво съм видял.

— Хм-м, тая работа ще коства барут, много барут, сър! Вървя си аз с моите капани нагоре покрай водата и из един път виждам двама мургавелковци, ако не се лъжа, да шпионират там при края на шубрака, дето е отдалечен на осем крачки от нас. Сниших се, естествено, в храсталака и гледам, единият тръгва да претърсва долината надолу, а другият — нагоре. Ама лошо им се пише, мисля! Пропуснах единия да мине край мен и се курдисах после тук, за да питам безделниците какво са видели, когато се съберат отново.

— Вярваш ли го?

— Така мисля! Ако искаш да се направиш на умен, иди от другата страна, та да ги пипнем между нас. И не оставяй мис по-дълго да чака, сър. Иначе от чисто нетърпение може да извърши някоя грешка.

Последвах указанието и се върнах при Елън. След като я информирах с няколко думи, заехме със Сам срещуположни позиции и зачакахме завръщането на двамата червенокожи.

Търпението ни беше поставено на дълго изпитание и минаха няколко часа, преди да доловим тихите стъпки на промъкващ се човек. Беше единият от очакваните — стар обветрен обесник, който имаше толкова малко място по пояса си за придобитите скалпове, че беше украсил външните шевове на широките си панталони с дебели ресни от косите на победените от него врагове.

Едва пристъпил в нашия обсег, той беше склещен от две страни и „очистен“.

Също така „потръгна“ и на другия, който се появи след късо време, и сега тръгнахме заедно обратно към „крепостта“, както бяхме излезли.

Пред портата потърсихме поста, който лежеше скрит зад закрилящия храсталак. Беше забелязал шпиониращия дивак да се промъква край него на разстояние едва няколко крачки.

Сам го погледна учудено.

— Ти винаги си си бил грийнхорн, Уил, и ще си останеш грийнхорн, докато някой ден редмъните не те пипнат за перчема, ако не се лъжа. Сигурно си сметнал, че мургавелкото е дошъл насам само за да лови мравки, та си оставил желязото затъкнато?

— Сам Хокинс, хвърли лериъта^[42] на езика си, иначе с теб ще направя онова, което преди малко съм бил пропуснал! Уил Паркър — грийнхорн!... Майтапът би си заслужавал няколко зрънца барут, старий куне, ала синът на твоята майка май не е достатъчно умен да съзнае, че човек трябва да остави един съгледвач да си върви, ако не иска да привлече с изчезването си вниманието на другите!

— Щеше да си прав, човече, ако не ти се щеше да се добереш до някоя и друга индианска кожа, както ми се струва. Я накарай — при тези думи показва добитите скалпове и по лицето му плъзна пленително ухилване, което предизвика заето движение сред хаотичната окосменост по него — детето на твоя баща да поогледа малко тези великолепни кожи! Това нищо ли не е, Уил Паркър, питам те, нищо ли не е?

— Един — започна да брои заговореният и в гласа му се долови нещо много напомнящо завист, — два... но в името на стария коо^[43], човече, откъде имаш тези скъпоценни неща?... Три... нямат ли край, Сам Хокинс, хей?... Четири... ти сам ли ги смъкна, а?

— Сам, сам-самичък, ако не броя двата, които ми отстъпи младият... младият... младият скалпировач.

— Отстъпил ти ги е? — попита другият удивено и ми хвърли поглед, изразяващ най-искрено съмнение относно моята вменяемост.

— Сигурно не можеш да повярваш? Хи-хи-хи... Уил Паркър, хе? Когато имаш истинска кингфилдска стомана и добра кентъкийска карабина, не пущай нищо да мине край теб и тогава и ти ще имаш такива неща, ако не се лъжа!

С последните думи той се насочи към водата, но преди да изчезне между скалите, се обърна още веднъж да предупреди постовия:

— Отваряй си очите, мисля! Там отсреща в гатъра^[44] има цяло гнездо стрелци. Техните носове могат да поискат да се пхнат и между краката ти. Ще бъде жалко за теб, както ми се струва, много жалко!

Ниско приведен под навесените по него капани, той закрачи пред нас и скоро стояхме при изхода на пролома и можехме да обгърнем с поглед котловината. Едно остро изсвирване от страна на стария трапер беше достатъчно да свика всички обитатели на нашето скривалище. Те с напрегнато внимание проследиха доклада за нашето приключение.

Олд Файерхенд го изслуша мълчаливо до края, но когато му казах за Парано, от него се изтръгна възглас на удивление и радост.

— Не е ли възможно да си се заблудил, сър? В такъв случай бих могъл да изпълня клетвата си и да го зачета с пестници, както в продължение на години е било моето единствено, най-горещо желание.

— Смущават ме единствено косите.

— О, те са без значение. Сам Хокинс може да ти послужи за пример, а и не е невероятно, че онази нощ не си го намушкарал както трябва. Неговите хора са го намерили и са го взели със себе си. Докато аз бях болен, той се е възстановил, наредил е да ни наблюдават и после ни е последвал.

— Но защо не ни е нападнал?

— Не знам, но сигурно си има своята причина, която ние също ще научим. Уморен ли си, сър?

— Не бих казал.

— Трябва лично да видя този тип! Искаш ли да ме придружиш?

— Разбира се. Само трябва да ти обърна внимание върху опасността от този излет. Индианците напразно ще чакат своите съгледвачи, скоро ще се огледат и ще намерят мъртъвците. Ние ще попаднем между тях и може би ще бъдем отрязани от нашите.

— Всичко това е възможно, но аз не мога да остана и спокойно да чакам, додето ни намерят. Дик Стоун!

— Сър!

— Чу ли накъде ще вървим?

— Така мисля.

— Иди си вземи своята ган^[45] и се стегни малко по-здравео, стар скелете! Ще се поогледаме за червенокожите!

— На линия съм, сър, така ще бъде. Ще яздим ли?

— Не, ще отидем само до театъра. А вие, другите, си плюйте на ръцете и покрийте всички кеш^[46] с чимове. Не се знае как ще се развият нещата и ако мургавелковците се намърдат между нашите скали, поне няма да намерят онова, което им е необходимо. Харис, иди във при Уил Паркър, а ти, Бил Балчър, ще се грижиш за реда, докато ни няма!

— Татко, нека да дойда с теб — помоли Елън.

— С нищо няма да ми бъдеш полезна, дете. Почини си, всяко нещо ще си дойде на мястото!

Тя повтори молбата си, но Олд Файерхенд твърдо държеше на решението си, и ето как скоро отново тръгнахме трима по коритото на потока.

Дик Стоун беше не по-малък оригинал от Сам Хокинс. Неговата неимоверно дълга и ужасно суха кокалеста фигура бе приведена силно напред, сякаш за очите му нямаше друга перспектива освен двете стъпала. Те бяха израснали от чифт крака, чиято разтегнатост можеше да ти изкара ангелите. Над здравите ловни обуца беше закопчал кожени гамаша, които покриваха една доста голяма част и от бедрата. Тясно прилепналите панталони бяха притегнати в кръста с широк колан, по който редом с ножа и револверите висяха най-различни необходими дреболии. На широките ъгловати рамене беше заметнал вълнено одеяло, чиито влакна имаха пълното разрешение да стърчат по всички посоки на света, а на късо подстриганата глава се мъдреше някаква вещ, чиято дефиниция беше нещо абсолютно невъзможно.

Когато стигнахме вън, се отправихме след няколко указания към мястото, където се бе скрил Сам Хокинс. Водещата от там към пролома посока беше най-удобна за нас, защото имахме прикритие от двете страни и бяхме сигурни, че ще срещнем индианците, в случай че бяха напуснали скривалището си, за да се огледат за своите събратя.

Винету беше излязъл сутринта от бивака малко след нашето тръгване и още не беше се върнал. В сегашния поход той щеше да бъде най-желаният придружител и тъй като истински го бях обикнал, не можех да потисна една лека тревога за него. Та нали една среща с врага беше напълно възможна, а в този случай той, въпреки своята храброст, щеше да бъде изгубен.

Тъкмо си мислех за това, когато близките храсти внезапно се разделиха и апахът застана пред нас. Ръцете ни още при първото шумолене в клонките бяха посегнали към оръжията, но се дръпнаха, когато го познахме.

— Винету ще тръгне с белите мъже да види Парано и оглаласите.

Погледнахме го удивено. Той значи знаеше за присъствието на индианците.

— Моят червен брат е видял воините на най-свирепото племе на сиусите?

— Винету трябваше да бди над своя млад брат и дъщерята на Рибана. Той вървеше зад тях и видя ножовете им да се забиват в сърцата на червените воители. Парано е свалил скалпа от черепа на един мъж от племето на осагите. Неговата коса е лъжа и мислите му са пълни с фалшивост. Винету ще го убие.

— Не, вождът на апахите няма да го докосне, а ще го остави на мен! — отвърна Олд Файерхенд.

— Винету веднъж вече го подари на своя бял приятел!

— Този път той няма да ми се изплъзне, защото ръката ми...

Само последната дума чух още, защото в мига, в който бе изговорена, видях две пламтящи очи да проблясват иззад храста, където извиваха следите, и с един бърз скок пипнах мъжа, комуто принадлежаха.

Беше този, за когото говорехме: Парано. Едва се бях намерил при него и склчих пръсти около гърдите му, от двете страни се прошумоля и цяла група индианци изскочиха да помагат на вожда си. Приятелите бяха видели моето движение и веднага се втурнаха към моите нападатели. Как стана, не знам, но Белия вожд, който далеч ме превъзхождаше по сила и ловкост, лежеше под мен. Чувствайки коляното ми върху гърдите си, пръстите на лявата ръка около гърлото и десницата ми около ръката си, стиснала ножа, той се гърчеше под мен като червей и правеше разярени усилия да ме отблъсне. Нямах време да хвърля и един поглед върху бясната тупурдия около мен, защото при най-малкото невнимание от моя страна бях изгубен. Никога през живота си не съм усещал по-осезаемо, че в миг на такава опасност силите на човек могат да се удвоят, да, дори да се удесеторят.

Удряйки с крака около себе си като вързан със синджир бик, той полагаше титанични усилия да се оттласне нагоре. Дългокосата перука лежеше до него, изскочилите от орбитите очи се бяха налели с кръв, от устата му бе кипнала яростна пяна, а по оголения от скалповия нож на Винету череп всички фибри и нерви се бяха издули под напрежението и дивото чукане на пулса с една ужасяваща грозота. Сякаш имах под себе си някакво побесняло животно и с необяснима сега за мен сила стиснах пръстите около гърлото му. Той трепна конвулсивно няколко пъти, отпусна глава назад и, извъртайки очи, се изпъна с все по-отслабващо тръпнене на краиниците... беше победен.

Надигнах се и едва сега се огледах. Представи ми се сцена, която перото не е в състояние да опише. Никой от биещите се не употребяваше огнестрелно оръжие, за да не привлече помощ на врага. В действие бяха само ножът и томаховката. Никой не стоеше изправен, а всички се търкаляха по земята в собствената си кръв или тази на противника.

Винету тъкмо се канеше да забие ножа си в гърдите на лежащия под него човек. Олд Файерхенд беше притиснал под себе си един неприятел и се опитваше да отбие втори, който му кълцаше ръката. Притекох му се на помощ и свалих натрапника със собствената му брадва, която беше изтървал. После отидох при Дик Стоун. Той лежеше между двама мъртви червенокожи и под един огромен мъж, който с всички сили се стараеше да му нанесе смъртоносен удар с ножа. Не му се удаде, секирата на неговия съплеменник сложи край на усилията му.

Стоун се надигна и приведе в ред безконечните си крайници.

— By God, сър, това се казва помощ навреме! Трима срещу един е все пак малко множко за човек, който не бива да стреля. Така да бъде, имаш благодарността ми!

Олд Файерхенд също ми протегна ръка и тъкмо понечи да каже нещо, погледът му падна върху Парано.

— Тим Фин... възможно ли е? Самият вожд! Кой си има работа с него?

— Моят млад бял брат го тръшна — отговори Винету вместо мен и забелязвайки, че вождът не е ранен, а победен само от натиска на ръката, прибави с израз на удивление, каквото никога не бях чувал от него: — Великият дух му е дал силата на бизона, който бразди земята със своя рог.

— Човече — извика Олд Файерхенд, — друг като теб не съм срещал, колкото и надалеч да съм се скитал, а ти си дошъл в Запада само за да се запознаеш с неговите камъни и растения?

Вместо какъвто и да е отговор, сложих ръка върху неговата. Почти свръхчовешкото напрежение беше дотолкова прехвърлило силите ми, че треперех с цялото си тяло като премръзнал и едва бях в състояние да задържа ръката си на място.

— Сега усещаш ли колко могъщ герой съм, сър? И най-слабият се отбранява, когато се касае за живота му, а тук нещата не опираха

само до моя, защото ако той бе взел надмощие, може би с всички нас щеше да е свършено. Този, който оживееше от нас двамата, неговата партия щеше да победи.

— Но как е възможно да се е криел тук с хората си, когато Винету е бил наблизко?

— Белия вожд не е бил скрит до страната на апаха. Той е забелязал следите на своите врагове и е тръгнал след тях по пътеката им. Неговите мъже ще дойдат след него и моите бели братя трябва бързо да последват Винету към своя вигвам.

— Има право човекът — потвърди Дик Стоун. — Така ще бъде, ще трябва да се върнем при нашите.

— Добре — отвърна Олд Файерхенд, от чиято ръка кръвта течеше на обилни струи, — но при всички случаи трябва да отстраним, доколкото е възможно, следите от битката. Я върви малко напред, Дик, за да не бъдем изненадани.

— Така ще стане, сър, ама вземи по-напред ми извади ножа от месото. Сам не мога да се добера до него и позволи преди това да поогледам главите на тримата братовчеди там. Комай нещо има в косите им.

След като им смъкна скалповете, той пристъпи към мен. Някой от тримата му бе забил нож отстрани и по време на борбата той бе навлизал все по-навътре, но за щастие не на опасно място. След отстраняването му той остави за желязната натура на Дик Стоун една сравнително лека рана.

За кратко време необходимото бе направено.

— Как ще отведем пленника? — попита Олд Файерхенд.

— Ще трябва да го носим — отговорих аз. — Но това ще си има своите мъчнотии, когато дойде в пълно съзнание.

— Да го носим? — запита Стоун. — На мен от години не ми е била правена такава добрина и аз също нямам желание да я проявявам към тоя стар негодник.

С няколко замаха той отсече до корена известен брой от близкорастящите дръвчета, взе одеялото на Парано, нарязва го на ивици и каза, кимайки ни доволно:

— Стъкмяваме една шейна, плъзгалка, влачилка или нещо подобно, връзваме здраво келеша на нея и си обираме крушите. Така ще бъде!

Предложението беше прието и осъществено. Скоро потеглихме, оставяйки, наистина, една толкова ясна диря, че вървящият отзад Винету трябваше да полага всички усилия поне донякъде да я заличи.

* * *

Беше заранта на другия ден. Лъчите на слънцето още не бяха докоснали върховете на околните планини и в бивака владееше дълбока тишина. Аз отдавна се бях събудил и се бях изкачил на скалите, където отново бях намерил Елън.

Долу в долината се търкаляха покрай храстите гъсти валма мъгла, но горе въздухът беше чист и бистър и лек ветреца охлаждаше живително слепоочията ми. Отсреща една чинка подскачаше нагоре-надолу по къпинака и примамваше с издуваща се прасковеночервена гушка своята непокорна женска. Малко по-надолу бе кацнала една синьо-сива птица-котка и прекъсваше от време на време своята песен със забавно мяукане, а отдолу се донасяше великолепият глас на юрдечката, която в края на всяка строфа аплодираше своята музикална виртуозност с висок патешки кряк. Но моите мисли бяха отправени не толкова към този утринен концерт, колкото към преживелиците от предния ден.

Според, известието на един завърнал се ловец, който се промъквал тихо през гората и също забелязал оглаласите, техният брой беше много по-голям, отколкото бяхме предполагали. Долу в равнината той минал покрай втори бивак, при който се намирили и конете.

Значи можеше със сигурност да се приеме, че техният боен поход не е насочен срещу отделна личност, а срещу цялото поселище. По тази причина и при този значителен брой на враговете нашето положение в никой случай не беше достойно за завиждане.

Приготовленията, които трябваше да бъдат направени за посрещането на едно евентуално нападение, бяха извършени и запълниха вчерашния следобед и вечерта по такъв начин, че не ни остана време да решим съдбата на пленника. Той лежеше добре вързан и пазен в една от скалните камери и само преди малко, веднага след ставането си, бях се убедил в благонадеждността на неговите ремъци.

Следващите дни, може би още днешните часове, щяха да доведат решителния миг и аз мислех с изключителна сериозност върху настоящото си положение, когато приближаващи стъпки ме отърсиха от унеса.

— Добро утро, сър! Май и на вас сънят е бягал като и на мен.

Отвърнах на поздрава и се надигнах от седящата си поза.

— Бдителността е най-необходимата добродетел в една пълна с опасности страна, мис.

— Опасявате се от мургавите? — попита тя усмихнато.

— Зная, че не зададохте сериозно този въпрос. Но ние броим като цяло тринайсет мъже, а имаме пред себе си десетократно превъзхождащ ни враг. Открито въобще не можем да се отбраняваме и нашата единствена надежда се състои само в това, да не бъдем открити.

— Вие може би гледате твърде черно на нещата. Тринайсет мъже от сорта на нашите хора са в състояние да направят доста нещо и дори червенокожите да открият нашето скривалище, само ще си строшат главите.

— Аз съм на друго мнение. Те са разярени от нашето нападение, но още повече от вчерашната загуба на хора, и много вероятно знаят, че вождът им е в наши ръце. Те, естествено, са потърсили липсващите, намерили са труповете и са забелязали отсъствието на Парано. А когато една такава голяма орда е изминала с някаква цел толкова значително разстояние, тя ще опита с най-голяма енергия и хитрост да си постигне целта.

— Всичко е точно така, сър, но няма причина за лоши опасения. Познавам тези хора по-добре от вас. Страхливи и отчаяни по природа, те знаят само коварно да действат и да нападат беззащитни. Ние сме прекосили техните ловни полета от Мисисипи до Тихия океан, от Мексико до езерата, гонили сме ги, били сме се с тях, принуждавани сме били да бягаме и се крием пред тяхното числено превъзходство, но отново и отново сме слагали ръка на ножа и сме запазвали своето надмощие.

Погледнах я, но не отговорих, и в моя поглед трябва да се е съдържало своего рода удивление, защото след къса пауза тя продължи:

— Казвайте каквото си искате, сър, но в човешкото сърце има чувства, на които енергичната ръка трябва да се подчинява, независимо дали е мъжка или женска. Ако вчера бяхме стигнали до Бийфорк, щяхте да видите един гроб, скрил две същества, които ми бяха най-свидните и верните по целия ширен свят. Те бяха избити от мъже с тъмни коси и мургава кожа. От онези ужасни дни в ръката ми нещо винаги потрепва, когато видя да се вее скалпов кичур, и някой и друг индианец се е плъзгал окървавен от коня, когато е проблясвал пищовът, чието смъртоносно олово прониза сърцето на моята майка, и с чиято сигурност вие също се запознахте край Ню Венанго.

Тя измъкна револвера от пояса и ми го поднесе под очите.

— Вие сте добър стрелец, сър, но с тая стара тръба няма да улучите стеблото на хикория от петнайсет крачки. Следователно можете да си представите колко съм се упражнявала, за да улучвам сигурно целите. Умея да боравя с всякакви инструменти, но когато се касае за индианска кръв, посягам само към този тук, защото съм се заклела, че всяко зрънце барут, изтласкало онзи смъртоносен куршум, ще бъде заплатено с живота на един червенокож. И мисля, че не съм далеч от изпълнението на тази клетва. Същата тази тръба, която простря майка, трябва да бъде и оръдието на моето отмъщение!

— Получили сте пищова от Винету?

— Той ли ви разказа?

— Да.

— Всичко?

— Нищо повече от това, което току-що казах.

— Да, от него. Но седнете, сър! Вчера ви обещах обяснение и вие ще научите най-необходимото, макар че за такива неща много-много не се говори.

Тя се настани до мен, хвърли внимателен поглед върху лежащата под нас долина и започна:

— Татко е бил главен лесничей в Стария континент и е живял с жена си и своя син в безоблачно щастие, докато настъпило времето на политически размирици, които прилъгали за целите си мнозина честни мъже. Той също попаднал във водовъртежа и едва успял да се спаси с бягство. Прекосяването на Океана струвало живота на майката на неговото дете и понеже след акостирането се озовал без средства и познати в един друг, нов свят, се заловил за първото предложение.

Заминал като сървейър за Запада и оставил момчето при едно състоятелно семейство, в което то било прието като собствено дете.

Минали няколко години на опасности и приключения, които направили от него почитан от белите, но страшен за враговете уестман. Ето че едно ловко скитане го отвело нагоре до Куикърт при племето на асинибоините. И тук се срещнал за пръв път с Винету, който бил дошъл от бреговете на Колорадо, за да вземе от Горна Мисисипи свещена глава за калюметите на своето племе. Двамата били гости на вождата Тахшатунга и в неговия вигвам се запознали с дъщеря му Рибана. Тя била красива като утринната зора и прелестна като планинската роза. Някоя от дъщерите на племето не умеела да щави кожата така меки и да шие така чисто ловното облекло като нея, а когато отивала да вземе вода за огъня на своя котел, стройната ѝ фигура вървяла с походката на кралица. Косата ѝ се стелела от главата до земята като водопад. Била любимката на Маниту, Великия дух, гордостта на племето и младите войни горели от желание да добият скалповете на врагове, та да могат да ги сложат пред нейните нозе.

Но нито един от тях не смее да обгърне талията ѝ, защото тя обичала белия ловец. Той бил по-красив и по-храбър от всички червени мъже и ѝ говорел с мек, благозвучен глас, чийто тембър прониквал дълбоко в нейното сърце и карал девическите ѝ гърди да се надигат под сладки, трепетни чувства.

В неговата душа също лумнал огънят на желанието. Той следвал дирята на нейните нозе, бдял над главата ѝ и говорел с нея като с някоя дъщеря на бледоликите. Една вечер към него пристъпил Винету.

„Белият мъж не е като децата на своя народ. От неговата уста не излизат лъжи като кървавица от бизонски стомах, а той винаги е казвал истината на своя приятел Винету.“

„Моят червен брат има ръката на силен воин и е най-мъдрият при огъня на големия съвет. Той не жадува за кръвта на невинните и аз съм му дал ръката на един приятел. Нека той говори!“

„Моят брат обича Рибана, дъщерята на Тахшатунга?“

„Тя ми е по-скъпа от стадата на прерията и скалповете на всички червени мъже.“

„И той ще бъде добър с нея и няма да говори сурово на нейните уши, а ще ѝ даде своето сърце и ще я закриля срещу злите ветрове на живота?“

„Аз ще я нося на ръце и ще бъда до нея във всяка беда и опасност.“

„Винету познава небето и знае имената и езиците на звездите, но звездата на неговия живот залезе и в сърцето му настъпи тъмна нощ. Той искаше да вземе Розата на Куикърт в своя вигвам и да слага на гърдите ѝ уморената си глава, когато се връща от пътеката на бѳфало или от селата на неговите врагове. Но нейните очи блестят към неговия брат и нейните устни мълвят името на добрия бледолик. Апахът ще си тръгне от страната на щастието и неговите крака ще бродят самотно край вълните на Хила. Ръката му никога вече няма да докосне главата на жена и до ухото му никога няма да достигне гласът на син. Но той ще се върне по времето, когато лосът минава през проходите, и ще види дали е щастлива Рибана, дъщерята на Тахшатунга.“

Обърнал се и потънал в нощта, а на утрото бил изчезнал.

Когато се върнал през пролетта, намерил Рибана и нейните сияещи очи му разказали по-добре от всякакви думи за щастието, което ѝ било отредено. Взел ме — била съм дете само на няколко дена — от нейната ръка, целунал малката ми уста и сложил ръка върху главата ми като за тържествен оброк:

„Винету ще бди над теб като дървото, в чиито клоуни спят птиците, а животните от полето намират закрила срещу леещия се от облаците порой. Неговият живот е твой живот и неговата кръв е твоя кръв. Никога лъхът на неговия дъх няма да секне и силата на ръката няма да отпадне за дъщерята на Розата от Куикърт. Нека росата на деня пада върху твоите пътища и светлината на слънцето да огрява твоите пътеки, за да изпитва от теб радост белият брат на апаха. Хау!“

Годините минаваха и аз растях. Но също така растеше копнежът на татко по оставения син, когото напразно се стараех да заменя. Забравях, че съм момиче, вземах участие в дръзновените игри на момчетата и бивах изпълвана от духа на битката и оръжията. Един ден татко, не можейки да сдържа повече копнежа си, тръгна на изток и ме взе със себе си. В цивилизования живот край брат ми за мен се откри един нов свят, от който си въобразих, че не мога да се отделя. Татко се върна сам и ме остави при приемните родители на брата. Но скоро носталгията по Запада заговори в мен с такава сила, че едва съумях да я овладеея, и при следващото посещение на татко тръгнах с него към родните земи.

Със стигането си там заварихме бивака напълно пуст и изгорен. След дълго търсене открихме един вампум, оставен от Тахшатунга, за да ни осведоми при пристигането ни за случилото се.

Тим Финети, един бял ловец, навремето често спохождал нашия бивак и пожелал Розата на Куикърт за скуоу, но асинибоините не били приятелски настроени към него, понеже бил крадец и вече на няколко пъти отварял техните кеш. Отблъснат с отказ, той си тръгнал с клетва за отмъщение на устните. От татко, с когото се срещнал в Блек Хилс, научил, че Рибана е станала негова жена, и отишъл при черноногите, за да ги подбуди за боен поход срещу асинибоините.

Те се вслушали в неговия глас и пристигнали по време, когато воините били излезли на лов! Нападнали, ограбили и изгорили бивака, избили старците и децата и отвели в плен младите жени и момичетата. Когато воините се върнали и видели изпепеленото място, тръгнали по дирите на грабителите. Понеже бяха предприели отмъстителния си поход само няколко дни преди нашето пристигане, все още бе възможно да ги настигнем.

Ще съкратя нещата. По път се натъкнахме на Винету, прехвърлил планините, за да види приятелите си. При разказа на татко той обърна коня си без дума да каже, и никога през живота си няма да забравя вида на двамата мъже, които безмълвно, но с палещи сърца и трескава, тревожна бързина, следваха пътя на мъжете от племето.

Срещнахме ги при Бийфорк. Бяха настигнали черноногите, които бивакуваха в речната долина, и само чакаха нощта, за да ги връхлетят. Аз трябваше да остана при стражата на конете, но нещо не ми даваше мира, и когато мигът на нападението настъпи, се запромъквах напред между дърветата. Стигнах в края на горичката точно когато отекна първият изстрел. Врагът ни превъзхождаше и бойният крясък заглъхна едва при сивите зари на утрото.

Бях гледала бъркотията от диви фигури, бях слушала пъшканията и стенанията на ранените и умиращите и бях лежала, молейки се, на влажната трева. Сега се върнах при стражата. Тя беше изчезнала. Завладя ме неописуем страх и когато долових радостния вой на врага, разбрах, че сме победени.

Крих се до вечерта и едва тогава се осмелих да отида на мястото, където се бе състояла битката.

Дълбока тишина цареше наоколо и ярката светлина на луната падаше върху безжизнено лежащите фигури. Обхваната от ужас бродех между тях и... ето там лежеше майка, простреляна в гърдите, ръцете ѝ конвулсивно бяха обгърнали малката ми сестричка, на чиято главица зееше дълбока рана от нож. Гледката ми отне съзнанието и аз паднах в несвяст върху тях.

Колко дълго съм лежала, не знаех. Беше станало ден, нощ и отново ден. По едно време чух наблизо тихи стъпки. Изправих се и... о, блаженство... видях татко и Винету, с изпокъсани дрехи и покрити с рани. Били победени от численото превъзходство, вързани и отведени, но успели да се освободят и избягат.

Въздъхвайки дълбоко, тя спря и се загледа неподвижно в далечината. После рязко се извърна към мен и попита:

— Имате ли майка, сър?

— Да.

— Какво бихте сторили, ако някой я убие?

— Бих предоставил нещата в ръката на закона.

— Добре. Но когато тя е твърде слаба или къса, както тук в Запада, човек поема закона в собствената си ръка.

— Има разлика между наказание и отмъщение, мис! Първото е неизбежна последица на греха и е тясно свързано с понятието Божия и човешка справедливост, но второто е грозно и лишава човека от достойнствата, надигащи го над животното.

— Можете да говорите така само защото в студените ви артерии не тече индианска кръв. Когато човек доброволно се откаже, от тези достойнства и се превърне в опасен за живота на другите звяр, той трябва да бъде третиран като такъв и да бъде преследван, докато го застигне смъртоносният куршум. Когато в онзи ден заровихме в земята двете мъртви тела, в сърцата на трима ни нямаше друго чувство освен палеща омраза към убийците на нашето щастие и Винету изрече собствения ни обет, като се закле със заплашителен глас:

„Вождът на апахите разрови земята и намери стрелата на отмъщението. Неговата ръка е свита в юмрук, краката му са леки, а томахащата му има острието на светкавицата. Той ще търси и ще намери Тим Финети, убиеца на Розата от Куикърт, и ще вземе неговия скалп за отнетия живот на Рибана, дъщерята на асинибоините.“

— Значи Финети беше убиецът, мис?

— Той беше. В първите мигове на битката, когато изглеждаше, че изненаданите черноноги ще бъдат победени, той я застрелял. Винету видял това, втурнал се към него, изтръгнал му оръжието и щял да го убие, ако не бил сграбчен от други и, след отчаяна съпротива, пленен. За подигравка му оставили незаредения пищов. По-късно той дойде в ръката ми като подарък и оттогава не ме е напускал, независимо дали съм поставяла крак на градския тротоар или върху тревистата земя на прерията.

— Трябва да кажа, че...

С едно отривисто движение на ръката тя ми отрязва думите.

— Какво искате да кажете, ми е известно и аз самата вече хиляди пъти съм си го казвала. Но никога ли не сте чували преданието за Флетс Гоуст (Духа на равнината), който се носи с диви вихри по равнината и унищожава всичко, което дръзне да му се противопостави? В него се крие един дълбок смисъл, който иска да ни каже, че необузданата воля трябва да се излее върху равнината като разбушувало се море, преди редът на цивилизованите щати да стъпи здраво тук. В моите артерии също пулсира една вълна от това море и аз съм длъжна да следвам нейния порив, макар да знам, че ще потъна в талазите.

Думите, които изрече, бяха изпълнени с предчувствие и сега последва една дълбока тишина, на размисъл, която накрая се осмелих да прекъсна с тихо възражение. Тя ме изслуша спокойно и поклати глава. С красноречива уста описа въздействието, което онази ужасна нощ оказала върху нейната душевност, описа сетнешния си живот, на който била подхвърляна между крайностите на пущинака и цивилизацията. Аз лежах пред нея, слушах дълбокия, сонорен глас и попивах всяка дума, която, без да ме убеждава, намираше все пак открит достъп до моята душевност.

Но ето че отдолу прозвуча остро изсвирване. Тя прекъсна и каза:

— Татко свиква хората. Да отидем долу. Време е да се заемем с пленника.

Изправих се и улових ръката ѝ.

— Ще имате ли добрината да ми изпълните една молба, мис?

— С удоволствие, стига да не искате нещо невъзможно от мен.

— Предоставете го на мъжете!

— Молите точно онова, което не мога да изпълня. Хиляди и хиляди пъти в мен е напирало желанието да застана лице в лице с него, запокитвайки го в обятията на смъртта, и хиляди и хиляди пъти съм си рисувала този час с всички краски, с които разполага човешката фантазия. Това е целта на моя живот, наградата за всички изтърпени и преодолені страдания и лишения и сега... когато съм толкова близо до осъществяването на моето най-голямо желание, да се откажа? Не, не и отново не!

— Това желание ще се изпълни и без ваше пряко участие, мис. Човешкият дух трябва да се стреми към по-високи цели от тази, която вие сте си поставили, и човешкото сърце е способно на по-свато и по-голямо щастие от удовлетворението, което предлага разпаленото чувство за отмъщение. На вас ви е дадено всичко, всичко, за да бъдете щастлива и самата да дарявате щастие. Защо искате да се лишите от това щастие, като потопите ръцете си в кръвта на един окаяник и отхвърлите онова, което е отредено единствено като ценност на жената — нежността, любовта?

— Любовта? Тръгвайте, сър! Личи си, че сте чели романи.

Обърна се и закрачи пред мен надолу по стръмния скалист склон.

Странно докоснат от разговора, аз бавно я последвах. Като всички жени и тази почти винаги се бе подчинявала само на напора на своите чувства. И както на нейното изпълнено с празноти описание на миналото липсваше взаимната свързаност и човек трябваше силно да се замисли за развитието на нейното вътрешно раздвоено същество, така и в настоящия си облик това същество беше неясно и му липсваше завършеност. Животът се бе наел с възпитанието на външно толкова прекрасното момиче и понеже той е бил изпълнен с толкова разнообразни, екстремни ситуации, не биваше да ме учудва, че в момента чувствах да ме отблъсква със същата сила, с която преди ме бе привличала.

След като отидох първо при Суолоу да поднеса утрешния си поздрав на храброто животно, аз се отправих към ловците, събрали се около вързания за едно дърво Парано. Обсъждаха как да бъде убит.

— Трябва да му се свети маслото на негодея, ако не се лъжа — тъкмо казваше Сам Хокинс, — но не ми се ще да причинявам на моята Лиди горестта да изпълни присъдата, мисля.

— Да умре, така ще бъде — пригласи Дик Стоун, кимайки. — И ще ми достави голяма радост да го видя увиснал на някой клон, защото нищо друго не заслужава. Ти какво ще речеш, сър?

— Добре — отговори Олд Файерхенд. — Но нашето красиво кътче не бива да бъде омърсено от кръвта на този изверг. Той уби близките ми край Бийфорк и на същото място трябва да намери своето наказание. Мястото, което чу моята клетва, ще види и нейното изпълнение.

— Позволи, сър — вметна Дик Стоун. — Защо трябваше тогава напусто да транспортирам дотук с плъзгалката скалпирания червено-белокож? Мислиш, че ще изпитам удоволствие, като предоставя сега в замяна перчема си на мургавите?

— Какво ще каже Винету, вождът на апахите? — попита Олд Файерхенд, съзнавайки основателността на тази забележка.

— Винету не се страхува от стрелите на оглала. Той носи на пояса си скалпа на кучето на атъбаските и подарява тялото на врага на своя бял брат.

— А ти? — обърна се питащият и към мен.

— Много не се церемонете с него! Едва ли някой от нас се страхува от индианците, но аз не считам за необходимо да се подхвърляме ненужно на опасност и да издаваме при това местонахождението си. Този човек не е достоен за такова рисковано дело.

— Вие можете да си останете тук, сър, и да си пазите спалнята — посъветва Елън, свивайки пренебрежително рамене. — Но що се отнася до мен, аз искам присъдата да бъде непременно изпълнена на същото място, на което лежат жертвите на убиеца. Съдбата подкрепи моето искане, като го предаде в ръцете ни именно тук. Това изискване е задължение към онези, при чийто гроб съм дала клетва да не отдъхна и да не намеря покой, докато не бъдат отмъстени.

— Правете каквото искате, мис! — отговорих студено и се извърнах.

От думите ѝ, от всяко нейно изражение лъхаше нещо неженствено, нещо направо демонично, което силно ме отблъсна от нея и причини в моята душевност болезнено чувство — сякаш остра студена кама се заби в сърцето ми.

Пленникът стоеше облегнат на дървото и въпреки болките, които му причиняваха дълбоко врязаните в плътта ремъци, въпреки сериозното значение, което имаха за него дебатите, нито един мускул не трепваше по неговото набраздено от възрастта и страстите лице. В отблъскващите черти беше описана цялата история на неговия живот, а гледката на голия, преливащ в кървави оттенъци череп подсилваше неприятното впечатление, което този човек би направил и на най-безпристрастния зрител.

След дълго съвещание, в което аз не участвах, кръгът се разтвори и ловците започнаха да се стягат за тръгване.

Значи момичето беше наложило волята си и аз не можех да се отърва от мисълта, че от това щеше да произлезе някакво нещастие. Олд Файерхенд пристъпи към мен и сложи ръка на рамото ми.

— Остави нещата да си вървят от само себе си, човече, и не прилагай грешно мерило за работи, които не са изрязани по шаблона на твоята така наречена култура.

— Аз не си позволявам да съдя начина ти на действие, сър. Престъплението трябва да намери своето наказание, това е вярно, но не се сърди, ако кажа, че не искам да имам нищо общо с екзекуцията. Към Бийфорк ли отивате?

— Тръгваме и понеже тъй и тъй не искаш да се занимаваш с тая работа, ще ми бъде приятно да знам, че тук има някого, на когото мога да поверя сигурността на нашия бивак.

— Няма да бъда аз виновен, ако се случи нещо нежелателно, сър. Кога ще се върнете?

— Не мога да кажа определено, ще зависи от това, което намерим вън. Хайде остани със здраве и си дръж очите отворени!

Отиде при онези, които бяха определени да го придружат с пленника. Той беше отвързан от дървото и когато Винету, който беше отишъл да се увери в безопасността на прехода, се обърна и съобщи, че не е забелязал нищо подозрително, в устата на Финети бе тикнат един парцал и те се отправиха към изхода.

— Белият ми брат ще остане ли? — попита апахът, преди да се присъедини към колоната.

— Вождът на апахите познава моите мисли, не е необходимо устата ми да ги изговаря.

— Моят брат е предпазлив като крака, който се кани да влезе във вода с крокодили. Но Винету трябва да върви и да бъде при дъщерята на Рибана, която умря от ръката на атъбаска.

Тръгна. Знаех, че е на едно мнение с мен и се е решил да последва другите само от угриженост по тях и по-специално за Елън.

Останаха само неколцина ловци, сред които и Дик Стоун. Повиках ги и им съобщих, че възнамерявам да изляза и огледам храсталаците.

— Едва ли ще бъде необходимо, сър — обади се Стоун. — Та нали отвън има пост, който си държи очите отворени, а освен това и апахът беше излязъл на оглед. Остави си тук и се погрижи за себе си. И бездруго ще се твори още работа!

— В какъв смисъл?

— Е, ами червенокожите имат очи и уши и все ще забележат, че там вън има нещо за пипване. Те са умни типове, така е.

— Давам ти пълно право, Дик, и затова ще отида да озърна дали някъде нещо не се кани да се разшава. Ти междувременно вземи тук мястото под своя опека! Няма да се наложи дълго да ме чакате.

Отидох да си взема пушката и излязох. Постовият ме увери, че не е мярнал нищо подозрително, но аз бях научен да вярвам само на собствените си очи и прекосих пояса на храстите, за да потърся индиански следи. Точно срещу входа на нашата котловина забелязах няколко скършени клонки и при един по-обстояен преглед на земята установих, че тук е лежал човек. При отдалечаването си той се беше постарал да заличи или направи възможно по-незабележими отпечатъците, които тялото му беше оставило върху окапалата шума и рохкавата хумусна почва.

Значи сме били наблюдавани и подслушвани. Убежището ни беше открито и всеки миг можеше да ни доведе някое нападение. Но понеже заключих, че врагът навярно ще насочи най-напред вниманието си към Парано и неговия ескорт, беше необходимо преди всичко да предупредя колкото може по-рано Олд Файерхенд и аз реших незабавно да последвам колоната. След като дадох на стражата необходимите указания, тръгнах по следите на нашите хора, които се бяха отправили нагоре покрай реката, и минах по този път край арената на вчерашните ни действия.

Беше станало онова, което подозирах. Огласите бяха открили двамата мъртъвци и от периметъра на отъпканата трева можеше да се заключи, че са се явили на мястото в значителен брой, за да отнесат трупите на своите братя.

Още не бях се отдалечил кой знае колко оттам и се натъкнах на нови следи. Идваха странично от храсталака и продължаваха по пътя, който бяха поели нашите ловци. Последвах ги с изключителна предпазливост, но с максимална бързина, така че скоро достигнах мястото, при което водите на Бийфорк се изливаха в талазите на Манкисита.

Понеже не познавах мястото, на което щеше да бъде извършена екзекуцията, сега трябваше да удвоя предпазливостта си. Следвах посоката на дирите, държейки ги отстрани под око, през проточващия се в съседство храсталак.

Ето че рекичката направи завой и отдели на това място една поляна, от която се отдръпваше така наречената черна растителност и предоставяше на тревата необходимото пространство за безпрепятствено развитие. По средата на откритата площ се издигаше група балсамови ели, под чиито клони ловците седяха в оживен разговор, докато пленникът беше вързан за един от стволите.

Точно пред мен, на отдалеченост най-много три човешки ръста от моето наблюдателно място, малка група индианци надничаше от края на храсталака към поляната. Мигновено ми стана ясно, че другите са се отклонили надясно и наляво, за да обградят наблюдаваните ловци от три страни и с едно внезапно нападение да ги покосят или натикат в реката.

Нямаше миг за губене. Вдигнах карабината „Хенри“ до бузата и започнах да натискам спусъка. В първите секунди моите изстрели причиняваха единственият шум, който можеше да се чуе, защото, както приятели, така и врагове, се намираха в най-голяма изненада от неочакваното зачеркване на техните намерения. Но после почти иззад всеки храст се разнесе едно разтърсващо мозъка на костите „Хо... хо... хи“ — бойният вик на индианците, и от всички страни на шубрака се изсипа облак стрели. В миг поляната се покри от виещи, пхтящи и кряскащи хора, които се счепкаха в яростен ръкопашен бой.

Почти едновременно с индианците бях изскочил и аз, за да застана до на Елън, и стигнах тъкмо навреме да просна един нападнал

я червенокож. Момичето бързо беше скочило и вдигнало пистолета да застреля Парано, но беше й попречено от индианеца, който бе забелязал нейното намерение. Застанали с гръб един към друг или опрени на дървесните стволоче, ловците се отбраняваха с всички налични сили срещу обграждащите ги диваци. Това бяха все добре школувани трапери, които бяха изнесли не една и две битки и не познаваха страха. Но беше ясно, че ще бъдат сразени от числения превес, толкова повече че преди малко бяха предлагали на индианците открита цел и поради това почти всички бяха ранени.

Неколцина от мургавите още в първия миг се бяха спуснали към Парано, за да го освободят от вървите и колкото и много Олд Файерхенд и Винету да се опитваха да им попречат, бяха изтласкани и замисълът успя. С могъщ удар изхвърли мускулестият мъж ръце във въздуха, за да възстанови нарушеното кръвообращение, изтръгна томаховката от ръката на един от хората и изръмжа заплашително към Винету:

— Ела тук, куче пимо! Сега ще заплатиш скалпа ми!

Чул да го наричат с оскърбителното за неговото племе прозвище, апахът веднага се нахвърли върху него, но беше видно, че с крайни усилия ще може да устои на своя противник, чиито сили яростта беше удесеторила, още повече че вече беше ранен и в същия миг бе нападен от две страни. Олд Файерхенд беше обкръжен от врагове, а и всички останали бяхме така ангажирани, че за едно взаимно подпомагане изобщо не можеше да се мисли.

В случая една по-продължителна съпротива щеше да бъде пълна глупост и чувството за чест нямаше да си бъде на мястото. Ето защо се провикнах, теглейки Елън за ръката през пръстена на обграждащите ни врагове:

— Във водата, мъже, във водата! — и още в следващия миг я почувствах да се затваря над нас.

Въпреки шума на вилнеещата битка викът ми бе чул и който успя да се освободи, се вслуша в него. Форк беше дълбока, но затова пък толкова тясна, че само няколко загребвания бяха необходими за достигане на отвъдния бряг. Но с това естествено далеч още не бяхме в безопасност. Аз възнамерявах да прекосим и образувания между Бийфорк и Манкисита нос и после да преплуваме и нея. Вече указвах с ръка на момичето посоката, която трябваше да хванем, когато край нас

се стрелна с капеща вода ловна шуба и джавкащи мокасини малката кривокрака фигура на Сам и обръщайки малките умни очички към преследващите ни врагове, изчезна с бърз скок странично във върбалака. Веднага го последвахме, защото целесъобразността на неговото поведение беше твърде убедителна, за да желая да се придържам към предишния си план.

— Татко, татко! — извика изпълнена със страх Елън. — Трябва да се върна при него, не бива да го изоставям!

— Хайде, мис — настоях аз и продължих да я дърпам. — Не сме в състояние да го спасим, ако не е успял вече да го стори сам!

Криволичейки с възможно най-голяма бързина из гъсталака, стигнахме в крайна сметка при Бийфорк, и то от горната страна на мястото, където бяхме скочили във водата. Всички индианци бяха взели посока към Манкисита и когато стигнахме отвъд, можехме да продължим пътя си кажи-речи в безопасност.

Но Сам Хокинс като че се поколеба.

— Виждаш ли лежащите там пушки, както ми се струва, сър?

— Индсмъните са ги захвърлили, преди да навлязат във водата.

— Хи-хи, сър, ама че гламави мъже, да ни оставят ей тъй гърмящите си цепеници, ако не се слъжа!

— Искаш да идеш да ги вземеш? Опасно е.

— Опасно? Сам Хокинс и опасно!

С бързи скокове, придаващи му вида на подгонено кенгуру, той се понесе нататък и насъбра пушките. Аз естествено го бях последвал и прерязах сега тетивите на разпилените наоколо лъкове, така че поне за известно време станаха негодни.

Никой не ни смути в това занимание, защото червенокожите със сигурност не подозираха, че неколцина от преследваните могат да притежават дързостта да се върнат на полесражението. Хокинс държеше пушките в ръце, оглеждаше ги със съжалителни погледи и накрая ги нахвърля всичките във водата.

— Хубави неща, сър, хубави оръжия! Плъховете могат да се множат в цевите, мисля, без много-много да бъдат смущавани. Но да вървим, тук ми навява страх, ако не се лъжа!

Поехме по най-прекия път, без да подбираме местата, за да стигнем колкото може по-скоро в лагера. Само част от индианците бяха при Бийфорк и понеже бях видял, че са ни наблюдавали, и

следователно са осведомени за нашето местопребиваване, следваше да се предположи, че останалите щяха да се възползват от отсъствието ни, за да нападнат малкото ловци в него.

Имахме да изминем още доста голямо разстояние, когато доловихме изстрел от посока котловината.

— Напред, сър! — извика Хокинс и ускори движенията си. — Там отпред нещо се оживи, струва ми се, а не можем да зарежем клетите мургавелковци ей така сами в забавата, ако не се лъжа.

Елън още дума не беше произнесла, а с тревожни черти и трескава бързина си пробиваше път напред. Беше се случило онова, което бях предсказал, и макар да не бях отправил никакъв упрек, ясно ѝ личеше, че и тя съзнава нещата.

Изстрелите се повториха и за нас не остана никакво съмнение, че останалите в бивака ловци водят битка с индианците. Помощта беше належаща и въпреки непроходимостта на гъсталака все пак ни се удаде за късо време да достигнем долината, към която се отваряше изходът на нашия „замък“. Насочихме се към мястото, намиращо се точно срещу тази излазна точка, където бях открил следите на индианеца. Червенокожите много вероятно лежаха скрити в окрайнината гората и блокираха оттам „водната порта“. Следователно трябваше да им се явим в гръб, ако искахме да постигнем някакъв успех.

В този момент странично зад нас чух шум, сякаш някой с най-голяма бързина се провираше през храстите. По един знак от моя страна тримата се стаихме, един гъсто зашумен храсталак и зачакахме появата на причинителя на шума. Колко голяма беше радостта ни, когато разпознахме Олд Файерхенд, следван от Винету и още двама ловци. Значи се бяха изплъзнали на преследвачите. Макар Елън да не оповести по очебиен начин радостта си от срещата, тя все пак се виждаше и това ме наведе на убеждението, че сърцето ѝ очевидно бе способно на доста силни чувства — обстоятелство, което напълно ме помири с нея.

— Чухте ли изстрелите? — запита припряно Олд Файерхенд.

— Да.

— Да вървим тогава! Трябва да се притечем на помощ на нашите, защото, макар входът да е толкова тесен, че един-единствен човек да може много добре да го отбранява, все пак не знаем какво се е случило.

— Нищо не се е случило, сър, ако не се лъжа! — обади се Сам Хокинс. — Червенокожите са открили гнездото и сега лежат там отпред, за да видят какво се каним да измътим там вътре, мисля. Бил Балчър, който беше на пост, им е пратил малко олово и цялата дандания не означава нищо друго, освен че ще трябва да вземем още няколко плъхови кожи.

— Възможно е да е така, но въпреки всичко трябва да се придвижим напред, за да добием сигурност. Също така трябва да се вземе под внимание, че преследвачите ни скоро ще бъдат тук и тогава ще си имаме работа с двойно по-голям брой индианци.

— А нашите разпръснати хора? — подметнах аз.

— Хм-м, да, ние така наложително се нуждаем от всяка ръка, че не можем да се лишим от нито един. Поединично няма да могат да се доберат до входа, така че трябва да видим дали няма да пристигне още някой.

— Нека моите бели братя останат на това място. Винету ще отиде да разбере на кое дърво висят скалповете на оглаласите.

Без да дочака никакъв отговор на това предложение, апяхът се отдалечи и ние нямаше какво друго да правим, освен да го приемем. Седнахме да чакаме завръщането му. През това време действително ни се удаде да присъединим към нас още двама от разпилените хора. Те също бяха доловили изстрелите и побързали насам, та евентуално да могат да помогнат. Обстоятелството, че всички бяхме поели по най-прекия път през гората, бе единствената причина за нашата щастлива среща. И макар нито един да не се бе отървал без рана от нападението, все още притежавахме крепката увереност, че ще се измъкнем благополучно от тая история.

Бяхме девет души — брой, който при пълна взаимна подкрепа можеше да постигне много нещо.

Мина доста време преди Винету да се върне, но когато дойде, видяхме на пояса му пресен скалп. Значи в пълна безшумност беше „очистил“ един индианец и нашето оставане тук сега повече не можеше да се забавя, защото, като забележеха смъртта на един от своите, индсмъните веднага щяха да разберат, че сме зад тях.

По съвет на Олд Файерхенд трябваше да образуваме един паралелен с периферията на храсталака фронт, да нападнем врага в тил и да го изхвърлим от скривалището му. Ето защо се разделихме, след

като бяхме направили отново годни за стрелба намокрените от водната баня оръжия. Бяха минали само няколко минути, когато деветте пушки загърмяха една след друга. Всеки куршум видя сметката на „своя човек“ и един ужасен вой от страна на изненаданите индианци изпълни въздуха.

Тъй като линията ни беше доста разтеглена и изстрелите ни отекваха отново и отново, диваците сметнаха броя ни за по-голям, отколкото беше, и удариха на бяг. Но вместо да излязат на откритото пространство в долината, където щяха да ни предлагат сигурна цел, те си пробиха път между нас и оставиха загиналите. Ловците веднага се нахвърлиха върху тях и им смъкнаха скалповете.

Бил Балчър, постовият, забелязал приближаването на червенокожите и навреме се оттеглил в „крепостта“. Те го последвали, но след няколко изстрела, които той и бързо притичалият Дик Стоун изгърмели по тях от тесния скален проход, се оттеглили и се установили в храсталака, откъдето сега ние ги прогонихме.

Двамата споменати бяха все още във водната порта и понеже не биваше да предлагат цел на врага, не можеха да излязат на открито, преди ние да сме се показали.

Когато това стана, те и всички останали се скупчиха около нас да чуят какво се е случило.

Последен се измъкна от храстите дребосъкът Сам и веднага се насочи към Дик Стоун.

— Я гледай, човече, каква работа свърши моят нож, мисля!

При ухилването, с което бяха изречени тези думи, чорлавата брада на стария ловец щръкна като четината на бодливо свинче и той с горд блясък в очите тикна под носа на заговорения току-що одраните скалпове.

— Мда-а! Сигурно онзи там пак ти ги е отстрелял?

— Без оскърбления, старий скунксе! Сам Хокинс умее да праща куршума, където му е мястото, ако не се лъжа, а при Дик Стоун случаят, разбира се, може и да е друг.

— Затвори си устата човече, да не ти скоча в брадата. Когато Дик Стоун се нуждае от скалпове, просто отива и си ги взема, такава е работата!

С няколко бързи скока той се отправи настрани. Досами водата лежах трима индианци, паднали при първото им втурване към

водната порта под куршумите на ловците. Той им отдели косите, провеси два скалпа на собствения си пояс и даде третия на Балчър.

— Ето ти твоя дял, Бил. Под него не се криеше много мъдрост, иначе мургавият нямаше да довтаса толкова близо до пушката ни. Носи го със здраве и си пази зорко оня, дето ти е израсъл над ушите, стари бизоне, та да не ти се наложи да си търсиш някое боне като Сам Хокинс, голиатът!

— Не се карайте, хора, а побързайте да отидем в безопасност, защото няма да мине много и червенокожите пак ще пристигнат.

— Ще ми бъде приятно! — изръмжа Сам Хокинс. — Имам да си разменя с тях някоя и друга думица заради скачането във водата, мисля. От палтото ми се лее вода като от дъждовен облак, а в чизмите, да, да, там шляпам, все едно старите ми крака са пъхнати в тинята на Мисисипи, ако не се лъжа. Могат да дойдат по всяко време, моята Лиди я сърби тръбата!

В този миг странично отдолу се разнесе тътнеж като от копитата на стадо подплашени бизони. Незабавно скочихме в шубрака и се приготвихме за стрелба. Но какво беше удивлението ни, когато съгледахме известен брой заюздени коне, на първия от които седеше мъж в ловно облекло, чиито черти не можеха да се разпознаят поради кръвта, стичаща се от една рана в главата. По тялото му също имаше няколко наранявания и му личеше, че се е намирал в доста незавидно положение.

Спря точно пред мястото, където обикновено се намираше постът, и се огледа търсещо. Като не го забеляза, препусна отново стремглаво и при водната порта скочи от коня. Тогава до мен в храста се обади висок глас:

— Нека ме одерат и изкормят като някой дебелоопашатко, ако това не е Уил Паркър. Никой друг не може да пада от коня така чисто като този човек, мисля!

— Май имаш право, старий куне! Уил Паркър е това, грийнхорнът... помниш ли го още, Сам Хокинс? Уил Паркър и грийнхорн, ха-ха-ха!

А когато и ние излязохме сега, мъжът извика:

— Благословени да са ми очите! Тук са всичките скакалци, дето толкова храбро хукнаха насам пред червенокожите заедно със сина на

моята майка! Е, сър, не се сърдете, ама понякога бягането е по-добро от всяко друго нещо.

— Знам, човече. Но я кажи каква е тая работа с конете? — попита Олд Файерхенд.

— Хм-м! Хрумна ми, че мургавците ще търсят стария Уил Паркър навсякъде другаде само не и в собствения си бивак. Ето защо първо се отправих към гатъра, ама там вече нямаше нищо. Затова се запъти грийнхорнът — чуваш ли, Сам Хокинс, ха-ха-ха — грийнхорнът към кауча^[47], където им бяха конете. Птичките бяха излетели и оставили само две при конете, за да ми дадат перушината си, и аз естествено им изпълних желанието!

Показа двата скалпа, които висяха на пояса му.

— Самичък ги смъкнах, не ги дължа на младия... младия... младия скалпировач, Сам Хокинс. Ама беше мръсна работа, казвам ви, и ми донесе няколко дупки. Но Уил Паркър си беше наумил да достави радост на червенокожите, като им помогне да се отърват от конете. Натирих калпавите в прерията, а добрите подбрах с мен. Ей ги на!

— Хм, така трябва да е! — възкликна Дик Стоун, удивен от дръзкия номер на разказвача.

— Така е, я — отговори Паркър. — Защото отнемем ли конете на стрелците, спукана им е работата и ей тъй ще си изгинат мърцина. Но там лежат трима от тях! Аха, били са тук и затова в кауча беше толкова пусто. Я погледни кафявия жребец, сър, кон като тютюн. Трябва да принадлежи на вожд.

— Когато ние така хубаво изведохме на въздух, ако не се лъжа — възропта дребният Сам. — Беше голяма магария, мисля.

Олд Файерхенд не чу упрека. Беше пристъпил към кафявия жребец и оглеждаше животното с възхитен поглед.

— Великолепен кон — обърна се той към мен. — Ако ми беше предоставен избор, нямаше да знам дали Суолоу да взема, или този тук.

— Винету говори с душата на коня и слуша пулса на неговите артерии. Той ще вземе Суолоу — отсъди апахът.

Ненадейно се чу остър свистящ звук. Една стрела се удари в ръката на Хокинс, но падна на земята, плъзгайки се по коравата като дъска и твърда като желязо кожа на ръкава. И в същия миг от гъсталака прозвуча едно оглушително: „Хо... хо... хи“. Но въпреки тази

тайнствена демонстрация никой от диваците не се показва. Сам взе стрелата от земята, разглежда я и каза:

— Ха-ха-ха, как ли една такава глупава клечка не ти пробие палтото, Сам Хокинс! От трийсетина години насам слагам кръпка върху кръпка и в него се чувствам като Сан Яго в лоното на Авраам, ако не се лъжа.

Не чух по-нататък одата, посветена на старата му дреха, защото естествено наскочахме веднага в шубрака, за да отговорим на неприятелския поздрав. Ако понечехме да побегнем към „замъка“, поради теснината на входа това щеше да стане толкова бавно, че щяхме бъдем отстрелвани един подир друг при тази пълна липса на прикритие. Също така щяхме да бъдем принудени да зарежем задигнатите коне, тъй като транспортът им през тесните скални извивки щеше извънредно много да ни задържи. А и фактът, че врагът не предприе атака, даваше с голяма сигурност да се предположи, че той не е многоброен и му липсват отнетите от Сам и мен или поне направени неупотребими оръжия.

Цялата олелия не беше нищо повече от една манифестация на войнствения дух на индианците, защото, макар да навлязохме доста навътре в храсталака, не видяхме и помен от тях. Те се бяха изтеглили незабавно, да изчакат подкреплението. Поумнели от безвредното събитие, ние повече не се задържахме тук, а се отправихме към сигурната котловина.

Беше поставен на стража един от ловците, който бе останал тук и следователно не бе уморен, а другите се заеха да прегледат раните си и после се събраха за храна или почивка.

Край огъня, обособил се като сборно място за всички онези, които чувстваха необходимост да се изприказват, беше много оживено. Всеки от насядалите смяташе, че трябва да разкаже делата си и да изрази своето становище. Всички поддържаха оптимистичното мнение, че няма защо да се боим от диваците. Броят на добитите скалпове беше значителен, бяхме излезли победоносно от приключението и нито една от раните не бе от опасно естество. Местонахождението ни като че бе напълно сигурно, запаси от провизии и муниции имаше предостатъчно и ето как враговете можеха да си обсаждат входа колкото си щат или да си трошат главите по щръкналите наоколо стръмни скали.

Олд Файерхенд също споделяше това гледище и само Винету, види се, не бе съгласен. Той лежеше настрани от другите в близост до коня си и изглеждаше потънал в дълбоки, сериозни мисли.

— Очите на моя червен брат гледат мрачно, а челото му носи бръчките на угрижеността. Какви мисли живеят в неговото сърце? — попитах, пристъпвайки към него.

— Вождът на апаките вижда смъртта да нахлува през портата и гибелта да се спуска от планините. Долината пламти от заревото на пожара, а водата е червена от кръвта на убитите. Винету говори с Великия дух. Очите на бледоликите са заслепени от омраза, а мъдростта им е отстъпила на чувството за мъст. Парано ще дойде и ще вземе скалповете на ловците, но Винету е подготвен за битката и ще запее песента на смъртта върху трупите на своите врагове.

— Как ще влезе огласът в лагера на нашите ловци? Той не е в състояние да проникне през портата.

— Белият ми брат изрича думи, но не им вярва. Може ли една пушка да спре множеството червени мъже, ако нахлуят през теснината?

Имаше право. Срещу малък брой врагове един човек може би щеше да съумее да отбранява прохода, но не и срещу толкова значителна орда, каквато имаме насреща си. Защото, макар и винаги само по един да можеха да проникват, то този един нали пак щеше да застава точно срещу един и ако задните напиреха, неколцина от предните може би щяха да бъдат убити, но това нямаше да спре навлизането на останалите.

Бях казал това на Олд Файерхенд, но той ми отговори:

— И дори да се осмелят да го направят, за нас ще бъде лесно да ги пречукваме един след друг, докато се промъкват в теснината.

Звучеше правдоподобно и аз трябваше да се примиря, макар да знаех, че и най-малкото обстоятелство можеше да сложи кръст на тази правдоподобност.

Когато вечерта настъпи, бдителността естествено бе удвоена. Но независимо че по мое изрично желание трябваше да застъпя на пост едва на зазоряване — времето, което индсмъните предпочитат за своите нападения — така и не намерих покой и за всеки случай поддържах готовност.

Тиха и спокойна нощ бе полегнала върху долината, в чиято предна част гореше огънят и хвърляше наоколо своята трепкаща светлина. Суолоу, който свободно можеше да се движи в ограденото от планинските хълмове пространство, пасеше в тъмната задна част котловината. Отидох да го видя и го намерих до самото подножие на стръмно изкачващите се ридове. Тъкмо си бях разменил с него обичайните милувки и канех да се отдалеча, когато тихо изтрополяване ме накара да се заслушам.

Конят също вдигна глава, но тъй като и най-леко пръхтене можеше да издаде нашето присъствие, хванах ремъка и покрих с длан разширените от подозрение ноздри. Докато ние отгоре не можехме да бъдем лесно забелязани, за мен бе възможно отдолу да различа всеки предмет на фона на светлото небе. С напрегнати очи започнах да търся причината за падането Отделения от мястото му камък. В първите мигове след падането му не се забелязваше нищо фрапиращо. Явно причинителят също така добре като мен бе доловил шума и сега изчакваше да мине известно време, за да се убеди дали е бил чул. Предположението излезе вярно, защото, след като държах неподвижно през тази пауза, видях първо няколко фигури, които се отделиха от тъмните скали и започнаха да се спускат. Но скоро съгледах цяла редица индианци да прехвърлят хребета и с бавни, предпазливи стъпки да следват първия, който, изглежда, беше изключително добре запознат с релефа и едва ли му бяха необходими и две минути, за да достигне дъното на долината.

Ако карабината беше у мен, лесно щях да го сваля с изстрел, давайки същевременно необходимия сигнал за тревога. Той беше водачът и другите нямаше да се осмелят и стъпка по-надолу да направят по този криещ опасности терен, ако бъдеше прострелян. Но за съжаление имах само револверите си в колана, които бяха непригодни за далечен изстрел.

Дадях ли с тях знак на тревога, враговете въпреки всичко щяха да се спуснат, преди да е пристигнала помощта, и аз щях да се озова тогава в много опасно положение. Защото, дори да поисках да се оттегля, щях да бъда принуден да напусна моето прикрито от няколко

храста наблюдателно място и да се открия за пушките на червенокожите. Затова възприех друга тактика.

Парано — защото той сигурно беше предният — по всяка вероятност не за първи път минаваше оттук. Сега тъкмо беше в близост до една отвесна скала, която трябваше да обходи. Ако можех да я достигна преди него, щеше да налети право на куршума ми и ето защо бързо се заизкачвах нагоре. Прикрит зад скалния блок, можех да се противопоставя на неприятелите и да ги чистя един по един, както пристигаха.

Едва бях направил първата крачка, откъм водната порта отекна изстрел, последван скоро от други. Веднага схванах умния ход на индианците, които предприемаха привидно нападение на входа, за да отклонят вниманието ни от същинската точка на застрашаващата опасност. Ето защо продължих да се катеря с удвоена бързина и напрежение и вече бях стигнал толкова близо до отвесната канара, че можех да я досегна с ръка. Но в този момент една халтава камениста маса под мен поддаде и аз полетях презглава по обратния път от камък на камък, от издатина на издатина, докато стигнах долу и изгубих за няколко мига съзнание.

Когато отново бях в състояние да мисля и отворих очи, видях първите индсмъни отдалечени само на броени крачки от мен. Скочих, макар натъртен и разбит, изгърмах в бърза последователност всички заряди на единия револвер по тъмните фигури, метнах се на Суолоу — не биваше да подхвърлям храбрия кон на опасност като го зарежех — и препуснах в галоп към огъня.

Съзнавайки, че са разкрити, оглаласите нададоха на няколко пъти чутия вече боен вик и се втурнаха подире ми в същата последователност, в която достигаха дъното на котловината.

Скочих от коня при лагерното място, но го намелих напуснато от ловците. Бяха се струпали при входа, но при моите изстрели бяха поели отново назад. Бях посрещнат от припрени въпроси.

— Индианците идват — извиках, — бързо в пещерите!

Това бе единственото място за спасение от изстреблението, което ни заплашваше при това числено надмощие. В пещерите щяхме да бъдем в безопасност, можехме да устоим на индсмъните и да ги изпозастреляме до последния човек. По тази причина още по време на

моя вик се устремих към „будоара“, който ми бе служил за спалня, но беше твърде късно.

Червенокожите ме бяха следвали, по петите и съвсем противно на обичайния си маниер — още не бяха се събрали всички — веднага се нахвърлиха върху ловците. Последните бяха толкова изненадани от необяснимото присъствие на врага, че помислиха за отбрана едва когато вражеските оръжия започнаха да работят сред тях. Аз може би все още щях да съумея да достигна своето убежище, но видях Елън, Олд Файерхенд и Уил Паркър застрашени от врага и хукнах да им помагам.

— Бягайте, бягайте към скалната стена! — викнах, врязвайки се в навалищата.

Нападателите загубиха за миг самообладание и ние спечелихме пространство. Достигнахме отвесно изкачващите се скали, където имахме поне предимството да ни е покрит гърбът.

— Такава ли е работата, ако не се лъжа? — викна ни един глас от една цепнатина в скалите, която беше широка колкото едва да се промуши човек. — Сега старият трапер Сам Хокинс е издаден!

Хитрото човече единствено бе запазило присъствие на духа и се бе възползвало от малкото секунди да се покрие. За съжаление ние сведохме резултата от усилията му до нула, понеже избрахме за цел на нашето бягство тъкмо мястото на неговото скривалище. Но въпреки това той незабавно протегна десница и улови ръката на Елън.

— Малката мис може да влезе в гнездото, мисля. Има място още тъкмо колкото за нея, както ми се струва.

Червенокожите естествено ни бяха последвали и сега се нахвърлиха с дива енергия върху нас. Цяло щастие беше, че поради мнимото нападение всички ловци бяха с оръжията си. Вярно, в близък бой пушките бяха напълно безполезни, но толкова повече вилнееше сред диваците бойната секира.

Единствено Сам Хокинс и Елън пускаха в употреба своите пушки. Той зареждаше, а тя, застанала пред него в процепа, гърмеше и изстрелите проблясваха между мен и Олд Файерхенд.

Беше дива, страховита битка, каквато фантазията едва ли е в състояние да създаде. Полузагасналият огън хвърляше върху предната част на долината своето трепкащо, тъмночервено сияние, на което отделните биещи се групи се открояваха като излезли от Пъкъла,

кълцащи се един друг демони. През воя на индианците се промъкваха отделните викове на траперите и острите, къси звуци, на револверните изстрели, а земята сякаш тръпнеше под тежките стъпки на борещите се врагове.

За нас не оставаше никакво съмнение, че сме загубени. Броят на оглаласите беше твърде голям, за да се надяваме, че ще можем да издържим. Някакъв случаен обрат в наша полза можеше да се очаква също така малко, както възможността да си пробием път. Ето защо всеки хранеше пълното убеждение, че след късо време ще престане да се числи към живите. Но не възнамерявахме да умрем ей така и макар и да се предавахме на предопределената ни съдба, ние се отбранявахме с всички сили и с онова хладнокръвие, което дава на белия толкова голямо преимущество над обитателя на американските степи.

По време на тази кървава битка се сетих за моите стари родители, който бях оставил в Родината. Те никога вече нямаше да получат вест от своя потеглил за далечната чужбина син... Но не, отхвърлих всички тези мисли, защото настоящето изискваше пълно физическо напрежение и най-голямо духовно съсредоточаване.

Бях предвидил какво ще се случи, бях съветвал и предупреждавал, а сега трябваше да изкупувам грешките на другите. На смърт беше обречена и тази, към която въпреки всичко бе устремено цялото ми съзнание, която сега непосредствено зад мен с неустрашимост и мъжество бранеше своя живот, но рано или късно щеше да премине във властта на съдбата, към която неотменно я водеше погрешно избраният жизнен път. Обхвана ме едно неизпитвано досега чувство на злоба и ожесточеност, което удвои моите сили и аз с такава емфатичност развъртях томахавката, че от процепа прозвуча одобрително:

— Ха така, сър, ха така! Сам Хокинс и ти сте си lika-прилика, мисля. Жалко, че ще бъдем очистени! Заедно бихме могли да смъкнем още някоя и друга кожа, ако не се лъжа.

Биехме се тихо и безмълвно. Беше мълчалива, но ужасна работа и ето защо думите на дребния поставяч на примки бяха ясно чути. Уил Паркър също ги долови — въпреки вчерашното си раняване той беше извъртял пушката и нанасяше смазващи удари с приклада — и извика:

— Сам Хокинс, погледни насам, старий куне, ако искаш да видиш как се прави тая работа! Измъкни се от дупката и кажи дали

грийнхорнът... ха-ха-ха, Уил Паркър, грийнхорн... чуваш ли, Сам Хокинс?... дали грийнхорнът е научил нещо!

Само на две крачки вдясно от мен бе застанал Олд Файерхенд. Досега все ми се бе струвало, че репутацията му беше малко преувеличена, но и така да беше, възрастта малко по малко си оказваше своето влияние. Сега обаче като че в него се бе върнала пълната му, пращяща младежка сила и начинът, по който с две ръце сееше изстребление в обграждащия го противник, ме караше да се удивлявам и възхищавам.

Опръскай от горе до долу с кръв, той се облягаше на скалната стена. Дългите сиви коси висяха от главата му на слепени кичури, широко разтворените крака сякаш бяха пуснали корени в земята. С тежка секира в едната ръка и леко закривен нож в другата, той мощно отбиваше напиралите врагове. Още повече от него бе покрит с рани Винету, но никоя още не бе го свалила и аз отново и отново отправях поглед към неговата висока, юначна фигура.

Ненадейно в кълбото червенокожи възникна движение и се появи Парано, проправяйки си път през гъстата тълпа. Едва съгледал Огнената ръка, той извика:

— Най-послед те имам! Спомни си Рибана и умри!

Поиска да се втурне покрай мен към него и тогава аз го улових за рамото, замахвайки за смъртоносен удар. Той ме разпозна, отскочи назад и томаховката ми процепи въздуха.

— И ти ли? — изрева. — Теб жив трябва да те имам. Метнете му едно ласо!

Още преди да съм съумял да размахам отново брадвата, оня притича край мен и вдигна пищова. Изстрелът отекна, Олд Файерхенд разпери широко ръце, изстреля се с могъщ скок сред враговете и рухна безжизнен.

Имах чувството, че куршумът прониза моите гърди, така ме проряза падането на героя. Повалих индианеца, с когото в този миг си имам работа, и понечих да се хвърля към Парано, когато забелязах една тъмна фигура. Тя се провря със змийска подвижност и бързина през враговете и точно пред убицеца изпъна еластичните си крайници.

— Къде е краставата жаба на атьбаските? Тук стои Винету, вождът на апаките, за да отмъсти за смъртта на своя бял брат!

— Ха, кучето на пимо! Заминавай при дявола!

Повече не чух. Сцената до такава степен бе ангажирала съзнанието ми, че забравих да браня себе си.

Една примка легна на врата ми, дръпване... по същото време почувствах един съкрушителен удар по главата и изгубих съзнание!

Когато дойдох на себе си, около мен беше напълно тъмно, и тихо и аз напразно се питах по какъв начин се бях озовал в тая тъмница. Една палеща болка в главата ми припомни получения удар и подробностите от събитието се сглобиха в пълна картина. Към споменатата болка се добавиха и болките, които ми причиняваха получените рани и ремъците. Бяха ги стегнали така здраво около ръцете и краката, че ми се връзваха дълбоко в плътта и едва бях способен на някакво движение.

По едно време чух до мен шум, като че някой се прокашля.

— Има ли още някой тук? — попитах.

— Хм-м, то се знае! Питаш така, все едно Сам Хокинс е никой, ако не се лъжа.

— Ти ли си, Сам? Я кажи, за Бога, къде сме!

— Под горе-долу добър покрив, човече. Натикани сме в пещерата, дето бяха кожата. А къде ги заровихме, знаеш вече, мисля. Няма да намерят ни една, казвам ти, ни една!

— А какво стана с другите?

— Лоша работа, сър. Олд Файерхенд е убит, Дик Стоун е убит, Уил Паркър е убит — ама той и без това си беше грийнхорн, човекът, хи-хи-хи, грийнхорн, казвам, само дето не искаше да го повярва, ако не се лъжа — Бил Балчър е убит, Хари Корнър е убит, всички, всички са убити само ти и апахът мъждукате още. Също малката мис е все още малко жива... както ми се струва... и Сам Хокинс, хм-м, може би не са пречукали съвсем, хи-хи-хи!

— Със сигурност ли знаеш, че Елън е все още жива, Сам? — попитах настойчиво.

— Да не си мислиш, че един такъв стар скалпировач не знае какво вижда, човече? Тя е пхната в съседната дупка заедно с твоя червен приятел. Много ми се идеше да вляза и аз с тях там, но не успях, както ми се струва.

— Как е с Винету?

— Дупка до дупка, сър! Ако се отърве, ще изглежда като старата шуба, в която Сам Хокинс така предпазливо се е закопчал — крпка до

кръпка и шев до шев, мисля.

— За отървяване май въобще не може да се мисли. Но как е попаднал жив в техните ръце?

— Точно както ти и аз. Бранеше се като герой... хм, и май наистина си е такъв, ако не се лъжа, хи-хи-хи... искаше по-скоро да загине, отколкото да бъде опечен на кола, но нищо не помогна. Беше повален и кажи-речи разкъсан. Та ти не искаш ли да отървеш кожата? Сам Хокинс има голямо желание, както ми се струва.

— Какво може да направи човек с желание, което е неосъществимо.

— Неосъществимо? Хм-м, звучи съвсем като Уил Паркър! Добри хорица са мургавите, добри. Взеха на стария кун всичко, всичко — пищова, лулата... хи-хи-хи, ще се учудя, ако могат да пушат с нея, ухае направо на скункс! Ама на тях точно това ще им хареса... също Лиди отиде по дявола... бедната Лиди, какъв ли чакал ще я вземе сега!... И шапката и качулката... ще има да се дивят на скалпа, хи-хи-хи, струваше ми две дебели връзки кожи от дебелоопашатковци навремето в Текама, знаеш вече, мисля... ама ножа оставиха на Сам Хокинс — пъхнат в ръкава. Старата сива мечка го пъхна там, когато забеляза, че с квартирата в цепнатината е свършено, както ми се струва.

— Все още си имаш ножа? Но сигурно не можеш да се добереш до него, Сам!

— И аз така мисля, сър, май ще трябва мъничко да помогнеш на сина на моята майка!

— Идвам веднага! Нека видим какво може да се направи в тая работа.

Още не бях започнал да се търкалям нататък — единственото движение, чрез което можех да стигна до него — когато кожената врата се отвори и влезе Парано с няколко индианци. Носеше в ръката си главня и я задържа така, че да ни освети. Не си дадох труда да се правя, че съм все още в безсъзнание, но не го удостоих с поглед.

— Ето че най-сетне те пипнахме! — изскърца със зъби той. — До момента ти оставах малко длъжник, но сега няма да се оплакваш. Познаваш ли това тук?

Поднесе пред лицето ми един скалп. Беше онзи, който Винету смъкна от самия него. Значи знаеше, че съм го намушкал. Апакът не му беше казал, сигурен бях. Знаех, че на всички отправени към него

въпроси ще отговори с гордо мълчание, но онази вечер Финети може да ме беше забелязал на светлината на огъня в мига на нашия сблъсък бе хвърлил един поглед в лицето ми. Когато не отговорих, той продължи:

— И всички ще узнаете какво е усещането, когато ти смъкват кожата над ушите. Изчакайте само, додето настъпи денят и ще изживеете радостта от моята благодарност!

— Няма да ти бъде толкова лесно, както ми се струва! — обади се Хокинс, на когото сърцето не траеше да остане спокоен. — Много ще съм любопитен каква кожа ще свалите над ушите на стария Сам Хокинс. Та нали е вече в ръцете ви, изработена от хеъдресъра^[48]... Как ти харесва работата, стари ямбарико?

— Ругай си, ругай! Имаш достатъчно друга кожа за дране. — И след една пауза, по време на която бе прегледал ремъците ни, попита: — Сигурно не сте си и мислили, че на Тим Финети е известен мишият ви капан? Той е бил в долината още преди кучето Файерхенд, проклета да е душата му, да си е имал понятие за него. И знаеше, че сте се устроили тук. Ей тоя ми го разказа! — Извади един нож от пояса и поднесе дървената дръжка пред очите на Сам Хокинс. Онзи хвърли един оглед върху изрязаните букви и извика:

— Фред Оуенс? Хм, той през цялото време си е бил един негодяй! Бих желал той самият да опита ножа, струва ми се.

— Нямай грижа, човече! Той си мислеше, че с тайната ще се откупи, но му взехме живота и кожата. С тая процедура ще се запознаете и вие, само че в образи ред — първо кожата и после живота.

— Прави, каквото щеш! Сам Хокинс е готов със своето завещание. На теб ти завещава нещото, дето му викат перука, ако не се лъжа. Как хубавичко само ще ти влезе в употреба, хи-хи-хи!

Парано го изрита и излезе, последван от мълчаливите си придружители.

Известно време лежахме смълчани и неподвижни, но когато сметнахме, че сме сами, се затъркаляхме един към друг, докато се намерихме в непосредствена близост. Макар ръцете ми да бяха здраво завързани, успях да измъкна ножа от ръкава му и да прережа вървите на неговите ръце. Няколко мига по-късно стояхме свободни и разтърквахме изтръпналите си крайници.

— Само така, Сам Хокинс, ти май не си чак толкова лош тип, мисля! — похвали се само дребното човече. — Вярно, затъвал си в някоя и друга каша, ама толкова зле като днес никога не е било. Много ми се ще да разбера как ще си измъкнеш ушите от качулката... ако не се лъжа, хи-хи-хи!

— Нека видим по-напред как стоят нещата вън, Сам!

— И аз така мисля, сър, това е най-важното.

— Трябва да си намерим оръжия. Ти имаш нож, но аз съм с голи ръце.

— Все ще се оправим някак!

Пристъпихме до вратата и откrehнахме леко двете кожи, служещи за завеси.

Неколцина индианци тъкмо измъкваха двамата пленници от съседната пещера и Парано се запъти насам от лагерното място. Вече беше станало доста светло, така че можехме напълно да виждаме долината. Недалеч от водната порта Суолоу бе влязъл в разправия с плякосания от клетия Уил Паркър кафяв жребец. При вида на любимото животно веднага се отказах от бягството пеша, което като че ли бе най-доброто. На неголямо разстояние от него пасеше издръжливата кокалеста кранта на Винету — кон, чиято ценност много трудно си личеше. Ако успеехме да се доберем до някакви оръжия и да достигнем животните, щяхме може би да имаме някакъв шанс.

— Виждаш ли нещо, сър? — попита Хокинс, смеейки се.

— Какво?

— Хм, отсреща там стария обесник, дето се е търколил на тревата.

— Виждам го.

— И също нещото, облеgnато до него на камъка?

— Също.

— Хи-хи-хи, как удобно лежи на пътя пушкалото на стария кун! Ако аз наистина се казвам Сам Хокинс, то онова трябва да е Лиди, мисля, и човекът все ще има някоя торбичка куршуми!

Не можех много да се занимавам с радостта на дребния герой, защото Парано ангажира цялото ми внимание. За съжаление нямаше как да разбера какво говореше на двамата пленници. Мина доста време, преди да си тръгне, но успях ясно да чуя последните му думи, изговорени с повишен глас, и разбрах съдържанието на цялата му реч.

— Пригответи се, пимо! Колът е забит, а ти — прибави, обръщайки се с особен поглед към Елън — достатъчно дълго си поигра на мъж и наместо Рибана ти ще станеш скуоу на Финети!

Даде знак на хората си да отведат вързаните пленници на мястото, където индсмъните бяха насядали и налягали около ярко пламтящия сега огън, и се отдалечи с високо изправена, достолепна стойка.

Сега трябваше незабавно да се действа, защото ако бяха отведени двамата по средата на събралото се множество, нямаше да имаме вече никаква възможност да се доберем до тях.

— Сам, мога ли да разчитам, на теб?

— Хм-м, не знам, щом ти не го знаеш! Трябва някой път да ме изпиташ, струва ми се.

— Ти се заеми с десния, а аз с левия. После бързо ремъците надве.

— И след това към Лиди, сър!

— Готов ли си?

Той кимна с изражение на лицето, от което ясно личеше задоволството от предстоящия номер.

— Е, давай тогава!

С леки, но бързи скокове се стрелнахме към индианците, мъкнещи пленниците зад себе си. И независимо че поради товара си бяха заставени да бъдат обърнати към нас, удаде ни се да стигнем незабелязано до тях.

Сам намушка единия отзад с толкова добре премерен удар, че оня се срина беззвучно. А аз, понеже бях напълно невъоръжен, изтръгнах първо ножа от пояса на другия и го прекарах с такъв натиск по гърлото му, че крясъкът, който се накани да издаде, излезе като свистящо гъргорене от прорезната рана. Той също рухна.

Няколко бързи среза освободиха вързаните от техните ремъци, така че те бяха свободни, още преди някой от враговете да е забелязал нещо от това развитие се с такава бързина събитие.

— Напред, вземете си оръжия! — извиках, тъй като добре съзнавах, че без такива измъкването е немислимо.

Откъснах торбичката с мунициите от тялото на убития от мен и се втурнах след Винету, който бе разбрал правилно ситуацията и скочи посред лагеруващите около огъня индианци, а не към портата.

Както във всеки миг, когато нещата се касаят на живот и смърт, човек е съвсем различен, така и на нас мисълта за онова, което бе заложено на карта, придаде необходимата ловкост и бързина. Още преди нападнатите да са се осъзнали, ние бяхме вече минали помежду им с изтръгнатите от тях оръжия в ръка.

— Суолоу, Суолоу! — викнах на коня и няколко мига по-късно бях на гърба му. Винету скочи на своя, а Хокинс възседна първата попаднала му кранта.

— Качвай се при мен, за Бога, бързо! — извиках на Елън, която напразно се опитваше да се добере до кафявия жребец на Финети, който хвърляше като побеснял къчове наоколо.

Улових я за ръката, дръпнах я при мен и се насочих към изхода, през който току-що бе изчезнал Сам.

Беше момент на голяма възбуда. Яростен вой изпълваше въздуха, изстрели гърмяха, стрели свистяха около нас и на фона на всичко това се чуваше тропотът и пръхтенето на конете, на които диваците се метнаха да ни преследват.

Аз бях последен от трима ни и ми е невъзможно да кажа как стигнах на открито през тесния, извиващ се проход, без да бъда застигнат от врага. Хокинс вече никакъв не се виждаше, Винету извидясно, надолу по долината, по която преди няколко дни бяхме яздили нагоре на идване, и се огледа за мен дали ще го последвам.

Тъкмо се канехме да изминем завоя, когато зад нас отекна изстрел и почувствах как Елън потрепна. Беше улучена.

— Суолоу, Суолоу мой, препускай по-бързо! — подвикнах тревожно на животното и то се стрелна напред в същия бесен бяг, както след експлозията в Ню Венанго.

Поглеждайки назад, видях непосредствено зад себе си Парано на своя мустанг, другите бяха скрити от извивките на пътя. Макар да бях хвърлил само един бегъл поглед, все пак забелязах злобата, с която се стремеше да ни настигне, и удвоих призивите си към доблестния кон, от чиято бързина и издръжливост зависеше всичко. Защото въпреки че не се боях от нито една битка с дивия, необуздан мъж, свободата на движенията ми бе ограничена от момичето, така че не можех да правя нищо друго, освен да препускам напред.

Като вихър летяхме край коритото на рекичката. Дорестият кон на Винету изхвърляше дългите си кокалести крака по такъв начин, че

искри хвърчаха и чакълът се сипеше зад него буквално като каменен дъжд. Суолоу поддържаше равно темпо с него, независимо че имаше да носи двоен товар. Но макар да не се оглеждах вече, знаех, че Парано ни следва твърдо по петите, защото чаткането от копитата на кафявия жребец се чуваше все по-близо.

— Ранена ли сте, мис? — попитах с тревога.

— Яздете, яздете! — прошепна тя вместо директен отговор.

Топлата кръв се стичаше от раната върху ръката, с която бях обгърнал тялото ѝ. Главата ѝ лежеше отмаляло на моето рамо, а червенината на страните все повече и повече отстъпваше на плашещата ме бледнина.

— Елън, бъдете искрена! Вие не можете дълго да издържите.

— О, напротив! — отвърна тя с отпаднал глас, като вдигна очи към мен с неописуем израз. — Не, искам да се махна от това място и ще издържа при вас, докато... докато...

— Докато? — попитах с дълбок трепет.

— Докато изкупя със смъртта голямата, голяма грешка в моя живот.

— Не! — извиках, притискайки я по-здраво към себе си и подтиквайки коня към все по-бесен бяг. — Ти няма да умреш, не бива да умираш. Аз ще те изтръгна и от десетократно по-голяма смъртна опасност, тъй като без теб не мога да съществувам и живея!

Тогава тя обви ръце около врата ми, прилепи уста към устните ми и след една дълга, дълга целувка, по време на която продължавахме да се носим в дива гонитба, прозвуча:

— Бих могла да живея единствено и само за теб. О, какво щастие, какво блаженство би било да се подчиним на любовта!

Предчувствието за смъртта премина през нейното сърце и накара изкуствено насадената там смелост да потрепери. Замлъкна откъсването, което бе пламтяло в него, и бе забравено всичко, което някога бе въздействало решаващо върху нейното мислене и воля. Тя смяташе за щастие да изкупи онова, което бе престъпила по отношение своята женска природа, и това изкупление щеше да ми даде рая, към който се стремях с най-горещите си желания. Трябваше ли да го изгубя ведно с изтичащия живот? Не, хиляди пъти не, това не биваше да се случва!

С твърдото намерение да устоя, погледнах назад.

Отдавна бяхме напуснали коритото на рекичката и бяхме свърнали в откритата равнина, по която летяхме паралелно с простиращата се отляво гора. Парано сега беше изостанал на значително разстояние, с което Суолоу доказва, че далеч превъзхожда кафявия жребец. Зад Белия вожд следваха поотделно или на малки групи индианците, които не искаха да се откажат от преследването, макар да печелехме все по-голяма преднина.

Обръщайки се отново, видях, че Винету бе скочил и стоеше зад коня си. Зареди пушката. Аз също спрях моя жребец. Оставяйки Елън меко да се плъзне, слязох и я сложих да легне на тревата. За зареждане не ми остана време, защото Парано беше вече твърде близо. И тъй, скочих отново и посегнах към томахавката.

Преследвачът добре бе забелязал движенията ни, но позволи разгорещеността на преследването да го увлече и размахвайки бойната секира, се понесе към мен. В този миг прогърмя изстрелът на апаха, врагът трепна и се сгромоли, улучен по същото време и от моето оръжие, с разцепена глава от коня.

Винету обърна с крак безжизненото тяло и заговори:

— Змията на атъбаските няма вече да съска и да нарича вожда на апачите с името Пимо. Нека моят брат си вземе оръжията. — Мъртвият наистина носеше ножа, брадвата, револверите и карабината ми. Аз побързах да си ги прибера и скочих обратно при Елън, докато Винету улови кафявия жребец.

С голяма радост установих, че куршумът бе причинил повърхностна и не опасна рана. За превързване нямаше време, защото за този кратък престой индсмъните бяха дошли толкова близо, че кажи-речи можеха да ни достигат с куршумите си. Възседнахме отново и продължихме с подновена бързина.

Но внезапно нещо светло и лъскаво като отблясък на оръжие се мярна от лявата ни страна един многоброен отряд ездачи излетя от края на гората между нас и преследвачите, направи завой и се понесе в кариер към тях.

Това бе едно дитачмънт^[49] драгуни от форт Уилкис, доведени насам от разузнавателен поход.

Едва съгледал помощниците, Винету обърна рязко жребеца, стрелна се покрай тях и с високо размахана томахавка се вряза в

оглаласите, които едва бяха имали време да забавят хода на своите коне. Аз, напротив, слязох да прегледам раната на Елън.

С дълбока червенина на свян тя позволи да открия въпросното място и да поставя с възможно най-голяма бързина една временна превръзка. Сега тя бе изцяло жена и аз с прехлас прочетох в очите ѝ открито струящата към мен любов. Вярно, беше отпаднала, но повече от уплаха, отколкото от загуба на кръв. И когато сега поисках да я вдигна отново на коня, пристъпи, поклащайки глава, към кафявия жребец, чиито юзди Винету на минаване ми бе хвърлил, и миг след това седеше на гърба му.

— Ще можеш ли да се държиш? — попитах угрижено.

— Длъжна съм да остана силна, тъй като без мен няма да можеш да живееш — отговори тя с усмивка на щастие и вдигайки ръка, прибави: — Червенокожите бягат. Напред!

Така беше, както каза. Лишени от своя предводител, чиито подвиквания щяха да ги окуражават за съпротива или поне да внесат ред в бягството им, те препускаха с драгуните в последните им редици обратно по същия път, по който бяхме дошли. Трябваше да се предполага, че ще потърсят убежище в нашата котловина.

Започнахме отново да препускаме, стрелнахме се покрай множеството лежащи по земята мъртви индианци и с бързите си животни стигнахме войниците на доста голямо разстояние преди водната порта.

Сега бе много важно да не позволим на диваците да се установят в скалната извивка, а да навлезем заедно с тях. Ето защо изоставих Елън и се понесох със Суолоу през храсталаци и трънаци, през клонаци и камънаци покрай цялата колона на преследвачите и скоро се намерих до Винету, плътно препускащ по петите на бегълците.

Те завиха сега наляво към портата и най-предният тъкмо се канеше да насочи коня си в теснината, когато, оттам отекна изстрел и той рухна безжизнен от животното. Веднага се гръмна за втори път и следващият изгуби стремената. Виждайки входа отбраняван по такъв начин и по същото време почти обградени от нас, стъписаните диваци пробиха в посока към Манкисита и избягаха покрай реката, постоянно преследвани от драгуните.

Не по-малко от объркването на диваците беше и моето учудване от изстрелите, така навреме подкрепихи нашето намерение. Не се

наложи дълго да се съмнявам за неустрашимия стрелец. Едва бе заглъхнал тропотът от копитата на отдалечаващите се ездачи, и от една гора от четинести косми надникна огромен нос, над който предпазливо се подадоха иззад ръба на скалата чифт малки хитри очички. И понеже наоколо не се мяркаше никакъв враг, след любопитния обонятелен орган се измъкнаха доверчиво и останалите части от тялото.

— Благословени да са ми очите, сър! Каква пушка те изстреля пак насам, ако не се лъжа? — попита дребният човечец, удивен също така от моята поява, както и аз от неговата.

— Сам, ти ли си? И как се озова в портата? Та аз със собствените си очи те видях да препускаш напред!

— Да препускам, сър? Благодаря за ездата! Падна ми се една кранта, която едва се мърдаше и така друсаше старите си кокали, че краката на стария кун щяха да се разпаднат, ако не беше пуснал глупавото животно само да си търчи. Промъкнах се обратно, хи-хи-хи, като си помислих, че всички червенокожи са след вас и са зарязали „крепостта“ празна, както ми се струва. И така я заварих. Здравата се учудиха, когато се върнаха, и какви само физиономии направиха, казвам ти, какви физиономии, хи-хи-хи! Ама откъде доведохте тези военни, а, сър?

— Натъкнаха се на нас, Сам, пристигнаха точно навреме.

— Вярвам. Ама нека влезем, ако не се лъжа. Всички, всички лежат там все още така, както бяха покосени, мисля.

Винету ни беше изпреварил и ние го последвахме, теглейки конете след себе си. Със стигането си във вътрешността на „замъка“ го видяхме да стои на мястото, на което вчера така разпалено се бяхме били. В краката му лежеше трупът на един мъж, когото всички веднага разпознахме. Беше Олд Файерхенд.

Лежеше по гръб, разперил широко силните крайници, така че видяхме раната, която куршумът на Парано бе разкъсал на неговите гърди. Очите бяха затворени, по хлътналите страни и здраво стиснатите устни все още лежеше израз на мъжествено презрение към смъртта, на което бе останал верен до последния миг от своя живот. Но едно ни накара да потръпнем от ужас — голият, кървавочервен череп. Бяха го скалпирали и великолепните дълги сиви коси... къде ли бяха? Парано ги нямаше при себе си, ах, там на кола висяха като победен

трофей при другите скалпове. Елът не можа да понесе гледката и с високо хлипане се хвърли върху любимия покойник.

Ние се отдръпнахме, оставяйки я на нейната болка. Това бе един от най-тъжните мигове в моя живот и дори в очите на Винету, твърдия, горд и невъзмутим мъж, проблеснаха сълзи, когато сложи тежко ръка на рамото ми и каза:

— Душата на апаха е тъмна и сърцето му е без светлина. Искану се главата му да лежеше до тази на неговия приятел и да е мъртъв като него. Нека белият ми брат направи щастлива дъщерята на Рибана, Розата на Куикърт!

Няколко седмици по-късно четиримата стигнахме до онази местност, където за пръв път бях видял Елът и при появата й си бях помислил за Флетс Гоуст. Тя яздеше кафявия жребец на Парано плътно до мене, така че можехме топло да се държим за ръце. Още преди няколко дни бяхме чули от неколцина уестмани, че зетят на Форстър, сиреч братът на Елът, се е преселил от Омаха в Ню Венанго, за да възстанови в предишното състояние разрушената от огъня собственост на нещастния петролен крал.

Бяхме напуснали арената на последното приключение, придружени от драгуните, и днешната ни визита бе свързана с него. Бяхме решили добре да си отпочинем при него от натрупаната умора.

— Ето мястото, на което се поздравихме, Елът!

— За щастие ли бе това, или за нещастие? — попита тя, потапяйки дълбоко светналия поглед в моите очи.

— За щастие беше. Вярваш ли го и ти?

— Вярвам го!

Това бяха кратки думи, но отсянката в нейния дълбок, сонорен глас, издигнала се от самите глъбини на сърцето, ми каза повече отколкото някоя дълга реч.

Без да се безпокои, че сме изостанали, Винету беше продължил да язди напред, но неговият дребен съсед, изглежда, притежаваше по-малко снизхождение, защото ни подкани с нетърпелив вик:

— Де да знаеше само тоя стар кун тук какъв митинг се провежда там отзад! Ама нека малката мис си продължи напред, ако не се лъжа! Слънцето вече се скри, а Сам Хокинс копнее за някои нещица, дето ги няма тук, мисля!

- [1] Swallow — Лястовица — англ. — б.пр. ↑
- [2] Rocky Mountains — Скалисти планини — англ. — б.пр. ↑
- [3] Far West — ам. — Далечния запад — б.пр. ↑
- [4] Bowie knife — англ. — дълъг нож с двуостър край — б.пр. ↑
- [5] Woodlands — гориста местност — англ. — б.пр. ↑
- [6] Добър ден, сър — англ. — б.пр. ↑
- [7] Ваш слуга, мистрес — англ. — б.пр. ↑
- [8] Тук Карл Май все още употребява правописа „апахи“. — б.пр. ↑
- [9] Surveyor — англ. — земемер — б.а. ↑
- [10] Блаф — англ. bluff — скалиста местност — б.пр. ↑
- [11] Стоп — англ. store — магазин — б.пр. ↑
- [12] Good luck! — англ. — Късмет!; възклицание на изненада — б.пр. ↑
- [13] Barkeeper — англ. — барман — б.пр. ↑
- [14] Landlord — съдържател на странноприемница — англ. — б.пр. ↑
- [15] Per figuram — лат. — образно — б.пр. ↑
- [16] Dear uncle — скъпи чичо — англ. — б.пр. ↑
- [17] Coup — номер — англ. — б.пр. ↑
- [18] Woodsman — англ. — човек от горите — б.пр. ↑
- [19] Оркус — римски бог на подземното царство — б.пр. ↑
- [20] Бъфало — ам. buffalo — бизон — б.пр. ↑
- [21] S'death — англ. — По дяволите — б.пр. ↑
- [22] Have care — англ. — Внимавайте — б.пр. ↑
- [23] Heavens — англ. — Небеса — б.пр. ↑
- [24] Лека нощ — англ. — б.пр. ↑
- [25] Добра стража — англ. — б.пр. ↑
- [26] Медицина — амулет — б.пр. ↑
- [27] Bayou — скрит ръкав на река — англ. — б.пр. ↑
- [28] Ракун — ам. racoon — миешка мечка — б.нем.изд. ↑
- [29] Прерийно огниво — б.а. ↑
- [30] Bedroom — англ. — спалня — б.пр. ↑
- [31] Израз на подигравка — б.пр. ↑
- [32] Hole — англ. — дупка, врата — б.нем.изд. ↑
- [33] Бобър — б.пр. ↑
- [34] Добро утро, сър — англ. — б.пр. ↑

- [35] Blitzmadel — нем. — огън момиче, момиче и половина — б.пр. ↑
- [36] Bottom — англ. — дъно — б.пр. ↑
- [37] Knife — англ. — нож — б.нем.изд. ↑
- [38] Хайде, давай — англ. — б.пр. ↑
- [39] Boudin — фр. — кървавица — б.а. ↑
- [40] Ей Богу — англ. — б.пр. ↑
- [41] Англ. — lawyer — адвокат — б.нем.изд. ↑
- [42] Lariat — англ. — ласо — б.пр. ↑
- [43] Saw — грак, грачене — англ. — б.пр. ↑
- [44] Гатър — англ. gutter — улей, овраг — б.пр. ↑
- [45] Gun — пушка — англ. — б.нем.изд. ↑
- [46] Cach — скривалище за кожи — ам. — б.а. ↑
- [47] Кауч — англ. couch — скрит бивак — б.пр. ↑
- [48] Hairdresser — англ. — фризьор — б.пр. ↑
- [49] Detachment — военно отделение — англ. — б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.